

**EL SERVEI DE DOCUMENTACIÓ DE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL (SDLIJ) DE
LA BIBLIOTECA XAVIER BENGUEREL DE BARCELONA. HISTÒRIA, SITUACIÓ ACTUAL I
PROPOSTES DE FUTUR**

Treball Final del Grau en Informació i Documentació

Facultat de Biblioteconomia i Documentació – UB

Alumna: [Neus Castellano](#)

Tutora: [Teresa Mañà](#)

Curs 2017-2018

Sumari

1. Introducció	4
1.1. Presentació	4
1.2. Justificació i contribució del treball a l'àmbit	4
1.3. Abast	5
1.3.1. Abast temàtic	5
1.3.2. Abast cronològic	5
1.4. Objectius	5
1.5. Metodologia	6
1.6. Estructura	6
2. Els orígens del SDLIJ: la Biblioteca Infantil de la Santa Creu i el Centre de Documentació del Llibre Infantil (1940-2004). Els models inspiradors.	8
2.1. “M’agradaria que tinguessis més llibres al teu abast”. Les biblioteques catalanes a principis del segle XX: els anys fèrtils que precediren la creació de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu	8
2.2. La Biblioteca Infantil de la Santa Creu: del carrer de les Egipcíaques al carrer del Carme (1940-1975).	10
2.3. <i>L’Heure Joyeuse</i> i <i>La Joie par les Livres</i> : la moda bibliotecària que arribava de París.	23
2.3.1. <i>L’Heure Joyeuse</i>	23
2.3.2. <i>La Joie par les Livres</i>	26
2.4. El Centre de Documentació del Llibre Infantil de la Biblioteca de la Santa Creu (1986-2004).	29
2.4.1. Els fons	30
2.4.2. Les funcions	32
3. El Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil de la Biblioteca Xavier Benguerel. Situació actual.	34
3.1. De Centre a Servei: el trasllat a la Biblioteca Xavier Benguerel.	34
3.2. Els fons	37
3.3. Les funcions	43
3.3.1. Formació	43

3.3.2.	Informació i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil.....	44
3.3.3.	Difusió del fons històric. Exposicions.....	48
3.3.4.	Suport a la investigació.....	49
4.	Models actuals de centres al voltant de la literatura infantil i juvenil. Comparativa i propostes de futur per al SDLIJ. L'opinió dels experts en literatura infantil i juvenil.	50
4.1.	<i>El Centre National de la Literature pour la Jeunesse - La Joie par les livres</i> , de la <i>Bibliothèque nationale de France</i>	50
4.2.	El centre de documentació <i>Livres au trésor</i> : de la biblioteca pública a la Universitat de París 13.....	55
4.3.	La <i>Médiathèque Françoise Sagan</i> de París i el fons històric de <i>L'Heure Joyeuse</i>	57
4.4.	<i>The Osborne Collection of Early Children's Books</i> , de la <i>Toronto Public Library</i>	59
4.5.	La <i>Internationale Jugendbibliothek</i> de Munich.....	61
4.6.	<i>Seven Stories. The National Centre for Children's Books</i> a Newcastle (Regne Unit).....	67
4.7.	L'opinió dels experts en literatura infantil i juvenil.....	70
5.	Propostes de futur.....	73
6.	Conclusions.....	78
7.	Bibliografia.....	81
8.	Annexos.....	84
	Annex 1. Lluïsa Rivas: <i>Memòria sobre "L'Heure Joyeuse de París", després d'unes pràctiques de dos mesos</i>	84
	Annex 2. Cronologia: de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu al Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil de la biblioteca Xavier Benguerel.....	93
	Annex 3. Evolució dels donatius de llibres de les editorials al SDLIJ els últims cinc anys.....	95

Annex 4. Memòria de l'activitat del SDLIJ 2013-2017.	98
Annex 5. Quadre amb comparativa de models de centres al voltant de la literatura infantil i juvenil.....	127
Annex 6. Qüestionari sobre el SDLIJ de la biblioteca Xavier Benguerel.	129

1. Introducció

1.1. Presentació

El Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil (SDLIJ) és un servei de Biblioteques de Barcelona adscrit a la Biblioteca Xavier Benguerel des de l'any 2004. L'objectiu d'aquest servei és el de conservar, estudiar i difondre tot allò que està relacionat amb la producció, la promoció i l'estudi de la literatura infantil i juvenil, posant una especial atenció en les obres i els autors d'àmbit català. Aquest servei posa a l'abast d'especialistes i de públic en general tant la informació més rellevant sobre el llibre infantil i juvenil i l'animació lectora com un important fons de més de 40.000 documents. D'aquests documents hi ha més de 26.000 que formen una col·lecció històrica de llibres i revistes infantils en català i editada a Catalunya, així com obres d'autors i il·lustradors catalans en la llengua original i les traduccions corresponents en altres llengües.

El SDLIJ compta amb una bibliotecària especialitzada que cobreix una plaça creada exclusivament a aquest efecte per part de Biblioteques de Barcelona amb la missió, també, de donar suport tècnic als professionals de les àrees infantils de les biblioteques de la ciutat, així com assessorament a les direccions tècniques de Biblioteques de Barcelona en matèria de literatura infantil i juvenil. Els usuaris principals del SDLIJ són el personal de les àrees infantils de Biblioteques de Barcelona i d'altres biblioteques d'arreu de Catalunya, seguits d'entitats, institucions acadèmiques (universitats, escoles, Centres de Recursos Pedagògics...), mestres, professionals de la literatura infantil i juvenil, investigadors, mares i pares i, en general, totes aquelles persones interessades en la literatura infantil i juvenil.

El SDLIJ és hereu de l'antic Centre de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil de la biblioteca infantil de la Santa Creu, creat l'any 1986, i va ser traslladat a la biblioteca Xavier Benguerel l'any 2004, posant-se en funcionament l'abril del 2005.

1.2. Justificació i contribució del treball a l'àmbit

El meu interès pel SDLIJ està directament relacionat amb la meva vinculació professional a la biblioteca Xavier Benguerel, que dirigeixo des de fa més de nou anys. Em va sobtar, a mesura que anava familiaritzant-me amb aquest servei únic a Catalunya i a l'Estat espanyol, l'escassíssima literatura sobre els seus orígens, els seus fons documentals, la seva trajectòria o el seu funcionament. Tampoc he tingut constància en tots aquests anys, ni durant la realització d'aquest treball de recerca, de l'existència de cap document fundacional o programàtic - estatuts, plans d'actuació, etc... -, signat per Biblioteques de Barcelona o per l'antic Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, que expliqués la raó de ser del SDLIJ.

Aquesta invisibilitat, arrossegada de fa anys malgrat el volum i la varietat d'activitat desenvolupada per aquest servei i la professionalitat de totes i cadascuna de les persones que hi han passat per ell, és la que em va portar a fer aquest recorregut: des de la situació que va motivar la creació d'un centre de documentació del llibre infantil i juvenil que derivaria amb els anys en el SDLIJ, fins a la seva situació actual.

Més enllà de la constatació d'uns fets, em semblava interessant la comparació del SDLIJ amb altres serveis internacionals de característiques semblants. Fent-ho així, no aturant-me en la redacció d'un estat de la qüestió, podia contribuir, amb algunes propostes de futur, a suggerir a Biblioteques de Barcelona la possibilitat de plantejar-se un pla d'actuació a mig termini - fins ara inexistent - per al SDLIJ que suposés la revisió i actualització de les seves funcions, fons documentals, objectius i recursos.

1.3. Abast

1.3.1. Abast temàtic

Per entendre el funcionament del SDLIJ des de l'any 2005 a la biblioteca Xavier Benguerel, cal analitzar també el seu precedent immediat -el Centre de Documentació del Llibre Infantil i Juvenil (CDLIJ) de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu -, així com els models que inspiraren tant el CDLIJ com la pròpia Biblioteca Infantil de la Santa Creu: les biblioteques franceses de *L'Heure Joyeuse* i *La Joie par les livres*.

1.3.2. Abast cronològic

De la mateixa manera que amb l'abast temàtic, la cronologia havia d'anar més enllà del moment de la creació del SDLIJ a la biblioteca Xavier Benguerel l'any 2004. En sentit ampli, aquest estudi es remunta a l'any 1940 amb la creació de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu.

1.4. Objectius

Els principals objectius que em vaig plantejar a l'hora d'abordar la meua recerca van ser els següents:

- Cercar els orígens del SDLIJ com a fons documental i com a centre de documentació del llibre infantil i juvenil en els seus precedents més immediats.
- Descriure la situació actual del SDLIJ a través dels seus fons i funcions.
- Cercar i presentar casos de serveis similars al SDLIJ a nivell internacional per tal de comparar-los amb el SDLIJ.
- Conèixer l'opinió d'experts en literatura infantil i juvenil sobre el SDLIJ.
- Oferir una sèrie de propostes per al desenvolupament futur del SDLIJ.

1.5. Metodologia

Per a la realització d'aquest treball, s'ha seguit el següent desenvolupament metodològic:

- Consulta i revisió bibliogràfica: recopilació i estudi crític de la bibliografia sobre el SDLIJ, els seus precedents i altre models de centres i serveis de documentació de literatura infantil i juvenil que han servit d'inspiració en algun moment de la trajectòria d'aquest servei. És important assenyalar aquí que la literatura sobre aquest servei en concret i sobre serveis i centres d'aquest tipus no és gaire abundant ni tampoc massa actual.
- Consulta i estudi d'altres fonts no bibliogràfiques: documents d'arxiu, informes interns i pàgines web. En el cas de la documentació d'arxiu, es tracta de documents del petit arxiu històric que es conserva al SDLIJ sobre la biblioteca infantil de la Santa Creu i s'ha fet servir sobretot per a la primera part del treball. Els informes interns, elaborats des del SDLIJ, s'han fet servir per la segona part del treball. Finalment, les pàgines web han estat el material de consulta bàsic de la tercera part del treball i han servit per analitzar models de centres internacionals similars al SDLIJ i poder-los comparar amb aquest.
- Recollida de dades estadístiques i indicadors per tal d'analitzar i presentar la situació actual del SDLIJ a la segona part del treball.
- Realització d'una sèrie d'entrevistes, mitjançant l'enviament d'un qüestionari escrit, a persones relacionades amb el món del llibre infantil i juvenil que són coneixedores de la història i de l'actualitat del SDLIJ.

1.6. Estructura

El cos del treball s'estructura en quatre parts.

En la primera, al capítol 2, es fa un repàs pels orígens del SDLIJ. Es comença l'any 1940 amb la creació de la biblioteca infantil de la Santa Creu al carrer Egipcíaques de Barcelona, la primera d'aquestes característiques a l'Estat espanyol. Aquesta part acaba amb el trasllat d'aquesta biblioteca a una de les sales gòtiques del recinte de l'Hospital de la Santa Creu, l'any 1975, i la creació del Centre de Documentació del Llibre Infantil i Juvenil, dins la mateixa biblioteca, l'any 1986.

A la segona part, corresponent al capítol 3, s'aborda la creació del SDLIJ l'any 2004 i els seus fons, funcions i activitats actuals des de la seva posada en funcionament l'abril del 2005 fins l'actualitat.

El tercer bloc – capítols 4 i 5 - està dedicat a analitzar sis models internacionals de centres amb característiques i objectius semblants als del SDLIJ amb la intenció de comparar-los amb aquest servei per tal d'establir-ne tres propostes de futur per al SDLIJ. Així mateix, aquest bloc inclou l'anàlisi de les respostes als qüestionaris enviats als experts en el món del llibre infantil i juvenil sobre el seu coneixement del SDLIJ.

Finalment, la quarta i última part d'aquest treball està dedicat a les conclusions, al capítol sisè.

2. Els orígens del SDLIJ: la Biblioteca Infantil de la Santa Creu i el Centre de Documentació del Llibre Infantil (1940-2004). Els models inspiradors.

2.1. “M’agradaria que tinguessis més llibres al teu abast”. Les biblioteques catalanes a principis del segle XX: els anys fèrtils que precediren la creació de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu.

Els primers anys del segle XX van portar a Catalunya el major projecte de modernització viscut fins aquell moment pel país de la mà de la Mancomunitat (1914-1925), una nova estructura administrativa que sumava els esforços de les quatre diputacions catalanes amb l’objectiu de regenerar de manera integral, de l’economia a la cultura, la seva societat. Un objectiu prioritari que Enric Prat de la Riba va resumir en el seu discurs inaugural com a primer president de la Mancomunitat amb una frase que ha esdevingut famosa: “Que no hi hagi un sol Ajuntament de Catalunya que deixi de tenir, a part dels serveis de policia, la seva escola, la seva biblioteca, el seu telèfon i la seva carretera”.

La renovació pedagògica i el desplegament d’una xarxa de biblioteques populars, eren dos dels principals projectes de la Mancomunitat per superar els baixos nivells d’alfabetització dels catalans del moment. Per a totes dues qüestions, Catalunya va mirar cap a Europa buscant els mètodes més innovadors que s’estaven fent servir per elevar el nivell cultural i cívic de les seves poblacions, des del model educatiu de la pedagoga italiana Maria Montessori – que involucrava l’alumne en l’aprenentatge a través de l’experimentació i en detriment de l’exercici exclusiu de la memòria-, fins a les *free public libraries* del món anglosaxó. I és, precisament, a un gran coneixedor dels models bibliotecaris anglosaxons, a Eugeni d’Ors, a qui la Mancomunitat encarrega el *Projecte sobre la instal·lació a Catalunya d’un sistema de biblioteques populars*, aprovat el maig del 2015 (Mañà, 2014). Les dues fites més importants vinculades a aquest projecte seran la creació de l’Escola de Bibliotecàries -primera en l’Estat espanyol- el 1915 i l’obertura al públic, l’any 1914, de la Biblioteca Nacional de Catalunya, creada el 1907 com a biblioteca de l’Institut d’Estudis Catalans.

La xarxa de biblioteques que s’havia de desplegar en aprovar el *Projecte* d’Eugeni d’Ors adaptava el model anglosaxó a la realitat catalana dotant-les d’elements insòlits fins al moment en una biblioteca pública. Es creaven diversos espais per a funcions diferenciades: sala de lectura, sala de revistes, dipòsit, despatx de la bibliotecària... Entre les novetats també hi havia el servei de préstec, el lliure accés de l’usuari a la major part del fons, unes instal·lacions modernes, atractives i netes i, el que és més important per al tema que ens ocupa: l’aparició de seccions infantils diferenciades, tant pel que fa a l’espai com als fons, de les sales d’adults. Es tractava, en definitiva, de convertir a les biblioteques populars en agents d’alfabetització i civilització, en els espais de formació, socialització i cohesió social que avui, cent anys després, encara continuen sent les biblioteques del segle XXI.

A partir dels anys vint, s'incorporen les primeres col·leccions de llibres per a infants a les biblioteques, en paral·lel al desplegament del nou model de biblioteca sorgit del Projecte. Les col·leccions i la qualitat pedagògica de les mateixes són una altra de les obsessions d'Eugeni d'Ors per tal de contribuir al creixement formatiu, cultural i cívic dels catalans. En aquest sentit, Ors no es mostra gens partidari de les donacions indiscriminades de llibres a les biblioteques pel que tenen, generalment i encara en l'actualitat tret de comptadíssimes excepcions, de distorsionadores de la qualitat i la coherència interna dels seus fons.

Paral·lelament a aquestes seccions infantils que s'estrenen a les primeres biblioteques populars inaugurades per la Mancomunitat el 1918 - Valls, Sallent, Olot i les Borges Blanques -, a la ciutat de Barcelona, l'Ajuntament crea el mateix any una Comissió de Cultura que disposa la creació de biblioteques a totes les escoles que en depenguin d'ell i que es construeixin a partir d'aquest moment. Aquesta decisió anava lligada als moviments de renovació pedagògica que posaven l'alumne com a protagonista del seu propi procés formatiu i que van tenir un dels seus principals èxits en l'Escola del Mar, fundada el 1922. La seva biblioteca fou un dels elements claus d'aquesta revolució pedagògica (Baró, 2002). El 1921, aquesta decisió municipal es reforça amb la creació de les "Biblioteques escolars circulants", petits lots seleccionats que es movien per aquelles escoles públiques d'ensenyament primari però que no eren de titularitat municipal. La Segona República va consolidar aquest desplegament bibliotecari tant en l'àmbit escolar - on, no obstant, s'apreciaven notables diferències entre el voluntariós món rural i les biblioteques capdavanteres de l'ensenyament als grans nuclis urbans -, com a les biblioteques públiques, que renovaven el sistema bibliotecari a partir d'un nou document: la Proposta d'Organització de les Biblioteques de Catalunya, publicat per la Generalitat l'any 1932. A més de ser el document on s'unificaven les biblioteques del país sota una única xarxa dirigida per Jordi Rubió i Balaguer, el text mostrava també aspectes decisius des del punt de vista dels espais dedicats al públic infantil. El més important de la Proposta era que establia l'obligatorietat de disposar d'una sala infantil a les biblioteques populars ja existents, i d'instal·lar sales de lectura per als infants que funcionarien amb lots circulants proporcionats per les biblioteques populars més pròximes.

Un model de biblioteca innovador i l'organització, per primera vegada, d'un sistema bibliotecari de país, van ser els elements clau de la realitat bibliotecària catalana del primer terç del segle XX. A completar l'èxit va contribuir, definitivament, la professionalització del personal bibliotecari, amb la creació de l'Escola Superior de Bibliotecàries que va permetre unes magnífiques promocions de professionals, especialment a partir de la renovació del pla docent posat en marxa el 1930 (Estivill, 2006). Sota la direcció de Jordi Rubió, es van fixar uns estudis que incloïen un examen d'accés rigorós i una revàlida a la que se li va afegir un treball de final de carrera obligatori a partir del 1931. A més a més, s'afavoria la formació permanent, es promovien les reunions professionals de bibliotecàries i es becava la formació a l'estranger a moltes de les alumnes. Aquest darrer va ser el cas de la Lluïsa Rivas i Papasseit, la primera directora de la nostra biblioteca infantil embrionària, la de la

Santa Creu, que va ser enviada, l'any 1936, a fer una estada de dos mesos a la biblioteca parisenca de *L'Heure Joyeuse*.

El camí recorregut des de la Mancomunitat fins a la fi de la Guerra Civil Espanyola, deixava un pòsit tan fèrtil que ni els quaranta anys de dictadura franquista van aconseguir eliminar del tot. Una bona prova d'açò va ser l'activitat desenvolupada per la Biblioteca Infantil de la Santa Creu, creada el 1940 com la primera de l'Estat espanyol dedicada exclusivament a aquest públic.

2.2. La Biblioteca Infantil de la Santa Creu: del carrer de les Egipcíaques al carrer del Carme (1940-1975).

Malgrat la grisor de la Barcelona de l'endemà de la guerra, i en un context de canvi radical respecte a la situació bibliotecària anterior, la primera biblioteca infantil de l'Estat espanyol, la Biblioteca Infantil de la Santa Creu, obria les seves portes el 2 d'octubre del 1940, als baixos de la Biblioteca de Catalunya (llavors Biblioteca Central de la Diputació de Barcelona), amb entrada des del carrer de les Egipcíaques (Rovira, 1990).

La biblioteca, que estava portada per una bibliotecària i una auxiliar, disposava de dues sales, una Infantil (de 6 a 13 anys) i una Juvenil (de 14 a 18 anys), i d'un fons inicial de llibres, donats en part per la Biblioteca de Catalunya - llavors, Biblioteca Central -, que suposarien l'inici del fons històric del llibre infantil i juvenil en català, castellà, anglès, francès i alemany, la major part d'ells del segle XIX, que encara es conserva a la Biblioteca Xavier Benguerel.

Aquests llibres, sobretot els escrits en català, van arribar a la biblioteca des de la *Sección de Duplicados e Incompletos* de la Biblioteca Central, un òrgan que gestionava els antics donatius i els llibres dels dipòsits 1936-1939 que no van ser recuperats i on, segurament, es barrejaren els que va adquirir Rubió per a la Biblioteca de Catalunya. L'altra part del fons inicial provenia de la *Junta de Intercambio y Adquisición de Libros* (Losantos, 2010).

L'origen i el total de llibres que conformaven aquest fons inicial és, però, difícil d'esbrinar. Segons la memòria del primer any de la biblioteca, el total de llibres és de 1.470, xifra que s'hauria de contrastar amb el llibre de registre de la biblioteca.

Podem resseguir l'activitat de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu des dels seus primers dies de servei gràcies a les memòries anuals de les biblioteques públiques que queden recollides a *l'Anuario de la Biblioteca Central y de las populares y especiales* i que es va publicar amb aquest nom a partir de l'any 1941. Tot i que la informació de l'activitat d'aquestes memòries s'omple de continguts d'adoctrinament patriòtic i religiós (Estivill, 2013), a la memòria de la Biblioteca de la Santa Creu, més enllà de tres línies escasses dedicades a informar sobre la *Fiesta de la Raza*, el *Centenario de la Virgen del Pilar* i una conferència sobre *l'Escudo de España*, les quatre pàgines del text estan dedicades a descriure la biblioteca i els seus anhels. D'aquesta manera, la Lluïsa Rivas (Rivas, 1941), directora de la biblioteca des de la seva inauguració fins el 1966, ens parla del seu èxit des del moment de la seva obertura - 8.213 lectors en 65 dies, és a dir, una mitjana de 126 usuaris diaris per a un espai força petit -, de l'entusiasme i del voluntarisme del seu personal i del desig d'ampliació d'activitats i d'espai en un futur no gaire llunyà.

És força interessant fer la lectura en paral·lel d'aquesta memòria dels tres primers mesos de vida de la Santa Creu amb un altre document signat per Lluïsa Rivas, fins ara inèdit, que es conserva a l'Arxiu del SDLIJ de la Biblioteca Xavier Benguerel. Aquest text – que transcrivim íntegrament en l'Annex 1 d'aquest treball i que consta de onze quartilles mecanografiades sense data ni signatura- és la memòria de l'estada en pràctiques de la Lluïsa durant dos mesos de l'any 1936 a la biblioteca *L'Heure Joyeuse* de París. El text de *l'Anuario* del 1940 està impregnat de les reflexions i les impressions recollides per Rivas a la memòria de l'estada a París. Vegem alguns exemples:

- Sobre el foment de la implicació dels nens en les tasques i continguts de la biblioteca:

“Els infants prenen una part molt activa a la vida de la Biblioteca. Cuiden de les flors, col·loquen els llibres, fan rètols per a l’hora del conte, arreglen els llibres pel préstec, enganxen gravats... Cada lector es dedica al que més li plau.” (Rivas, 1936).

“Los niños mismos arreglaron la sala, procuraron las flores y se cuidaron de todos los pequeños detalles (...) esperamos, con los años, hacer una Biblioteca modelo en su especialidad. Los mismos niños que ahora tratamos de formar nos ayudarán y harán que el ambiente sea más simpático.” (Rivas, 1941).

- Sobre el tractament respectuós i formatiu envers el nen, posant-lo com a prioritat per davant de qualsevol altra tasca:

“Les Bibliotecàries dirigeixen i estimulen, però mai no s’imposen (...) És corrent veure la Bibliotecària anar d’una taula a l’altre interessant-se per allò que llegeixen, conversant familiarment amb ells, rient... Hom té la impressió que els infants són feliços. (...) A “L’Heure Joyeuse” les Bibliotecàries tot ho arreglen, per als infants ho són tot.” (Rivas, 1936).

“Nos esforzamos en dar un ambiente amable a la Biblioteca; queremos que los niños se encuentren como en su casa. El niño es antes que todo, antes que los mayores, antes que el trabajo urgente. (...) Nunca cambiamos el libro de un pequeño lector arbitrariamente; atendemos al niño con más respeto y delicadeza que a una persona mayor; siempre se le explica el porqué se le obliga a hacer ciertas cosas.” (Rivas, 1941).

- Sobre la introducció de l’activitat “L’hora del conte” a la biblioteca:

“De les diferents activitats de “L’Heure Joyeuse”, una de les més interessants és “L’Hora del Conte”. És l’hora esperada durant tota la setmana per la mainada (...) Durant la setmana, els lectors més grans han dibuixat grans rètols anunciant el títol del conte per al pròxim dijous. A més, fan petites invitacions, que es reparteixen als lectors, de sis a onze anys, sense oblidar-se d’anunciar-ho en el tauler. (...) Per la Bibliotecària que explica el conte, representa moltes hores de treball. És corrent, tot i tenir molta pràctica, dedicar-hi de tres a quatre hores d’estudi. (...) De vegades, després del Conte, els infants demanen de cantar. D’aquesta manera aprenen cançons populars (...) També se’ls demana de fer dibuixos dels passatges del conte que els hagin agradat més.” (Rivas, 1936).

“Si llega un día que tengamos un cierto número fijo de pequeños lectores, estableceremos la “Hora del cuento”, procurando no fatigarlos; el relato no pasará nunca de veinte a veinticinco minutos; el resto podría dedicarse a esparcimientos cuya iniciativa saldrá de los mismos niños.” (Rivas, 1941).

Efectivament, la biblioteca de la Santa Creu va programar, tan aviat com va poder, "L'hora del conte", i, seguint l'exemple de *L'Heure Joyeuse*, encara podem veure alguns dels dibuixos posteriors dels més petits sobre el conte explicat:

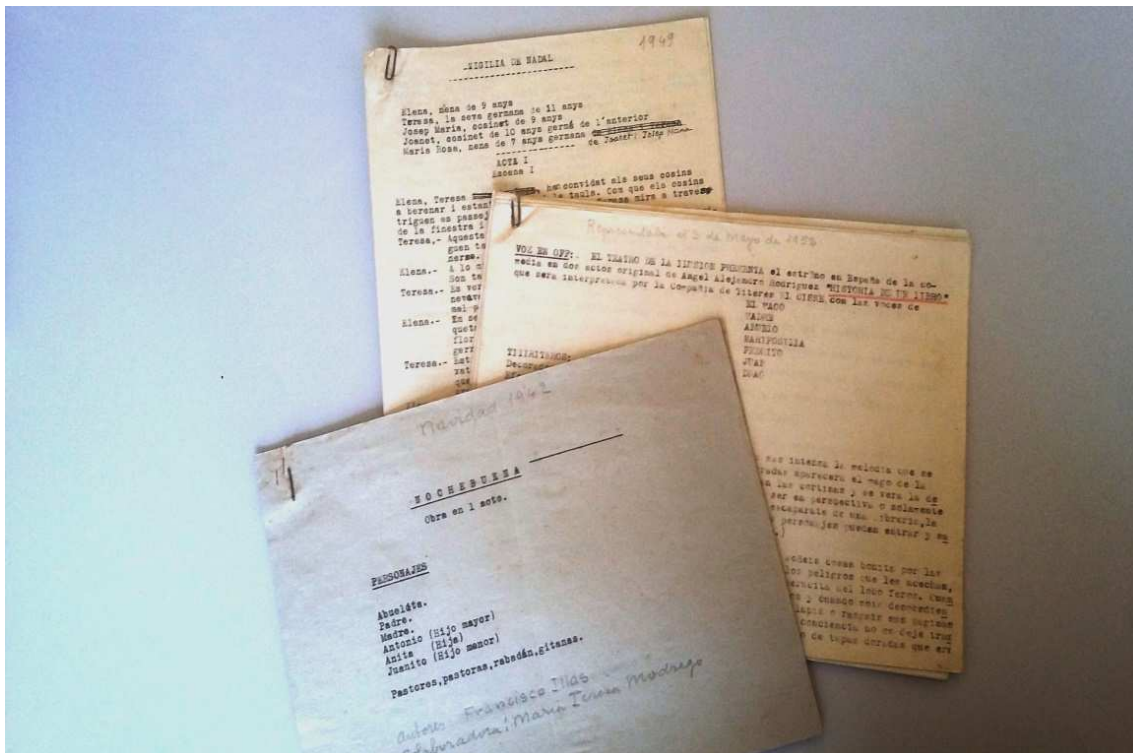

- Sobre la introducció d'altres activitats culturals a la biblioteca:

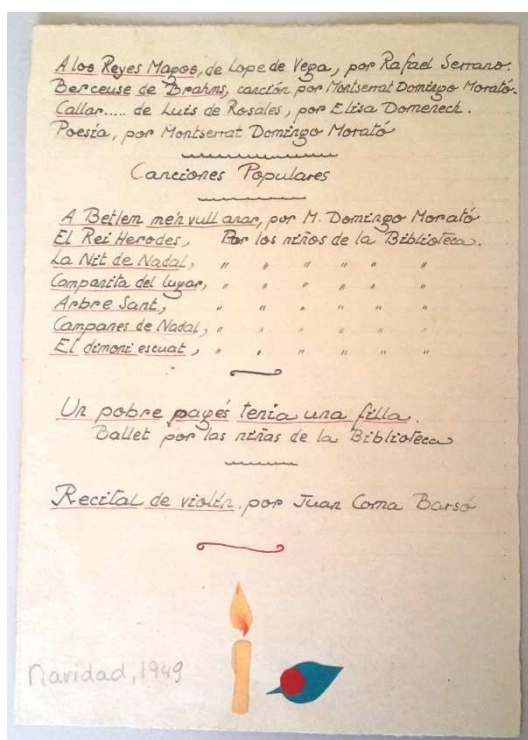
"Les festes a "L'Heure Joyeuse" consisteixen en representacions teatrals, amb motiu de l'any nou, per l'aniversari de la Biblioteca, etc. (...) Els infants, junt amb les Bibliotecàries, escolleixen (sic) la peça teatral, n'estudien l'ambient, els vestits i la decoració en els llibres de la Biblioteca (...) Tot plegat els dona molta feina; però feta amb els companys i les Bibliotecàries, els representa un esbarjo altament instructiu, car contribueix a desenvolupar l'esforç personal i el treball lliure, una de les finalitats principals que persegueixen les Biblioteques Infantils. " (Rivas, 1936).

Les representacions teatrals també varen ser, des de ben aviat, una activitat preparada conjuntament pels nens i les bibliotecàries a la

biblioteca de la Santa Creu, com es pot veure a la imatge següent amb diferents obres de 1942, 1949 (en català) i 1952:

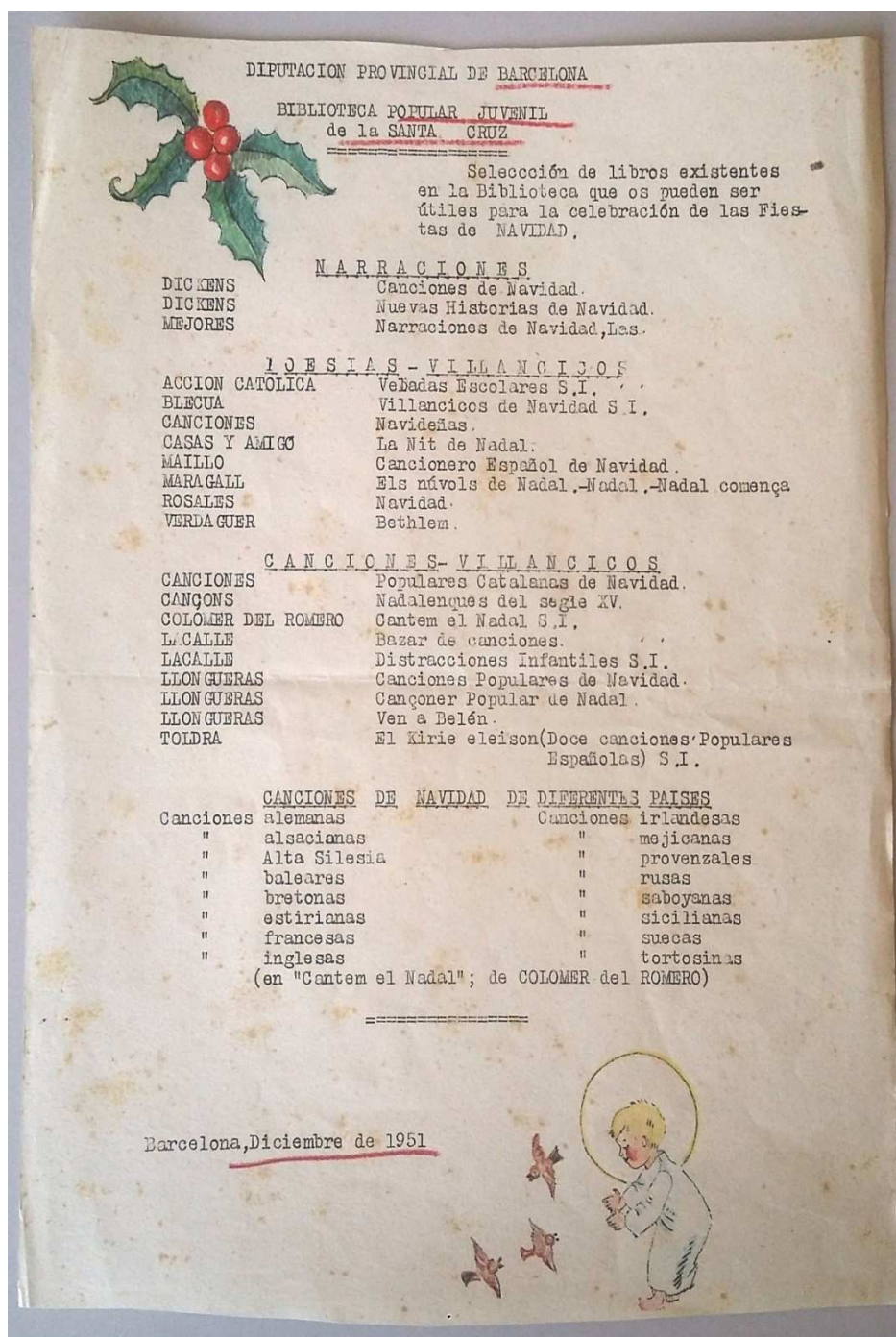
Es pot observar, tal i com apunta l'Assumpció Estivill a la introducció al seu treball sobre la socialització a les biblioteques populars de Barcelona durant el segon franquisme (Estivill, 2013), com el català només apareix, a finals de la dècada dels quaranta, a algunes activitats de les biblioteques, sempre vinculades a temes de caire religiós o folklòric. A més d'aquestes obres de teatre "importades" de *L'Heure Joyeuse*, la primera Biblioteca de la Santa Creu també completa les activitats al voltant de les festes de Nadal o Sant Jordi (*Fiesta del Libro*), amb recitals de poemes i cançons. És el cas d'aquest programa del 1949 de la festa de Nadal on podem veure, a més de la representació d'una peça teatral en català obra d'una lectora de la biblioteca, la lectura de poemes, entre elles un –l'únic en català– llegit per la il·lustradora Maria Rius i Camps, quan tenia 9 anys i era usuària de la biblioteca. S'observa, també, com la resta de peces en català queden relegades a l'apartat de *Canciones Populares*:

- Sobre l'anunci de llibres al tauler d'anuncis de la biblioteca per a ocasions determinades:

"Les Bibliotecàries també es valen del tauler d'anuncis per a fer consultar el catàleg. De tant en tant es posa un anunci com aquest: "LECTEURS qui aimez les travaux manuels, consultez le catalogue aux mots suivants: Travaux manuels, Menuiseries (...) O bé, amb motiu de les vacances: "LECTEURS qui partez pour la mer, vous trouverez des livres qui vous intéresseront en consultant le catalogue aux mots suivants: Mer, Marines, Pêche (...)" (Rivas, 1936).

La Lluïsa Rivas també va introduir aquest tipus de cerques per penjar al tauler d'anuncis de la biblioteca. Un exemple el tenim a la imatge següent:

Tota aquesta activitat que es desenvolupa des dels primers anys de la biblioteca de la Santa Creu, es fa a dins d'un local que la mateixa bibliotecària ja qualifica d'insuficient a l'esmentada memòria:

"...cuando nuestro Trabajo rendirá todo el fruto que se desea es cuando el local de la Biblioteca se pueda trasladar, como ya está previsto, a un lugar

más adecuado, dentro del mismo edificio, pero lejos de ruidos callejeros y en una atmósfera menos viciada física y moralmente.” (Rivas, 1941).

De fet, sembla que la biblioteca no compleix amb les condicions que havia de tenir en el moment de la seva planificació perquè, com assegura Felipe Mateu i Llopis - director de la Biblioteca Central, de la Central de Populars i de l'Escola de Bibliotecàries fins la seva jubilació l'any 1972 -, al mateix *Anuario* on es troba la memòria de Rivas, la biblioteca s'instal·la en un local reaprofitat (Losantos, 2010).

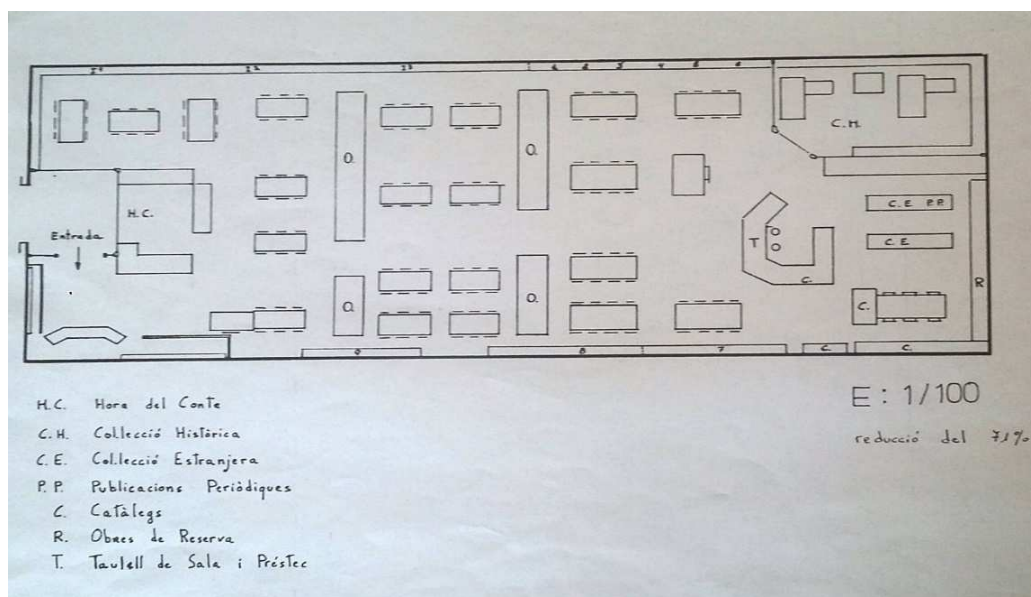
La reivindicació d'un espai més digne per a la Santa Creu va ser una constant del col·lectiu bibliotecari fins el seu trasllat, l'octubre del 1975. Potser, la mostra més clara d'aquesta reivindicació fóra el treball *Proyecto de una Biblioteca Popular piloto junto a la Escuela de Bibliotecarias* que Teresa Rovira signa l'any 1967 a la revista *Biblioteconomía* amb l'ajut de Núria Cot, llavors directora de la Santa Creu per jubilació de Lluïsa Rivas el 1966. En el moment en què Rovira redacta el treball, la Biblioteca Infantil de la Santa Creu romanía al local d'Egipcíaques, on hi va ser fins el 1973 que va tancar perquè en el seu lloc s'anava a construir l'actual dipòsit de la Biblioteca de Catalunya. Molt a prop, al Pati de la Casa de Convalescència - seu actual de L'Institut d'Estudis Catalans -, hi havia la Biblioteca de Sant Pau, que funcionava més com una sala d'estudi, amb uns fons bàsicament de referència, i sense cap servei dels que oferien la resta de biblioteques populars del moment. El trasllat d'aquesta última biblioteca, el 1968, al local que ocupa actualment, es vist com un primer pas d'aquesta reivindicació d'una biblioteca popular modèlica veïna a l'Escola de Bibliotecàries i a la Biblioteca Central (Biblioteca de Catalunya). Però no és fins el 1971, quan Teresa Rovira passa a dirigir aquesta biblioteca de Sant Pau reubicada, que l'antiga sala d'estudi es transforma, gràcies a la tenacitat de Rovira, en la biblioteca més gran de les populars, amb 310 punts de lectura, els horaris més amplis, un fons bibliogràfic totalment renovat i al servei de les necessitats del seu públic – bàsicament, estudiants de tots els nivells – i, finalment, una dotació de personal extraordinària: una directora, tres bibliotecàries, tres auxiliars, dues persones de suport i dos conserges (Estivill, 2014). La necessitat d'enderrocar el local d'Egipcíaques per la construcció del dipòsit de la Biblioteca de Catalunya, va suposar el trasllat definitiu de la Biblioteca de la Santa Creu, trenta-cinc anys després de la seva inauguració, a una de les sales gòtiques del recinte, de 375 m², davant per davant de la biblioteca de Sant Pau. Les paraules de Teresa Rovira a l'esmentat article sobre una Biblioteca Popular pilot al recinte de l'antic Hospital de la Santa Creu, es tornaven una realitat respecte a la nostra biblioteca infantil:

“La base de la nueva Biblioteca sería la Infantil de la Santa Cruz – que durante más de veinticinco años ha sido dirigida por la señorita Rivas, ejemplo de vocación y de amor al Trabajo bien hecho -, pero considerablemente ampliada, tanto en sus fondos como en sus funciones. La Biblioteca se dividiría en dos grandes secciones: 1ª La sección dedicada a los niños. 2ª La sección dedicada a las personas que se interesan y estudian el libro y las bibliotecas infantiles.” (Rovira, 1967).

D'aquesta manera, Teresa Rovira mencionava, per primera vegada, la doble mirada que havia de tenir aquesta biblioteca infantil posant-hi la llavor del que seria, en un futur, el Centre del Llibre Infantil i Juvenil i actualment el Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil que començava a conformar-se amb el trasllat de la Santa Creu l'any 1975.

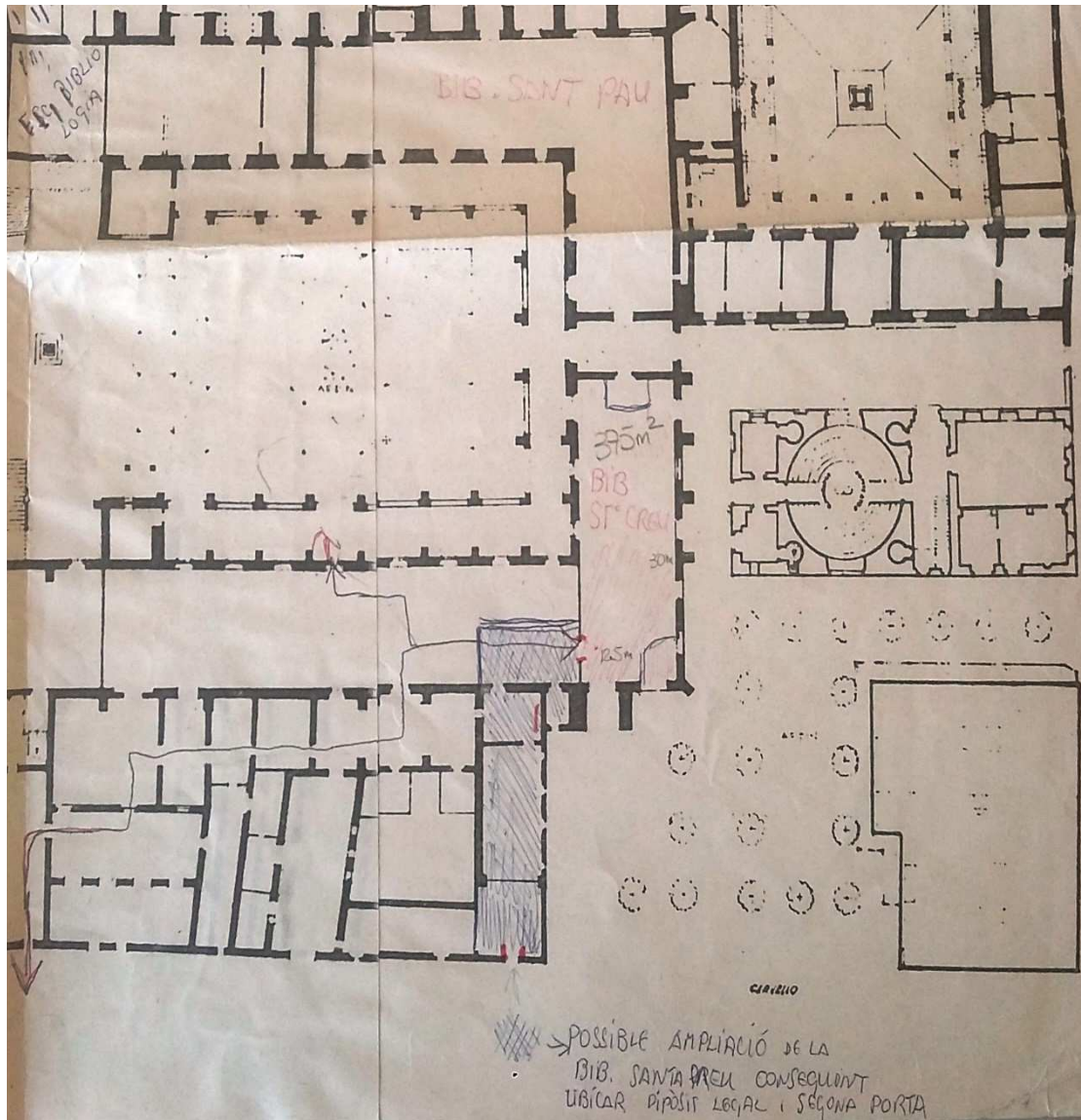
Els fons amb els quals obre la nova Biblioteca Infantil de la Santa Creu, l'octubre del 1975, amb dues bibliotecàries i una auxiliar i també sota la direcció de la Teresa Rovira, són el fons històric que ja es conservava a la biblioteca d'Egipcíacques, alguns donatius de particulars, de la Biblioteca de Catalunya - Secció de Gravats-, un donatiu de l'Escola de Bibliotecàries format pels llibres que el professor Ramon d'Alòs Moner utilitzava a les seves classes sobre llibre infantil en els anys trenta i els llibres del fons infantil i juvenil del Dipòsit Legal (Rovira, 1990). Aquests últims, fins a aquell moment, els rebia la Biblioteca Provincial i Universitària, i comencen a ingressar a la Santa Creu gràcies a Rosalia Guilleumas, directora de la Biblioteca de Catalunya i del Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona des del 1973. Tots aquests fons patrimonials, junt amb noves adquisicions de llibres en la resta de llengües de l'estat i d'estrangeres més una secció nova de llibres guardonats en els principals premis de literatura infantil i juvenil apleguen, l'any 1981, a la xifra de 22.400 llibres (Estivill, 2014). A l'Annex 2 s'hi pot seguir la cronologia dels principals fets d'aquest capítol.

La disposició dels fons a la nova sala intenta respondre a aquesta doble dimensió de la Biblioteca de la Santa Creu anunciada per Rovira en el seu projecte de biblioteca pilot: 104 punts de lectura més una zona per als més petits, i la zona de reserva, el fons històric i el despatx de les bibliotecàries -aïllats darrere uns vidres – al fons de la sala. Açò és: la zona de biblioteca infantil pròpiament dita, i la destinada a estudiosos i interessats en el llibre infantil i juvenil. Més o menys, el que diu aquest plànol, sense data, que es conserva a l'Arxiu del SDLIJ de la Biblioteca Xavier Benguerel:

Tanmateix, continuava sent un espai massa just tant per a les funcions que es pretenien desenvolupar - biblioteca infantil i centre d'estudis del llibre infantil -, i les bibliotecàries seguien demanant l'ampliació de l'espai. Aquesta necessitat de la Santa Creu des dels seus orígens, respon, en part, a una manca de planificació per part de les autoritats tècniques competents, que semblen no tenir en compte les diferents reivindicacions que, de manera verbal o posat per escrit en articles i informes, feien les bibliotecàries. A més de la Teresa Rovira, l'Aurora Díaz-Plaja, que va treballar de bibliotecària a la Santa Creu des de l'any 1978 fins la seva jubilació, forçada per l'edat, el 1983, també va oferir diverses solucions d'ampliació de l'espai. Es conserven en una carta que Díaz-Plaja envia l'abril del 1989 a Teresa Mañà i Ester Omella, bibliotecàries de la Santa Creu, informant-los de les propostes que havia enviat durant la seva estada a la biblioteca. Una d'elles era la incorporació de la sala contigua a la biblioteca de la Santa Creu, llavors ocupada per l'Institut de les Arts del Llibre, segons es pot veure en aquest dibuix a mà alçada de la pròpia Díaz-Plaja i també, ratllat en blau, sobre un altre plànol general del recinte de l'antic Hospital de la Santa Creu:

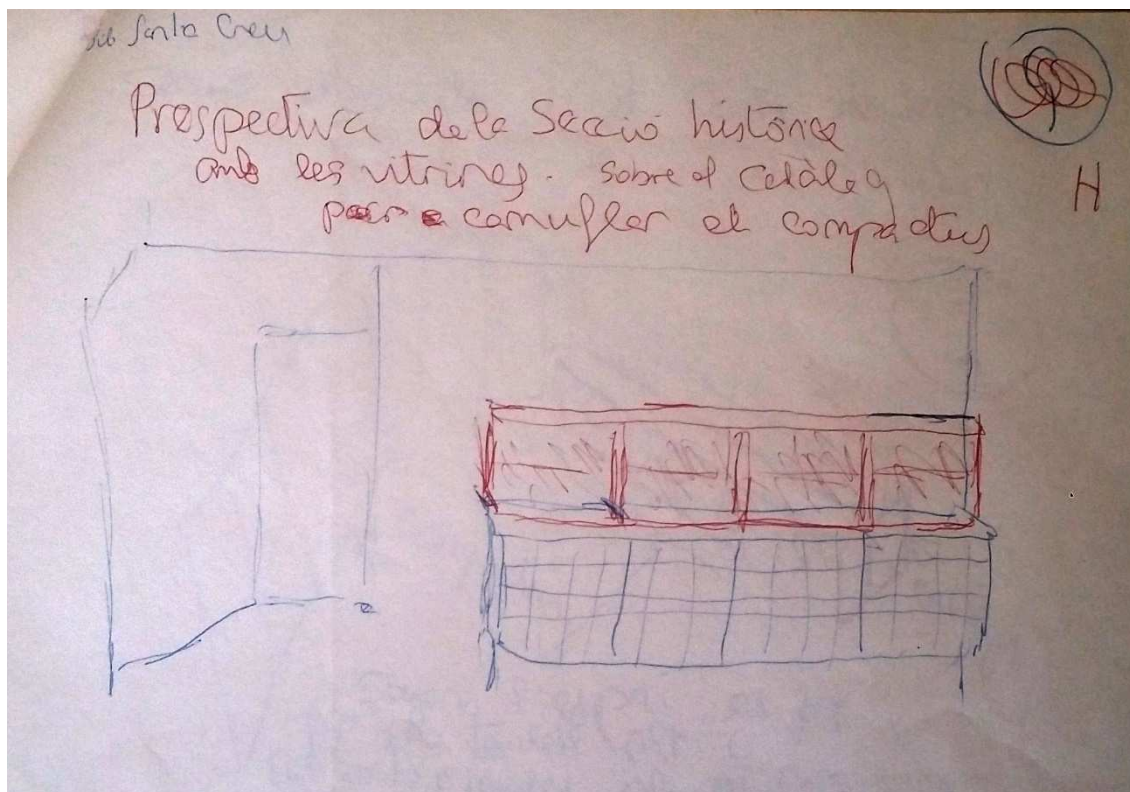

L'altra proposta de l'Aurora Díaz-Plaja anava adreçada a minimitzar l'efecte antiestètic que causaven, des de l'entrada de la biblioteca, els dipòsits compactes amb el fons antic, ubicats al fons de la sala:

"...l'atentat (sic) estètic que ha estat el compactus visible, en cap lloc del món està a la vista, m'ha fet rumiar la solució immediata i ací teniu el meu darrer projecte remodelatiu (...) És a dir, a sobre dels catàlegs vitrines on poguéssiu posar una mena d'exhibició permanent de joies bibliogràfiques com hem fet a Salamanca. O bé que les vitrines siguin per part de dins i per fora una secció enciclopèdica de consulta." (Díaz-Plaja, 1989).

I, a mode de justificació del dibuix que mostra la imatge següent, encara diu:

“Això ho faig sense cap mida, sols de memòria, però sí que crec que sols això pot salvar el mal efecte que la fredor compactil ofereix al visitant del Centre d’Investigació”. (Díaz-Plaja, 1989).

Malgrat arrossegar aquest mal endèmic de la manca d'uns espais suficients i ben acordats a les seves funcions, la Biblioteca Infantil de la Santa Creu va continuar, diversificar i ampliar, a la nova sala gòtica, la seva oferta d'activitats d'animació lectora i de coneixement del llibre infantil i juvenil.

Rosa Seguí, que va treballar a la Santa Creu des de novembre del 1975, va ser l'encarregada durant nou anys, potser per la seva condició de mestra a més de bibliotecària, de continuar setmanalment l'activitat estrella de la biblioteca, "L'hora del conte", que ara s'ajudava d'un artefacte nou -el franel·lògraf- per a l'explicació del mateix (Seguí, 2014). De la mateixa manera que succeïa en l'època de Lluïsa Rivas, en acabar el conte, els nens que volien podien fer un dibuix que es penjava durant la setmana a la biblioteca. A més d'aquesta activitat "clàssica", els petits usuaris de la Santa Creu van poder gaudir de la presència d'escriptors i il·lustradors amb qui comentaven les lectures - Joaquim Carbó, Josep Albanell, Oriol Vergés, Sebastià Sorribas, Mercè Canela, Maria Rius, Pilarín Bayés, Cesc... -, de passis de cinema infantil i d'actuacions musicals i teatrals de grups com Ara va de Bo o Teatre Petit. I tot això, en un barri com el del Raval, als anys setanta i vuitanta, on a la feina tècnica, de foment de la lectura i lúdica, les bibliotecàries havien d'afegir-hi el treball diari de recordar als seus petits lectors valors com la convivència, el respecte, la higiene o la disciplina.

L'altra activitat de gran significació que destaca Seguí al seu article, és la de tot el seguit d'accions desplegades per Teresa Rovira al voltant de la pedagogia del llibre infantil i juvenil entre el món professional i estudiós d'aquest tema. Ja hem dit com, al seu article de 1967 a la revista *Biblioteconomía* sobre com havia de ser una biblioteca per al recinte contigu a l'Escola de Bibliotecàries, Rovira hi posava la llavor del que seria el futur Centre de Documentació del Llibre Infantil. Molt influenciada pel model francès de *La Joie pa les Livres*, un projecte nascut el 1963 i materialitzat en biblioteca el 1965 sobre el que tornarem més endavant, i al mateix temps, conscient de la necessitat que tenien les bibliotecàries professionals - i les estudiants de biblioteconomia - d'adquirir coneixements específics sobre el món del llibre infantil i juvenil, Teresa Rovira assumeix la responsabilitat d'impartir l'assignatura optativa Literatura Infantil a l'Escola de Bibliotecàries des del curs 1972-73 al 1983-84, matèria que no s'impartia des de que Ramon d'Alós ho havia deixat de fer als anys 30. Moltes d'aquestes classes, donat el seu doble vessant històric i pràctic, es faran, des del curs 1975-1976, a la Biblioteca Infantil de la Santa Creu. (Estivill, 2014).

Des de gairebé els inicis de la implantació de biblioteques infantils o de sales infantils a les biblioteques públiques, s'arrossegava la reivindicació per part de les bibliotecàries d'una formació específica per al personal de les biblioteques infantils i juvenils, així com, sobretot, d'una necessitat de compartir experiències i informació de manera periòdica per part d'aquest col·lectiu. Totes dues coses són manifestades per Teresa Rovira al II Congreso Nacional de Bibliotecas de la Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos celebrat a Girona l'any 1966, quan parla de quin ha de ser el perfil del professional de les àrees infantils:

“Además de tener Buenos conocimientos técnicos y amplia cultura general, debería tener estudios de pedagogía y psicología infantil, y también ciertas dotes naturales e interés hacia la juventud. (...) el trabajo del bibliotecario infantil y juvenil no es fácil (requiere una preparación que en España, de momento, no existe) (...) Sería (...) deseable y muy útil una mayor cooperación entre los bibliotecarios interesados en un mismo aspecto de la profesión. Precisamente, el trabajo con los niños y jóvenes, por los problemas que plantea, es una de las especialidades en las que sería más necesaria y fructífera esta colaboración.” (Rovira, 1968).

D'aquesta manera,

“La Biblioteca debería llegar a ser como un centro de investigación del libro infantil donde fuera posible emprender trabajos de grupo, cada vez más necesarios.” (Rovira, 1967).

Encara el 1992, Concepció Carreras, que havia estat bibliotecària de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu sota la direcció de la Teresa Rovira ampliava a altres qualitats, més enllà de les competències tècniques i de l'estar al dia en el món del llibre infantil, el paper del bibliotecari infantil: havia de tenir bona salut física i mental, imaginació, bon humor, facilitat per a les relacions humanes i adaptabilitat a situacions

noves. Al mateix temps, Carreras es mostrava molt crítica amb les condicions laborals, en general, de molts dels professionals tant pel que feia a les seves càrregues de treball com a una possible temptació administrativa de confondre voluntarisme amb professionalitat:

“Infantil no es sinónimo de menor (...) Al necesitar una atención más personalizada es necesario mayor número de personal y cuando este factor no se tiene en cuenta los problemas normales de una biblioteca infantil se multiplican rápidamente.” (Carreras, 1993).

“Una biblioteca infantil es un servicio público, no una obra de beneficencia. Es el resultado de una política coherente y del trabajo de unos profesionales formados y bien retribuidos. Y no el resultado de la buena voluntad de unas pocas personas en función de su tiempo libre.” (Carreras, 1993).

Carreras també advocava pel reciclatge continu del personal i per la rotació del treball per evitar la rutina i per permetre conèixer a fons els procediments i problemes de cada àrea. Finalment, advertia sobre l'aparició de noves funcions bibliotecàries no compreses en la formació inicial o bàsica entre les que incloïa la “animación de bibliotecas” per no estar

“...comprendida oficialmente en ningún ciclo de formación y actualment forma parte cada vez más del trabajo cotidiano con el público.” (Carreras, 1993).

En aquest sentit, s'ha de dir que, des de fa un parell d'anys, Biblioteques de Barcelona ofereix als seus professionals de les àrees infantils una formació de 12 hores sobre com explicar contes.

Sobre el tema de la formació i les competències del personal de les àrees infantils, i concretament del personal al front del SDLIJ tornarem més endavant, quan abordem l'actualitat d'aquest centre.

2.3. L'Heure Joyeuse i La Joie par les Livres: la moda bibliotecària que arribava de París.

2.3.1. L'Heure Joyeuse

L'Heure Joyeuse va ser la primera biblioteca infantil i juvenil que es va obrir a França. Inaugurada el novembre del 1924 al bell mig del Quartier Latin, des dels seus inicis va ser vista com un nou model de biblioteca, com un experiment sense precedents en el món de les biblioteques franceses.

Aquesta petita biblioteca fou un regal dels filantrops del *Book Committee on Children's Libraries* a la ciutat de París, raó per la qual va suposar la introducció de les pràctiques bibliotecàries anglosaxones a França; el tan reclamat “modèle américain” que demanava, des de principis del segle XX, Eugène Morel, un dels principals ideòlegs de la biblioteconomia francesa de l'època (Ezratty i Valotteau, 2012). Amb el temps, *L'Heure Joyeuse* ha estat vista pels estudiosos com el punt de partida de la reforma de les biblioteques públiques franceses després de la II Guerra Mundial. Era la primera biblioteca a França centrada en els seus visitants i en fer-los el més plaent possible la seva estada a les seves instal·lacions; un servei, com diríem avui, “orientat a l'usuari”. Per primera vegada es veien als prestatges llibres atractius per al públic infantil i juvenil, escollits per personal expert i al dia de l'edició en aquest camp, en lliure accés i amb la possibilitat d'emportar-se en préstec un fons inicial que rondava els 2.000 documents. *L'Heure Joyeuse*, en definitiva, ha estat estudiada com un veritable canvi de paradigma en la praxi bibliotecària. Segons l'autora Mary Niles Maack (Maack, 1993), el nou paradigma suposava els següents canvis:

TABLE 1
THE PARADIGM SHIFT

Old Paradigm	New Paradigm
<p>Content:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Central focus on conservation of the collections; historical scholarly emphasis 2. Books kept in stacks inaccessible to users; library quarters often imposing or uninviting <p>Method:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Scholarly cataloging and bibliographies 2. Relatively little aid to readers 3. Scholarly research by librarians is encouraged <p>Values:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Contribute to the growth of knowledge by providing materials to the elite 2. Emphasis on cultural heritage and on its conservation 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Collection shaped by needs and interests of broad public; emphasis on currency 2. Well-designed reading room; direct access considered essential <ol style="list-style-type: none"> 1. Card catalog with author/title/subject 2. Reference and reader services offered 3. Community outreach library programs featured <ol style="list-style-type: none"> 1. Encourage lifelong learning and dissemination of knowledge for all social classes 2. Emphasis on education, information, recreation, and culture

El que avui és, o hauria de ser, la realitat quotidiana de les biblioteques, fou una veritable revolució amb l'aparició d'aquesta biblioteca. *L'Heure Joyeuse* ofería un servei gratuït, una col·lecció feta a la mida de les necessitats dels usuaris, espais de lectura atractius, diferents tipus de catàlegs per fer l'usuari el més autònom possible, participació dels petits lectors en les exposicions i publicacions de la biblioteca - *Journal des Lecteurs, Assemblée Générale des Lecteurs...*-, una bona secció de referència, foment de la formació contínua i difusió del coneixement a totes les classes socials (cohesió social), i accent posat no només en la formació i la informació sinó també en l'oci i la recreació cultural.

L'Heure Joyeuse va suposar el germen de moltes coses que avui succeeixen a les biblioteques: l'aprenentatge actiu, la biblioteca com a "tercer lloc" entre la casa i l'escola, és a dir entre el lleure i l'aprenentatge, o la biblioteca fora dels murs. Les primeres bibliotecàries de *L'Heure Joyeuse* sortien als parcs de París a explicar contes fugint, en part, de les limitacions del soterrani on els explicaven entre 1924 i 1974. L'any 1974 la biblioteca es va traslladar uns metres més avall, al número 12 del carrer dels Prêtes Saint-Séverine, on encara es troba. El fons d'aquesta biblioteca de poc més de 800 m² és d'uns 35.000 llibres infantils i juvenils, uns 3.000 cds i 60 títols de revistes en préstec. La biblioteca també presta tauletes amb aplicacions escollides per als infants, a més d'organitzar tallers, animacions i activitats específiques per a aquest tipus de públic.

Sota l'amenaça d'una inundació del Sena, el fons patrimonial de *L'Heure Joyeuse* va haver d'abandonar el seu històric bressol l'any 2004. Des de l'any 2015,

aquest fons històric de més de 80.000 llibres, registres, dibuixos originals i llibres d'artistes, des del segle XVI fins avui, es pot consultar a la *Médiathèque Françoise Sagan*, una de les biblioteques públiques més grans de París situada a un recinte d'equipaments que ocupen l'antic hospital de la presó de Saint-Lazare, ben a prop de la Gare de l'Est.

Al fons històric també podem trobar l'arxiu propi de la biblioteca que va des del 1924 al 1974 (any del trasllat de *L'Heure Joyeuse* a la biblioteca infantil que ocupa actualment). El fons, el segon en importància després del de la *Bibliothèque Nationale de France* (BnF) d'aquestes característiques, és de consulta pública i poden accedir a ell tant professionals com infants, estudiants i investigadors o senzillament curiosos i nostàlgics del llibre infantil i juvenil.

També és important, dins del fons històric, la part que correspon a les donacions de grans cases editorials de la literatura infantil i juvenil francesa. D'aquests fons destaquen, pel nombre d'exemplars aportats per completar les col·leccions patrimonials de *L'Heure Joyeuse*, els d'Edicions Rageot i el de l'editor François Ruy-Vidal que afegeixen, a més a més, documentació de les seves editorials molt interessant per completar el coneixement dels llibres des del punt de vista de la seva producció: proves de cobertes, de relligadures, correspondència amb els autors, etc.

Finalment, s'ha de fer una menció destacada a la col·lecció de dibuixos originals i maquetes d'il·lustradors tant antics - es conserven els originals de Jean Brüller per al *Patapoufs et Filiflers* d'André Maurois - com contemporanis: és el cas de les proves de Beatrice Alemagna per al famós àlbum il·lustrat *Un lleó a París*. Els materials d'aquesta col·lecció permeten veure l'evolució de les il·lustracions d'un àlbum des de les primeres provatures de l'artista fins a la seva forma definitiva, ja en l'obra publicada.

El fons històric de *L'Heure Joyeuse* té una sala de consulta específica i s'organitzen exposicions i conferències de manera regular; disposa, també, d'un fons especialitzat de referència en literatura infantil i juvenil en accés obert.

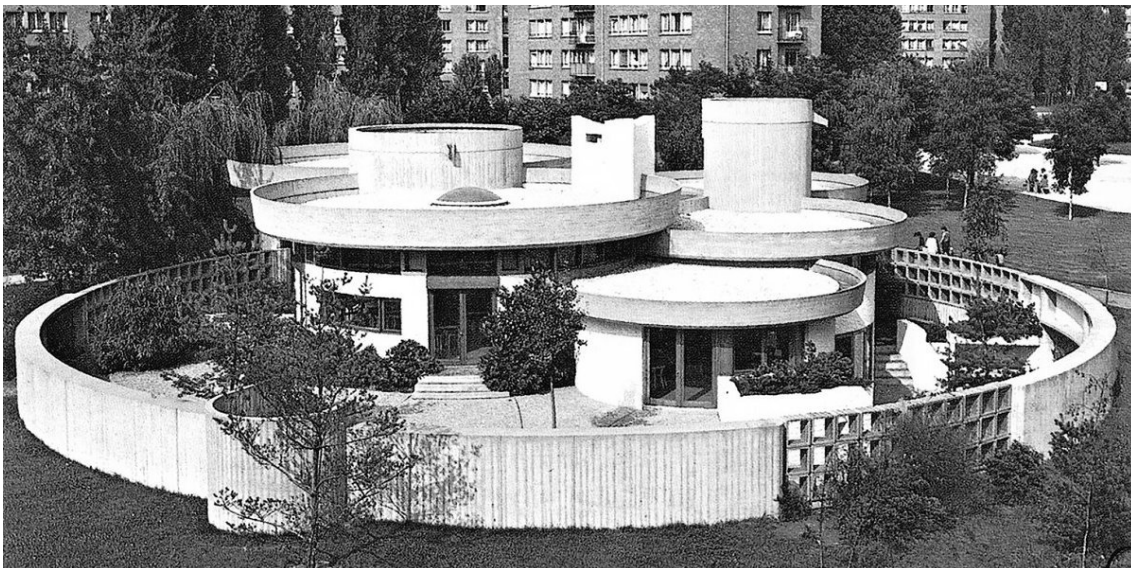
2.3.2. *La Joie par les Livres*

Si *L'Heure Joyeuse* fou la inspiració de la Lluïsa Rivas per a la posada en marxa de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu l'any 1940, la *Joie par les livres* va representar el mateix per a la Teresa Rovira, que se'n va ocupar d'inaugurar la nova etapa d'aquesta biblioteca el 1975, a la sala gòtica davant per davant de la Biblioteca de Sant Pau. I si Lluïsa Rivas ens feia la crònica de la seva estada a *L'Heure Joyeuse* en forma de memòria mecanografiada (Annex 1), Teresa Rovira ja ens pot parlar de *La Joie par les livres* a una publicació que, a partir dels anys seixantes, mostra la situació de les biblioteques públiques a l'estranger gràcies a les cròniques de les estades i visites de les professionals catalanes. Aquesta publicació és *Biblioteconomía*, la revista de l'Escola de Bibliotecàries on, des del 1958 - any que Rovira entra a treballar a la unitat

de la Biblioteca Central encarregada de les publicacions periòdiques i intercanvis de publicacions - Rovira i Maria Antonieta Cot ja publiquen sobre la situació bibliotecària internacional (Estivill, 2014).

La Joie par les Livres, avui *La Petite Bibliothèque Ronde*, fou inaugurada el 1965 i va estar sota la direcció de Geneviève Patte des dels seus inicis fins l'any 2001. Aquesta biblioteca neix d'una associació privada homònima creada per la mecenes Anne Gruner-Schlumberger, amb l'objectiu d'ajudar el desenvolupament de les biblioteques infantils a l'Estat francès i en un context on s'està reformant i ampliant l'educació infantil, s'estan creant noves editorials a França per a infants com *L'école des loisirs* o s'acaba de celebrar, el 1964, la primera edició de la Fira Internacional del Llibre per a Infants a Bologna. El mercat del llibre infantil, doncs, es dispara. El lloc escollit per construir aquesta biblioteca experimental, a manera de laboratori, que assajava amb els nens totes les formes d'expressió i experimentació a partir del llibre i la lectura, fou Clamart, un municipi de les *banlieues* de París i, com totes aquestes perifèries, desfavorit socioeconòmicament i molt necessitat d'aquest tipus d'iniciatives.

A Clamart, l'arquitecte Gérard Thurnauer materialitza el somni de Patte i de les altres dues bibliotecàries que se'n fan càrrec de *La Joie par les livres* i crea una biblioteca infantil i juvenil en forma de cercles superposats cadascun dels quals està dedicat a una sala diferent, amb funcions i públics també diferents. El primer cercle és un petit vestíbul, el segon la sala dels més petits - amb els llibres col·locats en prestatges inclinats mostrant la coberta o en bucs amb rodes -, el tercer la sala de lectura dels més grans - fins a quinze anys, on es troben també els catàlegs - i l'últim la sala de préstec. L'esperit innovador del projecte es transmetia també a la forma.

Al número 77-78 de *Biblioteconomia*, de l'any 1974, Teresa Rovira publica un article sobre un viatge que fa a París a visitar la biblioteca de *La Joie par les livres* i altres biblioteques públiques de la capital francesa. En aquest treball s'hi pot veure,

entre d'altres coses, com influeix aquesta visita en la posterior distribució de la nova Biblioteca Infantil de la Santa Creu que s'inaugurarà l'octubre del 1975:

“La separació dels nens més petits, així com el mobiliari exprés per a ells - molt semblant al d'altres biblioteques que vaig veure després com la del XVIIIè “arrondissement” – em va semblar una solució pràctica i que valdria la pena de tenir en compte a les nostres biblioteques amb espai suficient. No cal pensar en una sala a part com “La Joie par les livres” però sí en un racó de la secció infantil instal·lat al lloc més pròxim a la porta, on els petits són més lliures i molesten menys els altres lectors”. (Rovira, 1974).

Exactament, el que hem vist una mica més amunt en el plànol de la sala infantil de la Biblioteca de la Santa Creu retolat com a “Hora del conte”: l'espai per als més petits situat just davant de l'entrada de la biblioteca. També el 1964, Rovira havia entrat en contacte amb l'IBBY (*International Board on Books for Young People*), atès que aquest organisme del llibre infantil celebrava el seu congrés a Madrid. Allà, acompanyada entre d'altres per Lluïsa Rivas, és molt probable que conegués Geneviève Patte, membre de l'IBBY per França i, potser, la ideòloga que més va inspirar la posada en marxa i el posterior funcionament tant de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu com del seu futur Centre de Documentació del Llibre Infantil. De fet, la mateixa Patte reconeixia anys després a Barcelona (Patte, 1991), que les primeres visites que va rebre *La Joie par les livres* van ser de bibliotecàries catalanes.

La trajectòria de Geneviève Patte, la seva feina al voltant del llibre, la lectura i les biblioteques infantils com a espais no només d'aprenentatge sinó sobretot de socialització, d'humanització i fins i tot de salvació per als infants especialment desfavorits, és inabastable. Justament, al seu bloc personal - laissezleslire.com - Patte fa menció als orígens de la seva idea de biblioteca com a lloc de socialització d'infants, el “*retour aux sources*” que, en el seu cas, va ser l'aprenentatge a *L'Heure Joyeuse*, a penes acabats els seus estudis de bibliotecària:

“...je ne cesse de parcourir le monde pour faire connaître son caractère profondément humain. Je n'oublie jamais dans mes nombreuses pérégrinations, la grande sœur de la petite bibliothèque ronde”. (Patte, 2017).

La biblioteca, que ocupa un lloc central en el món del llibre i la lectura infantils, ha inspirat moltes iniciatives tant a França com a molts altres països industrialitzats i països en vies de desenvolupament. Des de la seva creació, els bibliotecaris de Clamart, encapçalats per Patte, posaren en marxa un treball col·lectiu d'anàlisi de llibres per a infants que aplegava bibliotecaris d'arreu de França així com pedagogs, estudiosos del llibre infantil, mestres, historiadors, etc., que va desembocar en la publicació periòdica, per part d'aquest comitè de lectura, d'un *Bulletin d'analyses des livres pour enfants*. Aquest butlletí, el primer número del qual surt el mateix dia de la inauguració de la biblioteca *La Joie par les livres* de Clamart, canviarà el nom, el 1976, al de *La revue des livres pour enfants*, la prestigiosa revista que encara avui es publica

de manera bimestral. La conservació de tots els llibres arribats a *La Joie par les livres* per sotmetre's a l'anàlisi, provinents del Dipòsit Legal, aviat va fer que es creés a la biblioteca un centre de documentació amb tot aquest material, que es va posar a l'abast de bibliotecaris, professors i investigadors.

El gener de 1972, l'Estat es fa càrrec de *La Joie par les livres* adjunta-la al Ministeri d'Educació a través de l'Escola Nacional de Biblioteques, i després a l'Institut Nacional d'Educació i Investigació pedagògica al gener de 1993. A partir de l'1 de gener de 1997, *La Joie par les livres* s'adjunta al Ministeri de Cultura, a la Direcció de Llibres i Lectura, que passa a gestionar-la econòmicament i administrativament. Durant tots aquests canvis administratius, el Centre de Documentació de *La Joie par les livres* havia passat per quatre seus diferents que s'havien anat abandonant per la manca d'espai (Vidal-Naquet, 2005), atès el vertiginós ritme de creixement dels seus fons i la seva voluntat de conservació de tots i cadascun dels seus materials, que han acabat esdevenint el fons més important en literatura infantil i juvenil a França. Finalment, des del 1 de gener de l'any 2008, *La Joie par les livres* esdevé el *Centre National de la Littérature pour la Jeunesse*, sobre el que tornarem més endavant.

Pel que fa a la biblioteca infantil i juvenil de Clamart, la seva gestió va ser transferida a l'ajuntament d'aquest municipi. Des de l'abril del 2007, la biblioteca, ara sota el nom *La Petite Bibliothèque Ronde*, va reprendre els seus orígens associatius i passà a ser gestionada per una associació que té a Geneviève Patte com a presidenta d'honor, amb el suport del Ministeri de Cultura, d'una aportació de l'ajuntament de Clamart, del Centre Nacional del Llibre, dels departaments regionals veïns, d'algunes fundacions i del mecenatge particular. Avui, els 600 m² de *La Petite Bibliothèque Ronde* encara obren al públic sis dies per setmana i ofereixen un fons de gairebé 30.000 llibres (dels quals 18.000 són en lliure accés) essencialment adreçats al públic infantil i juvenil. A més a més, i de la mateixa manera que ho ha fet també *L'Heure Joyeuse*, ha integrat les noves tecnologies i disposa de tauletes amb aplicacions per als més petits.

Tant *L'Heure Joyeuse* com *La Joie par les livres*, van ser les dues biblioteques que més directament van inspirar els orígens i la posterior trajectòria de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu i del seu Centre de Documentació del Llibre Infantil (CDLIJ). Tanmateix, a la documentació conservada a l'arxiu del SDLIJ de la Biblioteca Xavier Benguerel (antic CDLIJ), s'hi conserva informació d'altres biblioteques infantils i juvenils i centres de documentació semblants sobre alguns dels quals tornarem més endavant.

2.4. El Centre de Documentació del Llibre Infantil de la Biblioteca de la Santa Creu (1986-2004).

Arribats a aquest punt, hem de recordar la idea de Teresa Rovira, ja exposada més amunt, que la Biblioteca Infantil de la Santa Creu havia de tenir una doble dimensió. D'una banda, ser centre viu per als infants que vinguessin a llegir i consultar llibres o a assistir a qualsevol de les moltes activitats adreçades a ells i organitzades per

la biblioteca. De l'altra, servir de biblioteca d'investigació per als estudiosos del llibre i de les biblioteques infantils a partir de la seva completa col·lecció històrica (Rovira, 1990).

Al voltant d'aquest fons patrimonial, i derivada del seu estudi, es va anar aplegant una sèrie de documentació (dossiers, informes...) sobre el llibre infantil que, degudament processada i sistematitzada, va acabar esdevenint, l'any 1986, el Centre de Documentació del Llibre Infantil de la Biblioteca de la Santa Creu (CDLIJ). Per tant, podríem dir que el Centre de Documentació, tot i que sense aquest nom i sistematització fins l'any 1986, s'havia anat creant, d'alguna manera, orgànica, des dels inicis de la Biblioteca de la Santa Creu, estretament vinculat a la particularitat dels seus fons, especialment els històrics.

Des del moment de la creació del CDLIJ l'any 1986 fins al seu trasllat a la Biblioteca Xavier Benguerel l'any 2004, els objectius principals que persegueix el CDLIJ són la investigació i la divulgació del llibre infantil i l'assessorament i la formació de professionals. En una conferència pronunciada per Teresa Mañà el maig del 1991 a Donostia, es feia un repàs sistemàtic als fons i les funcions del CDLIJ (Mañà, 1991), a més de contextualitzar la història del mateix i de presentar molt breument els models que l'havien inspirat: bàsicament, *La Joie par les livres* i la Biblioteca Internacional Juvenil de Munich. La reflexió sobre els models en els quals es va inspirar el CDLIJ i els que serien més pròxims al que és la seva realitat actual -després del seu trasllat a la biblioteca Xavier Benguerel- els tractarem al capítol quart d'aquest treball.

2.4.1. Els fons

Els fons que conservava el CDLIJ a inicis dels anys noranta, poc després de la seva creació eren els següents:

- **La Col·lecció Històrica.** Ja hem vist, quan parlàvem dels orígens de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu, com s'havien anat formant els seus fons. Arribats a aquest punt, recordem la procedència diversa dels documents d'aquest fons històric: els llibres donats per la Biblioteca Central (Biblioteca de Catalunya) l'any 1940 per obrir la biblioteca de la Santa Creu del carrer Egipcíaques - on es trobarien, segurament, els llibres adquirits per Jordi Rubió anys abans de la guerra i durant aquesta -; els donats per la Secció de Gravats de la Biblioteca de Catalunya; el donatiu de l'Escola de Bibliotecàries dels llibres que Ramon d'Alós feia servir per a les classes de llibre infantil als anys trenta; els provinents del Dipòsit Legal que s'havien guardat fins els primers setantes a la Biblioteca Provincial i Universitària; altres donatius particulars i els donatius de les pròpies biblioteques de la xarxa.

Tots els documents que integren aquesta col·lecció històrica estan publicats abans de 1960, en castellà, català i una part molt petita en altres llengües - principalment francès, anglès i alemany -, i per al 1991 es dona una xifra d'uns 3.000 exemplars. La seva ordenació és cronològica, amb una signatura especial, i es divideix, bàsicament, en tres períodes: els anteriors al

1900, els publicats entre 1900 i 1939 i els publicats entre 1940 i 1960. El motiu pel qual s'agafa la data límit de 1960 per ingressar un llibre a la col·lecció històrica és que a partir del 1960 comença a normalitzar-se l'edició en català i, al mateix temps, a aplicar-se el Dipòsit Legal des del 1958. Els documents de la col·lecció històrica estan tots exclosos de préstec i són consultables a sala amb el DNI. Només per a exposicions i esdeveniments molt puntuals que puguin garantir la seva protecció, són prestats a d'altres institucions.

- **Els llibres infantils i juvenils a partir dels anys seixanta** són d'accés lliure a la sala de lectura de la biblioteca. A principis dels anys noranta eren uns 20.000. Alguns d'aquests, però, són retirats del lliure accés per alguna característica especial: formar part d'alguna col·lecció concreta, haver rebut un premi, tenir una il·lustració important, ser en altres llengües que no siguin català o castellà, etc.
- **Els llibres i la resta de documentació especialitzada** pròpia d'un centre de documentació en literatura infantil i juvenil i que conformen el gros dels fons del CDLIJ. Les tipologies documentals que podem trobar en aquesta secció serien:
 - Llibres sobre literatura infantil: biografies d'autors, estudis monogràfics, catàlegs d'exposicions i d'il·lustradors i obres de referència (directoris, bibliografies...). Van classificats amb el número corresponent a la CDU (087.1) i en relació a una altra matèria. Per exemple, una biografia de Jules Verne aniria classificada per 087.1: 92.
 - Llibres relacionats amb la psicologia infantil, l'educació o altres temes que puguin ser d'interès tot i que no tractin específicament el llibre infantil.
 - Arxiu documental de premsa, fullets, treballs inèdits que recullen informació sobre editorials, col·leccions, autors, temes, personatges... sobre els quals no existeixen monografies o altre tipus d'informació publicada. Es dóna prioritat a la informació referida al llibre infantil en català o editat a Catalunya.
 - Revistes especialitzades en llibre infantil. D'aquestes es fa el buidat dels articles interessants per incorporar al catàleg.
 - Material audiovisual, integrat per una col·lecció de cassetes de producció pròpia amb entrevistes a una trentena d'escriptors i il·lustradors.
 - Cartells - sempre reproduccions - amb temàtica de literatura infantil i els realitzats per il·lustradors del llibre infantil encara que tinguin una altra temàtica.
 - Actes, conferències i ponències presentades en jornades i congressos que no han estat editades.

- Crítiques i ressenyes publicades a la premsa periòdica o en revistes no especialitzades.
- Informació sobre premis literaris (bases, resultats...).
- Guies de lectura pròpies i d'altres institucions.
- Bibliografies selectives editades en forma de fulletó per diferents col·lectius vinculats a la literatura infantil.

2.4.2. Les funcions

Poc després de la seva creació, el CDLIJ tenia ben definits els seus objectius i funcions, que podríem agrupar en quatre grans grups: formació, informació i difusió del llibre infantil, difusió del fons històric (exposicions) i suport a l'investigador.

- **Formació.** Des del CDLIJ es considerava una de les seves funcions essencials. Les activitats de formació es realitzaven bàsicament a través de la col·laboració amb altres entitats, tot i que el desig futur del CDLIJ - vinculat a una ampliació de recursos humans i econòmics - era el de organitzar les seves pròpies activitats de formació (cursos, jornades, etc.). El CDLIJ participava dels programes docents de dos col·lectius concrets: el bibliotecari i el pedagògic. En el primer cas, la col·laboració amb l'Escola de Biblioteconomia i Documentació es donava amb l'assignatura de Llibre Infantil: realització de temes específics de l'assignatura i seguiment dels alumnes en pràctiques o que feien treballs amb fons del CDLIJ. En el cas de la docència en pedagogia, les col·laboracions eren més puntuals: Escola de Formació del Professorat d'EGB de la UAB, Escoles d'Estiu universitàries o formació per a associacions i entitats dedicades al llibre infantil i juvenil.
- **Difusió de la informació al voltant del llibre infantil i juvenil.** L'objectiu principal d'aquesta funció era el de donar a conèixer tant els fons com els serveis que oferia el CDLIJ, bé a través de publicacions pròpies o de col·laboracions en altres mitjans de comunicació. Com a publicació pròpia, el CDLIJ va iniciar l'any 1990 la publicació del butlletí *Mil-i-una*, del qual es preveia una periodicitat bianual. Al primer número, en el seu editorial, Núria Ventura, llavors directora de la Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona, deia que el butlletí pretenia ser

“...un espai informatiu i d'intercanvi entre les persones interessades per aquest tema, per tal d'ajudar a conèixer els mil-i-un tresors de la literatura infantil d'arreu, molts a la mateixa biblioteca infantil Santa Creu, i també contribuir així, modestament, a obrir un diàleg -i quan calgui una crítica- sobre el que ha estat i és avui la literatura per infants i joves.” (Ventura, 1990).

El butlletí *Mil-i-una* havia tingut el seu precedent més immediat en el fulletó *Papers*, que el CDLIJ va deixar de publicar en aparèixer el primer número

del *Mil-i-una*. Aquest fulletó era una mena de guia de lectura enriquida: un monogràfic periòdic i bimensual que difonia tota la informació sobre un autor de la que disposava el CDLIJ.

Un altre punt important de la difusió eren les bibliografies, que el CDLIJ publicava en una doble dimensió: la històrica - bibliografies de caràcter temàtic - i la de novetats. També es feien ressenyes, guies de lectura - elaborades de manera no periòdica en funció del tema i/o del moment - i llistes bibliogràfiques referides a qualsevol centre d'interès - autor, efemèride o tema -, amb l'única condició que es tractessin de materials disponibles a la biblioteca. També es col·laborava en publicacions especialitzades com el *CLIJ. Cuadernos de Literatura Infantil i Juvenil*, revista especialitzada en llibre infantil.

- **Exposicions (difusió dels fons històrics).** Dos cops l'any es realitzaven a la biblioteca dues exposicions amb l'objectiu de donar a conèixer els fons històrics del CDLIJ. La primera d'aquestes mostres va estar dedicada als llibres il·lustrats catalans de 1900 a 1939 i, especialment, als il·lustradors que havien marcat una època en el llibre infantil català - Junceda, Lola Anglada, Obiols... -. Una altra exposició d'aquestes característiques va estar dedicada a fer un recorregut al llarg del temps pel personatge de la Caputxeta, amb obres del fons històric del CDLIJ que anaven des de finals del segle XIX fins els anys cinquanta del segle XX.
- **Suport a l'investigador.** Un altre dels serveis essencials del CDLIJ era el de facilitar als investigadors l'accés als seus fons, tant els històrics com qualsevol dels de reserva. Quan els catàlegs eren manuals, es feia un processament conjunt dels materials per tal que l'investigador pogués trobar la màxima informació creuada del tema estudiat. Els fons de reserva eren consultables amb la presentació del DNI de l'investigador. En relació a aquest tema, també es va arribar a plantejar des del CDLIJ la possibilitat que l'administració destinés dotacions econòmiques per promoure la investigació dels seus fons, seguint, per exemple, el model de beques facilitat per la Biblioteca Internacional Juvenil de Munich per a investigar i treballar en el mateix centre.

3. El Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil de la Biblioteca Xavier Benguerel. Situació actual.

3.1. De Centre a Servei: el trasllat a la Biblioteca Xavier Benguerel.

L'any 2004, poc temps després de la seva creació, el Consorci de les Biblioteques de Barcelona, òrgan gestor de les biblioteques públiques de la ciutat, decideix traslladar el Fons Històric i el Centre de Documentació del Llibre Infantil de la biblioteca Sant Pau-Santa Creu (CDLIJ) a la biblioteca Xavier Benguerel, ubicada al barri de la Vila Olímpica del Poblenou i inaugurada el 1995 com a biblioteca de referència del Districte de Sant Martí. La manca d'espai, una vegada més, fou el principal motiu del trasllat dels més de 20.000 documents que en aquells moments integraven aquests fons.

El trasllat implicava només els documents, no el personal - una bibliotecària i dos auxiliars amb l'ajut puntual d'una persona de suport - que se'n feia càrrec del manteniment i actualització del mateix, de la confecció de materials de difusió i d'estudi i de l'atenció als usuaris i investigadors que el consultaven. És per això que a la Gasetta Municipal de Barcelona del 20 de juny del 2004, el Consorci de Biblioteques de Barcelona publica les bases per a la convocatòria del concurs específic del lloc de responsable del Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil. L'adscripció a la biblioteca Xavier Benguerel no es mencionava de manera explícita, ja que a l'apartat *Característiques del lloc* figurava com a "lloc de treball pertanyent al Consorci de Biblioteques de Barcelona". Tanmateix, aquesta adscripció quedava implícita en les tres primeres funcions bàsiques que s'hi llistaven: "Elaborar, conjuntament amb la direcció de la Biblioteca, els objectius anuals del Servei en el marc del pla d'actuació global de la Biblioteca", "Recollir estadístiques i elaborar indicadors que permetin fer el seguiment i l'avaluació de l'activitat del Servei" - el SDLIJ, en no ser un centre de cost propi, extreu la seva informació estadística de les dades d'ús generals de la biblioteca Xavier Benguerel - i "Elaborar la memòria anual d'activitats del Servei en el marc de la memòria global de la biblioteca".

De les catorze funcions bàsiques restants que seguien a aquestes tres primeres, nou d'elles tenien relació directa amb el coneixement del món del llibre infantil i juvenil en general i el manteniment, gestió i difusió dels fons del SDLIJ en particular:

- "Tenir coneixement del mercat editorial en l'àmbit del Llibre i la literatura infantil".
- "Buscar, seleccionar, processar, conservar i difondre els fons i materials documentals de l'àmbit temàtic del Servei que puguin ser d'interès pel desenvolupament dels seus objectius".
- "Mantenir i actualitzar el fons documental".
- "Executar els treballs tècnics propis de l'àmbit de la gestió documental".

- “Recopilar i adaptar la informació sobre l'àmbit del Llibre i la Literatura Infantil i Juvenil a partir de diferents fonts, per tal de fer possible la seva integració amb eines i recursos informàtics i telemàtics de què disposa”.
- “Estructurar la informació que s'ofereix als ciutadans en general i als usuaris en concret a través de les diferents plataformes telemàtiques disponibles (web de les Biblioteques de Barcelona, portals especialitzats, etc.)”.
- “Elaborar informes i projectes en l'àmbit del Llibre i la Literatura Infantil i Juvenil”.
- “Assessorar i participar en la realització de projectes en l'àmbit del Llibre i la Literatura Infantil i Juvenil”.
- “Fer foment i divulgació del Llibre i la Literatura Infantil i Juvenil”.

Dues més de les funcions bàsiques feien referència a un dels trets essencials d'un centre de documentació de qualsevol disciplina, el suport a l'usuari, investigador o estudiós de la literatura infantil i juvenil que freqüenta el SDLIJ en tant que col·lecció documental única a Catalunya, i a l'Estat espanyol des del tancament l'any 2013 del Centro Internacional del Libro Infantil y Juvenil de la Fundación Germán Sánchez Ruipérez de Salamanca:

- “Donar resposta i orientar als usuaris en les necessitats d'informació, així com resoldre les consultes complexes plantejades pels usuaris en relació a l'àmbit del Llibre i la Literatura Juvenil”.
- “Donar resposta a les necessitats d'informació sobre l'àmbit del Llibre i la Literatura Infantil i Juvenil que tinguin les biblioteques elaborant recursos sota demanda o oferint propostes”.

Tot i tractar-se d'un llistat de funcions bàsiques inherents a qualsevol centre de documentació, la denominació oficial escollida per a aquesta nova etapa del CDLIJ era la de “servei”. Lluny de tractar-se d'una senzilla qüestió de noms, darrere d'aquest canvi hi havia una realitat no gens anecdòtica. Biblioteques de Barcelona començava a desplegar la seva xarxa d'equipaments dissenyada en el *Pla de biblioteques de Barcelona 1998-2010: les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement* i el SDLIJ havia de servir a un usuari en creixement: les àrees infantils de les noves biblioteques i, especialment, els seus professionals. Efectivament, un informe intern encarregat per Biblioteques de Barcelona, l'any 2010, a la responsable del SDLIJ, posava de manifest la demanda de molts dels responsables i professionals de les àrees infantils (AI) de biblioteques de Barcelona, entrevistats amb motiu de la redacció d'aquest document:

“Es creu necessària consolidar una figura intermediària entre la Direcció Tècnica/Direcció de Programes i Biblioteques/AI i un canal de comunicació entre les pròpies AI. El SDLIJ ha de potenciar aquesta línia com una de les seves funcions prioritàries. (...) Consolidar les accions del Grup de Treball d'AI segons un Pla d'Acció acordat amb Direcció Tècnica/Direcció de Programes.” (Calvo, 2010).

Aquesta proposta va ser recollida per la direcció de Biblioteques de Barcelona i l'any 2012, en tornar a convocar el concurs específic per proveir novament el lloc de treball de responsable del SDLIJ, les funcions relacionades amb aquesta nova necessitat redefinien totalment el perfil professional demanat en l'anterior convocatòria. A la Gasetta Municipal de Barcelona del 10 de maig del 2012, a les bases del concurs i abans de relacionar la llista de funcions bàsiques que havia de desenvolupar el candidat guanyador d'aquest procés selectiu, Biblioteques de Barcelona hi afegia la declaració de la missió del responsable del SDLIJ: "La missió del lloc de treball és proporcionar coneixements i capacitats tècniques especialitzades a les àrees infantils de les biblioteques, tan en el suport directe a les biblioteques de la xarxa com als usuaris o les institucions de l'àmbit de la literatura infantil i juvenil, d'acord amb els criteris definits per Biblioteques de Barcelona". Una altra novetat d'aquesta convocatòria respecte a l'anterior, és que es feia explícita l'adscripció del SDLIJ a la biblioteca Xavier Benguerel, especificant que es tractava d'un lloc de treball "...del Consorci de Biblioteques de Barcelona, actualment adscrit a la biblioteca Xavier Benguerel". Pel que fa a la relació de funcions bàsiques d'aquesta nova convocatòria, i tret de les tres genèriques de gestió mencionades també per al cas de l'anterior convocatòria (elaboració del pla d'actuació, recollida d'estadístiques i redacció de la memòria anual), les sis primeres de les tretze funcions restants apuntaven a aquest rol de figura intermediària entre les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona i la seva direcció que reclamaven els propis professionals:

- Impulsar i coordinar projectes en l'àmbit de les àrees infantils de les biblioteques.
- Assessorar a les biblioteques que vulguin desenvolupar projectes a les àrees infantils.
- Realitzar propostes per a la política de col·lecció de les àrees infantils de les biblioteques.
- Col·laborar amb la Direcció Tècnica de Programes i Cooperació en els temes relacionats amb programes d'acció cultural, foment i divulgació del llibre i la literatura infantil i juvenil i formació d'usuaris.
- Realitzar propostes per al disseny i desenvolupament de continguts del portal infantil de Biblioteques de Barcelona, amb la col·laboració dels responsables de les TIC de la Direcció Tècnica de Coordinació i Serveis.
- Realitzar propostes per millorar l'oferta de serveis TIC per a infants.

Les onze funcions de la convocatòria anterior relacionades amb el coneixement del món del llibre infantil i juvenil en general i el manteniment, gestió i difusió dels fons del SDLIJ en particular, així com a l'atenció a usuaris, estudiosos i investigadors, quedaven englobades, de manera més o menys explícita, en les tres funcions següents:

- Gestionar i mantenir actualitzada la col·lecció del Servei, d'acord amb els objectius fixats.

- Gestionar i donar resposta a les demandes d'usuaris i institucions en l'àmbit de la literatura infantil i juvenil.
- Difondre els materials, activitats i recursos al seu abast.

Així doncs, a les funcions que podríem classificar d'habituals d'un centre de documentació, s'hi afegien les del servei de suport les àrees infantils i les de col·laboració amb projectes i programes específics de les direccions tècniques de Coordinació i Serveis i de Programes i Cooperació de Biblioteques de Barcelona. Des de la creació del SDLIJ l'any 2004, amb la dotació, per primer cop en la història del CDLIJ-SDLIJ, d'un lloc de treball específic per a fer-se'n càrrec, ha estat aquest únic responsable, fins al moment actual, qui ha assumit de manera oficial aquestes funcions. Tanmateix, la biblioteca Xavier Benguerel, malgrat haver perdut dos llocs de treball des de l'any 2010 que no han estat reposats - una bibliotecària i una persona de suport -, manté, des de l'arribada del SDLIJ, una auxiliar del seu equip vinculada a aquest servei. Aquesta auxiliar, però, no té una dedicació exclusiva al SDLIJ perquè atén diàriament els diferents taulells de la biblioteca de la mateixa manera que ho fan la resta d'auxiliars de l'equip.

3.2. Els fons

Malgrat haver guanyat metres amb el trasllat dels fons des de la biblioteca Sant Pau-Santa Creu, les diferents col·leccions que integren els fons del SDLIJ es van haver d'ubicar en espais diferents en arribar a la biblioteca Xavier Benguerel, atès que es passava d'un espai exclusivament infantil - la biblioteca de la Santa Creu - a conviure amb una biblioteca que també dona servei a la resta de públics. D'aquesta manera, quan el SDLIJ comença a funcionar a la Xavier Benguerel l'abril del 2005, ho fa amb els fons disseminats per tres espais diferents de la biblioteca:

- **Sala d'adults.** Té una àrea on s'ubiquen els **llibres sobre literatura infantil i juvenil** - història, teoria i crítica, monografies, biografies d'autors i il·lustradors, obres de referència, actes de jornades i congressos... -, que van classificats, majoritàriament, començant pel número corresponent de la CDU 087.1. Porten un pictograma per a identificar-los com a llibres del SDLIJ amb el personatge de Matilda, de Roald Dahl. A aquesta secció també s'hi troben les **revistes en curs** especialitzades en literatura i juvenil d'àmbit nacional i internacional i, finalment, l'espai de treball de la responsable del SDLIJ. Tant els llibres com les revistes tenen la següent localització al catàleg: *Xavier Benguerel-Fons especial: Centre de Documentació* (icodex 339).

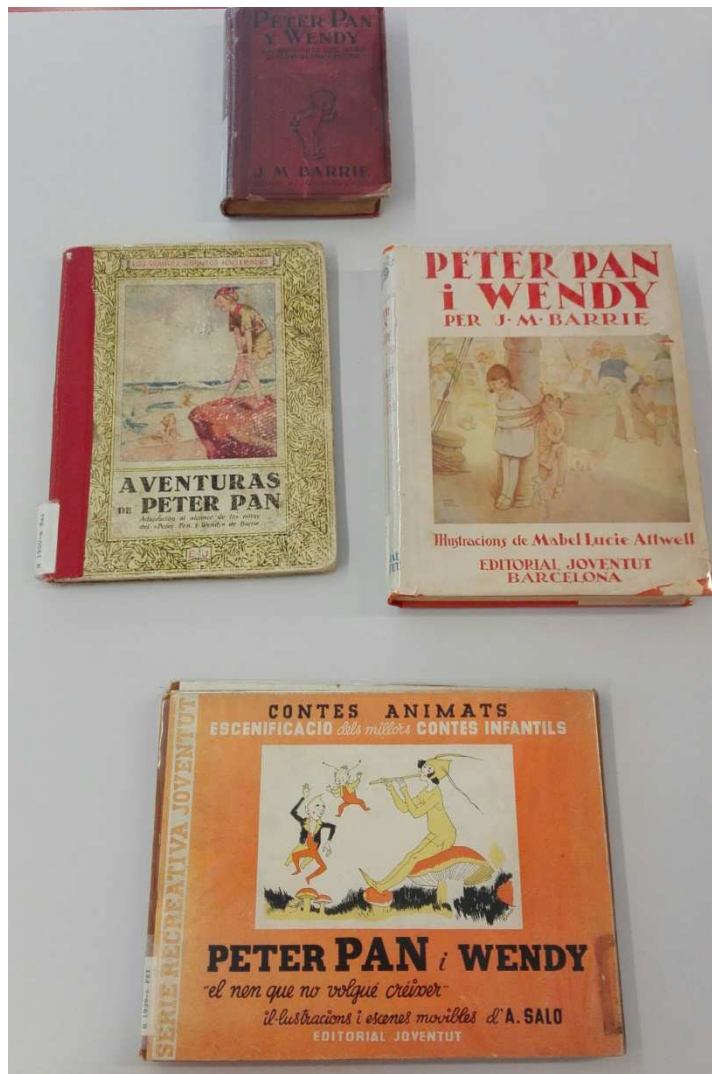

- **Sala Infantil.** Al fons de la Sala infantil de la biblioteca Xavier Benguerel, s'hi van instal·lar nou prestatgeries a doble cara tancades amb vidres per a allotjar el gros de la **col·lecció històrica**. Allà s'hi troben els llibres en català i castellà editats des de finals del segle XIX fins a la dècada del 1980. Els mobles més alts corresponen als llibres en castellà mentre que els més baixos són les dels llibres en català. La seva localització al catàleg és *Xavier Benguerel-Fons especial: Fons antic* (icod 299).

En aquesta secció és on es troben les joies del SDLIJ: les primeres traduccions al català de *Peter Pan* o d'*Alicia al país de les meravelles* - traducció de Josep Carner i il·lustracions de Lola Anglada -, els primers àlbums il·lustrats de l'editorial Muntanya amb il·lustracions de Junceda o Opisso, llibres *pop-up*

de principis del segle XX, el *Sol solet* d'Els Comediants o *El més petit de tots*, el llibre famós escrit i il·lustrat per Lola Anglada l'any 1937 a petició del Comissariat de Propaganda de la Generalitat. Tots els documents d'aquesta part de la col·lecció estan, òbviament, exclosos de préstec.

La signatura dels documents de la col·lecció històrica és diferent a la de la resta de signatures de qualsevol document d'una biblioteca pública de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona. En el cas d'un llibre d'imaginació els elements d'una signatura són:

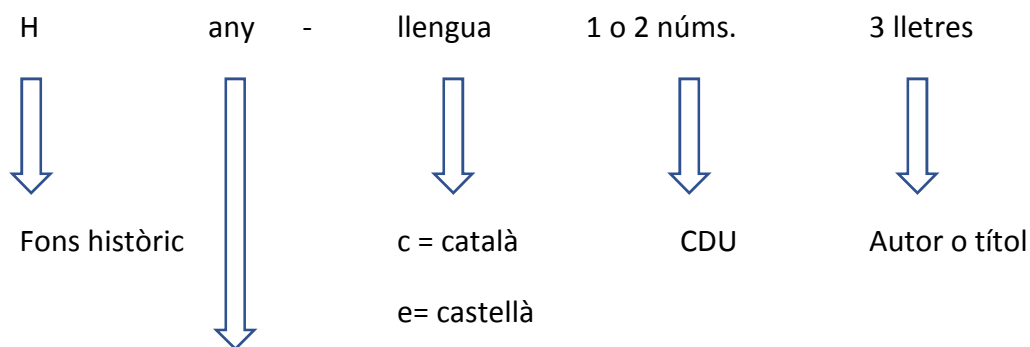
H any – llengua 3 lletres (autor o títol)

↓ ↓

Fons històric (c per a català i e per a castellà)

Per exemple: H1900 – c Car

En el cas d'un llibre de coneixements, la signatura és la següent:

Ordre cronològic:

1899 per a llibres anteriors a 1900

1900 per a llibres entre 1900 i 1930

1931 per a llibres entre 1931 i 1938

1939 per a llibres entre 1939 i 1959

1960 per a llibres entre 1960 i 1969

1970 per a llibres entre 1970 i 1979

1980 per a llibres entre 1980 i 1989

Per exemple: H1970 – e 92 Tri

També a la sala infantil s'hi troba una altra part del fons del SDLIJ integrada per àlbums il·lustrats, llibres art i llibres de ficció i coneixements que, per la seva innovació, format o il·lustració mereixen un lloc destacat de la resta de fons de la sala infantil, atès que són considerats els **millors exemplars de l'edició en literatura infantil i juvenil actual**. Aquesta col·lecció segueix la mateixa classificació que qualsevol document de la sala infantil perquè són llibres en lliure accés. Només aquells llibres que són especialment delicats per la seva materialitat (*pop-ups*, llibres art) o molt difícils de reposar (llibres d'importació, edicions molt limitades...), estan exclosos del préstec. El que els identifica com a llibres pertanyents al SDLIJ és que porten un pictograma amb el personatge de la porqueta Olívia. La localització al catàleg d'aquesta part de la col·lecció és *Xavier Benguerel-Fons especial: Centre de documentació* (icodex 339).

- **Magatzem.** Al magatzem de la biblioteca trobem l'altra part del fons històric, que coneguem com a **col·lecció intermèdia**. Pertanyen a aquesta secció els llibres que encara no formen part definitiva de la col·lecció històrica i que, per tant, no tenen el topogràfic específic dels llibres del fons històric sinó que conserven la signatura habitual a les sales infantils de les biblioteques públiques de Barcelona. Es tracta de llibres tant d'imaginació com de

coneixements editats a partir dels anys 80. Per identificar-los se'ls posa un pictograma amb el personatge infantil de l'elefant Elmer. La seva localització al catàleg és *Xavier Benguerel- Fons especial: Fons antic* (icodex 299).

Dintre de la col·lecció històrica que es troba al magatzem també trobem una part de **llibres en altres llengües**. Segueixen la signatura especial per als llibres del fons històric: H any – A (que vol dir altres llengües) i les 3 lletres de l'autor o del títol. A més a més, porten una etiqueta blava amb la inicial de l'idioma corresponent: D= deustch, E= english, F=français, etc.

L'altra part important del magatzem està ocupada per les **revistes**. N'hi ha de dos tipus: les revistes infantils i juvenils, amb signatura IR (on trobem, sobretot les històriques com *Patufet, Cavall Fort, Flechas y Pelayos...*), i les revistes sobre literatura infantil i juvenil (signatura R) com *CLIJ, Faristol, Primeras notícies, Peonza, Hors Cadre, La revue des livres pour enfants, Bookbird...*). Totes segueixen l'ordenació alfabètica.

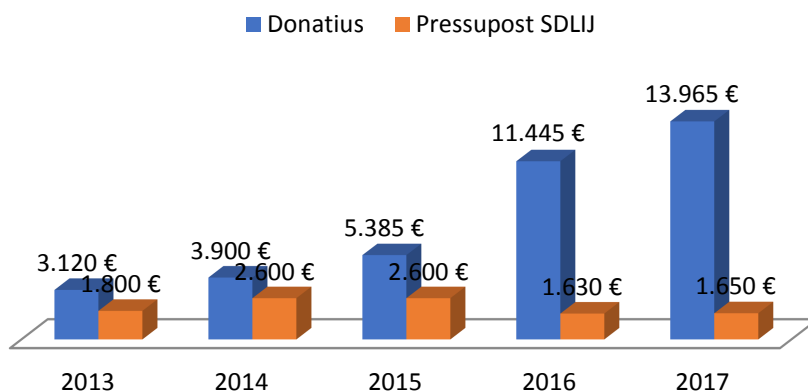
Una altra col·lecció de més de 1.700 exemplars allotjada al magatzem és la dels **Premis Literaris**, que també disposen d'una signatura especial que indica les inicials del premi (PAM= Premi Apel·les Mestres, PF= Premi Folch i Torres, etc.), l'any de publicació entre parèntesi i les tres lletres de l'autor. Per exemple: PF (1977) Ver. Aquests llibres estan exclosos de préstec i la seva localització al catàleg és *Xavier Benguerel-Fons especial: Premis literaris* (icodex 129).

Finalment, entre els **documents no catalogats** del SDLIJ que hi ha al magatzem de la biblioteca, s'hi troben tota una sèrie de materials procedents de l'antic Centre de Documentació del Llibre Infantil de la Biblioteca de la Santa Creu: dossiers d'autors i d'il·lustradors, ressenyes de llibres, guies de lectura, catàlegs d'editorials, material audiovisual, cartells i documents d'arxiu que arrenquen amb la fundació de la biblioteca infantil de la Santa Creu l'any 1940 i alguns fins i tot anteriors, del període de la Guerra Civil Espanyola.

El manteniment i actualització dels fons del SDLIJ es fa, bàsicament, per dues vies: les compres i les donacions, aquestes últimes tant d'exemplars antics que venen a completar i enriquir la col·lecció històrica com de les últimes novetats editorials.

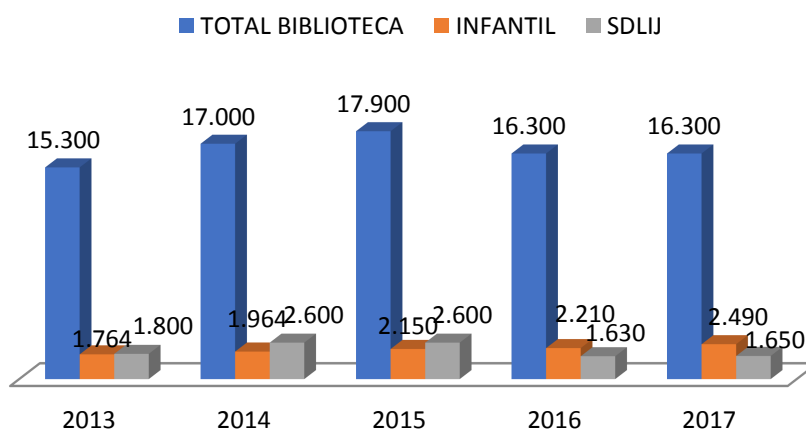
El SDLIJ no disposa d'un pressupost propi, atès que no funciona com un centre de cost independent de la biblioteca Xavier Benguerel ni a nivell econòmic, ni tècnic ni administratiu. És per això que el seu pressupost és una partida més del pressupost general de la biblioteca i, des de fa uns anys, és molt inferior a l'import de les donacions que rep de les principals editorials infantils i juvenils catalanes i d'arreu de l'estat (Annex 3). Al quadre següent, que pren com a referència els últims cinc anys, es pot observar com l'import de les donacions ha anat creixent fins arribar a multiplicar gairebé per nou el pressupost de compra del SDLIJ. Per calcular l'import de les donacions, s'ha considerat un preu mitjà de 15 euros per exemplar, atès que hi ha àlbums il·lustrats amb preu molt per sobre d'aquesta xifra i llibres més convencionals que també estan per sota:

Evolució de les donacions d'editorials al SDLIJ

A mesura que ha anat creixent el nombre d'editorials que envien sistemàticament les seves novetats al SDLIJ, s'ha anat reduint el pressupost de compra del SDLIJ en benefici dels llibres que es compren per a la sala infantil de la biblioteca, aquests tots en lliure accés.

Evolució del pressupost de compra del SDLIJ

A l'Annex 3 es pot veure el resultat de la feina continuada de contacte amb les editorials que s'ha fet des de l'any 2013, i que ha suposat que més de cinquanta editorials envien regularment les seves novetats al SDLIJ. Aquest creixement coincideix, a més, amb la posada en marxa de l'activitat "Collita fresca", que el SDLIJ organitza dos cops l'any des del 2014 i sobre la qual tornarem al punt següent d'aquest capítol. També cal assenyalar que part d'aquests llibres que arriben al SDLIJ es distribueixen entre d'altres àrees infantils de les biblioteques de Barcelona o bé s'incorporen al fons infantil de la Xavier Benguerel.

Pel que fa al volum dels fons del SDLIJ actualment, en una consulta estadística realitzada amb data de 10 de maig del 2018, el total de documents ascendeix a 40.856, dels quals 26.713 pertanyen a la Col·lecció Històrica, 12.395 al Centre de Documentació i 1.748 als Premis Literaris.

3.3. Les funcions

Seguint la mateixa agrupació de funcions feta al capítol anterior quan es descrivien els serveis essencials del CDLIJ (Mañà, 1991), a continuació es presenten les línies bàsiques de funcionament del SDLIJ en quatre grans grups: formació, informació i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil, difusió del fons històric (exposicions) i suport a l'investigador. Fer el repàs a l'activitat quotidiana dels gairebé quinze anys de funcionament del SDLIJ és una tasca que excedeix tant els límits com els objectius d'aquest treball, per això les pàgines següents se centren en l'acció desenvolupada per aquest Servei durant els últims cinc anys com a mostra de la seva trajectòria. A l'Annex 4 apareix ressenyada amb molt més detall l'activitat del SDLIJ entre els anys 2013 i 2017 que passem a comentar a continuació.

3.3.1. Formació

De la mateixa manera que s'explicava al capítol anterior quan es parlava de les funcions del CDLIJ, la formació és una de les funcions essencials del SDLIJ, tant des d'un punt de vista intern - el propi personal de les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona - com des de les accions formatives que es desenvolupen per a estudiants, professionals i interessats en el món de la literatura infantil i juvenil en general.

Del primer bloc, el de la formació interna, ja se n'ha parlat en el capítol anterior de la necessitat de comptar amb un personal al front de les àrees infantils ben format i amb un perfil determinat (Carreras, 1993). Es tracta, doncs, d'un tema llargament reivindicat que també va ser recollit a l'informe sobre les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona de l'any 2010:

“La importància que es dona a la formació ha d'esdevenir l'eix que acompanyi l'especialització del perfil i un component de motivació del personal. L'oferta –que tot just comença ara a oferir-se i que és encara molt justa- es treballaria des de Recursos Humans, Direcció Tècnica i SDLIJ amb la col·laboració també d'altres institucions (COBDC, Universitat de Barcelona/UAB, Citilab i altres agents) i podrien cobrir les següents propostes a partir de microsessions d'un matí o cursos de més durada.” (Calvo, 2010).

En aquest sentit, el SDLIJ ha donat suport al Departament de Recursos Humans de Biblioteques de Barcelona en el disseny de continguts i en la programació d'una formació bàsica en àrees infantils i en tècniques de narració oral que es repeteix periòdicament a la biblioteca Xavier Benguerel. A més d'aquesta formació bàsica, els

professionals de les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona també assisteixen puntualment a accions formatives més específiques que organitza el SDLIJ al voltant de la col·lecció infantil, la lectura d'imatges, l'evolució històrica de la literatura infantil i juvenil, els nous formats de lectura o la ficció digital, entre d'altres. També amb l'objectiu de millorar les competències tècniques del personal al càrrec de les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona, la responsable del SDLIJ, a instàncies del Departament de Recursos Humans i de la Direcció Tècnica de Coordinació i Serveis de Biblioteques de Barcelona, va elaborar un Manual d'Acollida i de Referència Bàsica per a les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona. Aquesta tasca es va realitzar amb el suport del Grup de Treball d'Àrees Infantils, un grup permanent que, sota la coordinació de la responsable del SDLIJ, treballa temes que es consideren d'utilitat per a les àrees o col·leccions infantils de les biblioteques de Barcelona - classificació del cinema infantil i familiar per franges d'edat, recopilació i tractament dels materials LGTBI a la col·lecció... -, o bé que són encarregats des d'alguna de les direccions tècniques - disseny i creació de continguts per al portal infantil del web de Biblioteques de Barcelona -. Actualment, el Grup de Treball d'Àrees Infantils treballa en la creació de [ressenyes de llibres destacats](#) de la literatura infantil i juvenil per al bloc de recomanacions Bibarnabloc de Biblioteques de Barcelona.

L'altre gran col·lectiu que se'n beneficia de l'acció formativa del SDLIJ és el món pedagògic i el dels professionals o estudiosos de la literatura infantil i juvenil. En aquest cas, es tracta de formacions fetes a mida en funció de la demanda i el perfil dels visitants del SDLIJ. Aquestes formacions són eminentment pràctiques i sempre tenen com a base una presentació dels fons -tant dels històrics com dels actuals- seleccionats segons els interessos i la temàtica que estigui treballant el grup visitant. Els docents i alumnes que més freqüenten el SDLIJ amb finalitats formatives són: els alumnes de l'Escola de Magisteri de la UB, els alumnes del Postgrau de Didàctica del Lleure de la UB, alumnes dels graus, postgraus i màsters amb assignatures relacionades amb el món del llibre i la literatura infantil i juvenil de la UB, els alumnes dels cicles de batxillerat superior en educació infantil, els alumnes de les escoles d'estiu de la Universitat Ramon Llull o de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, els mestres agrupats en els diferents seminaris en biblioteca escolar dels Centres de Recursos Pedagògics de Barcelona o els coordinadors i voluntaris de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, entre d'altres.

A aquestes visites, en aquest apartat formatiu, hauríem d'incloure els col·lectius de professionals bibliotecaris d'altres països com Suècia, Canadà, Itàlia, França, Eslovènia, Colòmbia o Xile.

3.3.2. Informació i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil

El SDLIJ desenvolupa aquesta funció a través de dues accions principals: les seves publicacions i les diferents activitats que organitza al voltant del coneixement i difusió de la literatura infantil i juvenil.

De les publicacions cal destacar les guies de lectura que mostren tant els fons antics com els més nous de les col·leccions del SDLIJ i que es desenvolupen a partir de diferents temes: un personatge clàssic de la literatura infantil i juvenil, una determinada tipologia de llibres, un autor o un esdeveniment vinculat. També hi ha guies de lectura que recullen el treball realitzat sobre una part de la col·lecció de les biblioteques de Barcelona, com la sèrie de guies fetes pel Grup de Treball d'Àrees Infantils de Biblioteques de Barcelona al voltant del cinema infantil, juvenil i familiar. Una altra publicació de molta utilitat per als professionals de les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona és el document anual amb les efemèrides en literatura infantil i juvenil elaborat pel SDLIJ. La publicació amb més recorregut de la història del SDLIJ, i potser la més clàssica d'un centre de documentació juntament amb les guies de lectura, és el seu Butlletí de Notícies que recull articles, entrevistes i les notícies més destacades de la literatura infantil i juvenil de manera periòdica. Aquesta eina, força consultada encara, competeix des de l'any 2015 amb un altre canal per on circula diàriament la mateixa informació: el Facebook del SDLIJ. Finalment, una altra manera que té el SDLIJ de donar a conèixer autors, il·lustradors i especialistes en literatura infantil i juvenil en general és el canal d'entrevistes del Bibarnabloc, el bloc de recomanacions de Biblioteques de Barcelona, on ha entrevistat, entre d'altres, a David Wiesner, Hellen Oxenbury, Francesca Sanna, Ariana Squilloni o Alba Marina Rivera.

Pel que fa a les activitats de promoció i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil, el SDLIJ organitza periòdicament trobades amb autors, il·lustradors, experts en literatura infantil i juvenil, homenatges com el que es va fer fa uns mesos a les il·lustradores catalanes Fina Rifà i Maria Rius i taules rodones com la de l'any 2013 al voltant del 50 aniversari de l'editorial La Galera. Amb motiu de tots aquests actes, el SDLIJ exposa una selecció dels seus fons -històrics i actuals- i acull també obra original d'il·lustradors reconeguts com Ignasi Blanch o Noemí Villamuza.

Aniversari 50 anys de La Galera

Originals d'Ignasi Blanch

Originals de Noemí Villamuza

Potser l'activitat del SDLIJ que més fa per la promoció i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil de qualitat sigui el "Collita Fresca", una trobada amb editors conduïda per un llibreter especialitzat en literatura infantil i juvenil que se celebra dos cops l'any - en primavera i en tardor - i que serveix per donar a conèixer als bibliotecaris infantils i juvenils, i als interessats en general, les novetats i les tendències, bé de manera més generalista o bé per gèneres (àlbum il·lustrat, còmic, llibre de coneixements, món digital...). El "Collita Fresca", que es programa des de la tardor del 2014, ha contribuït

força a elevar el nombre d'editorials que envien les seves novetats al SDLIJ (vegeu Annex 3).

Biblioteques de Barcelona
B. Xavier Benguerel

Collita fresca

Presentació de les darreres novetats editorials en literatura infantil i juvenil

Data: Dijous 13 de març, a les 10.30 h
Lloc: Biblioteca Xavier Benguerel (Avinguda del Bogatell, 17)

Les editorials **A BUEN PASO, BAULA, CRUÏLLA i EKARÉ** ens presenten les seves darreres novetats.

Amb la presència de **Marta Adell** de la **Llibreria Caixa d'Eines**.

Organitza: Biblioteques de Barcelona, Diputació de Barcelona, Sdlij (Servei de documentació de literatura infantil i juvenil)

Amb la col·laboració: ediciones ekaré, la caixa d'eines LIBRERIA, buen paso, BAULA, cruïlla

Més informació: sdlij@diba.cat • www.bcn.cat/bibxavierbenguerel/sdlij

Finalment, dintre d'aquest apartat de la funció de difusió i promoció del llibre i la literatura infantil i juvenil del SDLIJ, cal fer esment de dues accions més que serveixen per donar a conèixer els seus fons, especialment els vinculats a la col·lecció històrica. La primera d'aquestes accions és la participació del SDLIJ en jornades i congressos on aquesta promoció dels seus fons és el principal actiu i, gairebé sempre, el motiu pel qual se'l convida. Posem com a exemples d'açò la participació en el Vè Congrés de Literatura Infantil i Juvenil Catalana celebrat a Barcelona l'octubre del 2013 o, més recentment, les Jornades "Llum de Llull" de Literatura Infantil, el novembre del

2017, organitzades per les Biblioteques Municipals de Reus i el Grup de Treball Bib.Botó del Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya. L'altra acció, orientada a posar en valor el ric patrimoni bibliogràfic que aplega la col·lecció històrica del SDLIJ, és el projecte de digitalització dels seus fons patrimonials. Des d'octubre del 2014 s'han digitalitzat 291 documents, dels quals més de 40 s'hi troben [accessibles](#) al Trencadís, el dipòsit digital de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.

3.3.3. Difusió del fons històric. Exposicions.

Una altra manera de fer visible els fons patrimonials del SDLIJ, més enllà de les exposicions que s'hi fan a la biblioteca Xavier Benguerel amb motiu de les activitats esmentades més amunt, són les exposicions d'aquests vinculades a diferents esdeveniments de la ciutat de Barcelona. En aquest sentit, des del SDLIJ es valora molt positivament les següents sortides que han fet els seus fons:

- *Món Llibre*. Aquest festival del llibre infantil de Barcelona ha acollit durant dues edicions (2015 i 2016) una exposició de fons de la col·lecció històrica al voltant de diferents personatges de la literatura clàssica infantil: Hansel i Gretel, el flautista de Hamelin o l'Àlícia de Lewis Carroll. D'aquest darrer personatge, l'edició del 2015 del *Món Llibre* va habilitar un espai força central per acollir les més de 50 versions d'aquest clàssic que es varen portar des del SDLIJ, començant per l'edició del 1930 de l'editorial Mentora amb la traducció de Josep Carner i els dibuixos de Lola Anglada.

- *Fira del Llibre Prohibit* d'El Born Centre de Cultura i Memòria. En dues ocasions, els anys 2015 i 2016, s'hi va poder veure una mostra de llibres infantils i juvenils

de la col·lecció històrica del SDLIJ que van estar censurats en algun moment de la història

3.3.4. Suport a la investigació

Aquesta funció, pròpia d'un centre de documentació que acull un fons on resseguir l'evolució de la literatura infantil i juvenil durant més d'un segle, dona una mitjana d'unes setanta-cinc consultes mensuals.

El tipus d'usuari que utilitza aquest servei és, en primer lloc, els usuaris de les biblioteques de Barcelona, seguits dels investigadors i especialistes en literatura infantil i juvenil, així com bibliotecaris de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona.

La majoria de consultes fan referència a assessorament bibliogràfic i d'autors, molt seguides en nombre per les consultes als fons. Aquestes últimes són, sobretot, de la col·lecció especialitzada i tot seguit, del fons històric.

La temàtica de les consultes és inabastable, però són molt recurrents les consultes sobre educació, moral, religió, tendències ideològiques de les publicacions segons les èpoques, usos i costums al llarg del temps i, fins i tot, l'evolució del tractament de la temàtica gai-lèsbica al llarg de la història dels llibres infantils i juvenils. En aquest sentit, el SDLIJ disposa del primer àlbum sobre aquesta temàtica publicat a l'Estat espanyol, l'any 1986 a càrrec de l'Institut Lambda de Barcelona, tan sols un parell d'anys més tard que ho fes Dinamarca.

4. Models actuals de centres al voltant de la literatura infantil i juvenil. Comparativa i propostes de futur per al SDLIJ. L'opinió dels experts en literatura infantil i juvenil.

Per tal de plantejar propostes de futur que millorin el funcionament i la visibilitat del SDLIJ, s'han analitzat una sèrie de models internacionals que, d'alguna manera, poden aportar solucions parcials per a aquestes propostes de millora. Tanmateix, cap dels models consultats és aplicable en la seva totalitat a la situació del SDLIJ, bé per senzilles qüestions d'escalat - el cas claríssim del CNLJ que té al darrere tot un estat com el francès -, bé perquè cap dels consultats té exactament les mateixes característiques de partida que el SDLIJ: un centre de documentació més una col·lecció patrimonial a dins d'una biblioteca pública. Després d'analitzar els sis centres que es presenten a continuació, es veurà com no és gaire habitual la convivència de tots tres elements: un fons històric i un servei especialitzat a dintre d'una biblioteca pública. Aquesta constatació, a més, vindrà corroborada per l'opinió dels experts en literatura infantil i juvenil que veurem a l'últim apartat d'aquest capítol. A l'Annex 5 s'hi pot trobar un quadre amb una comparativa de tots aquests centres.

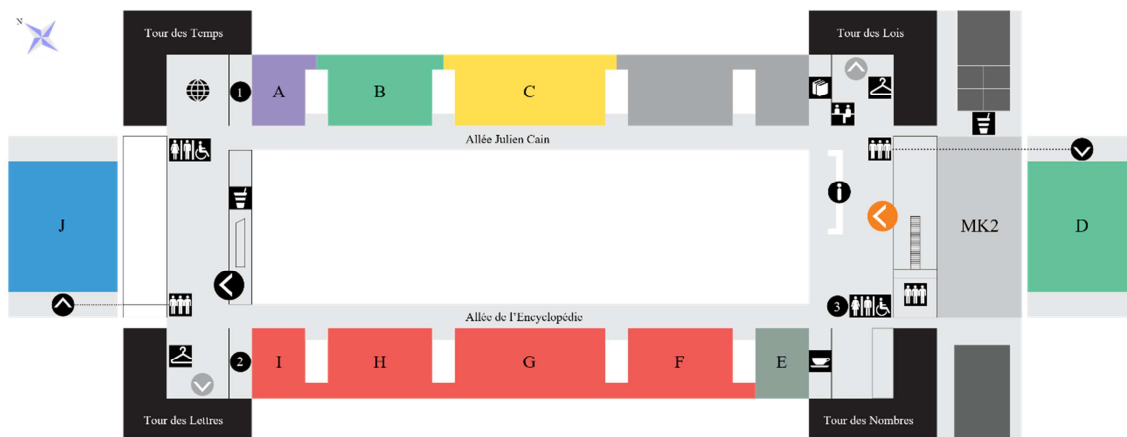
4.1. *El Centre National de la Literature pour la Jeunesse - La Joie par les livres, de la Bibliothèque nationale de France.*

El [Centre Nacional de Literatura per als Joves](#) (CNLJ) és, des de l'any 2008, un servei especialitzat del Departament d'Art i Literatura de la Biblioteca Nacional de França, hereu de *La Joie par les livres*, biblioteca de referència en el món infantil i juvenil com ja s'ha vist al capítol dos d'aquest treball.

Segons el seu director, Jacques Vidal-Naquet (Vidal-Naquet, 2005), el CNLJ està preparat per complir les seves tres missions essencials: promocionar la literatura juvenil -comunicació-, proporcionar accés a tots els recursos documentals en el lloc i a distància i conservar i garantir la preservació d'un patrimoni inherentment fràgil i transitori amb vista a la seva transmissió a les generacions futures. A més a més, el CNLJ també dona suport a la recerca i ofereix formació als professionals i mediadors del llibre i la literatura infantil i juvenil.

Ubicació i espais

El CNLJ està ubicat a la seu François Mitterrand de la *Bibliothèque nationale de France* (BnF), nivell Haut-de-Jardin, al Quai François Mauriac de París. Ocupa la sala de l'ala del departament de Literatura i Arts assenyalada amb la lletra "I" al següent planell (àrea vermella):

L'horari de la sala de lectura del CNLJ és de dimarts a dissabte de 10 a 20 h i el diumenge de 13 a 19 h. Des de setembre del 2009, la sala és accessible als infants i les famílies els dissabtes i diumenges, així com de dimarts a diumenge durant les vacances escolars. Els infants menors de 16 anys han d'anar necessàriament acompanyats per un adult posseïdor del títol de lector (carnet). També es fan tallers per a infants de diferents edats i "L'Hora del conte" per a nens de 3 a 6 anys, sempre dins dels horaris en els que ells hi poden accedir. Finalment, els serveis que ofereix la sala de lectura del CNLJ són:

- Accés a Internet
- Accés a bases de dades
- Reproducció (escàner)
- Vídeo lupa
- Servei de documents des del magatzem de dimarts a dissabte de 10 a 17.30 hores
- Visita de grups amb cita prèvia

Els fons

La Biblioteca Nacional de França és el primer lloc de conservació dels llibres per a nens i joves al territori nacional. Aquestes col·leccions es distribueixen en tots els fons dels diferents llocs de la biblioteca, i van des del segle XII a la col·lecció de discs de música per a infants més completa de tot l'estat. En el cas concret del CNLJ s'apleguen més de 300.000 documents, dels quals uns 30.000 es troben en accés directe a la sala de lectura.

Sala de lectura del CNLJ

La **col·lecció en lliure accés** està formada per les seccions següents:

- La Biblioteca ideal: una selecció dels millors llibres infantils disponibles a França (uns 4.000), escollits també de les seleccions anuals de la *Revue des livres pour enfants*.
- Novetats editorials (àlbums, còmics, novel·les, documentals...) que es van presentant com a avançament de les que apareixen a la *Revue des livres pour enfants*, i *Takam Tikou*.
- Una selecció de llibres tàctils i braille adaptats per a nens amb discapacitats visuals.
- *Flash*: els 100 llibres preferits de l'any per als experts del CNLJ.
- Clàssics: una selecció de clàssics de la literatura infantil de tot el món.
- Llibres de referència sobre literatura infantil, narrativa, còmics i lectura infantil.
- Contes: col·leccions de contes populars de totes les regions de França i d'arreu del món.

- Publicacions periòdiques: revistes professionals i revistes per a joves.
- Una selecció de pel·lícules, documentals i videojocs.

Els **fons patrimonials** que es troben als magatzems, però que poden ser portats igualment a la sala de lectura sota demanda dels lectors i investigadors, són:

- Tota la producció editorial francesa per a nens des dels anys cinquanta.
- Una col·lecció de llibres per a nens francòfons i en llengües estrangeres de tot el món (inclosa l'Àfrica subsahariana i el món àrab).
- Un fons dedicat a la narració de contes.
- Una col·lecció de llibres antics, rars o preciosos.
- Una col·lecció de llibres de referència.
- Arxius documentals.
- Un fons de cartells.

Tots els documents del CNLJ es poden consultar a la part específica del catàleg de la BnF anomenada [Universe Jeunesse](#), amb més de 468.000 notícies bibliogràfiques que apleguen, entre d'altres els 300.000 documents del CNLJ. Dintre d'aquest catàleg també es dona l'opció d'accedir bé als fons digitalitzats del CNLJ que es troben digitalitzats a [Gallica](#) (la biblioteca digital de la BnF), o bé als fons que s'hi troben a qualsevol departament de la seu Mitterrand de la BnF.

Les funcions i els serveis

El públic habitual del CNLJ és el dels professionals de la literatura infantil i juvenil, als quals serveix a través de les seves publicacions i la seva acció de formació inicial i contínua. Però el servei també es dirigeix de manera més àmplia a totes les persones que estiguin interessades en la literatura per a joves, investigadors, famílies o simple curiosos o nostàlgics sense oblidar els estudiants, narradors, professors i tots els actors implicats en la cadena del llibre.

És per això que el CNLJ ha basat la seva experiència tant en l'anàlisi de la producció del llibre infantil i juvenil des de la seva creació, una producció que ha anat creixent des de principis dels anys seixanta, com en la seva intervenció en el camp de la formació professional.

- **Difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil: les publicacions.** La pàgina de recursos en línia del CNLJ remet a la versió digitalitzada de la seva revista principal, [La Revue des livres pur enfants](#), i a la revista [Takam Tikou](#), que és la seva publicació en línia sobre la literatura infantil i juvenil per a Àfrica, món àrab, Carib i Oceania. A més de *La Revue des livres pour enfants*, que es publica cada dos mesos, el CNLJ també publica números fora de sèrie d'aquesta revista i suplementes especials. Finalment també té una secció de bibliografies a l'apartat de recursos del seu web.

- **Formació de professionals.** El programa de formació del CNLJ pivota sobre tres eixos: el patrimonial, a través de l'exploració de la història del llibre i la literatura infantil i juvenil per promoure la transmissió i l'apropiació d'aquest patrimoni. El segon eix és la producció editorial, des dels àlbums fins als llibres digitals i les apps, oferint eines d'anàlisi de tota aquesta producció. Finalment, la mediació: reflexionar sobre les pràctiques culturals de nens i joves, donar suport a accions d'educació artística i cultural, implementar pràctiques professionals adequades i compartir experiències innovadores. El CNLJ ofereix un programa anual de formació contínua i una oferta de formació "a la carta". Del primer, destaquen les *stages* o pràctiques, les jornades d'estudis i els col·loquis. Les jornades d'estudis i els col·loquis s'organitzen amb socis: biblioteques, universitats, laboratoris d'investigació, institucions culturals... Pel que fa a la formació "a la carta", en aquesta modalitat els ensenyants del CNLJ es desplacen arreu de França o on se'ls demani per a fer conferències o desenvolupar continguts específicament elaborats per satisfer els demandants. El programa de formació contínua té com a objectiu iniciar, acompanyar i revisar els projectes dels qui acudeixen a formar-se al CNLJ.

Puntualment, també hi ha col·loquis, conferències i trobades amb els diferents actors de la literatura infantil i juvenil: il·lustradors, editors, autors... Especialistes, acadèmics o professionals del llibre presenten la història dels llibres i de la literatura infantil a les conferències temàtiques, que abracen l'evolució de la publicació infantil i juvenil així com de diversos gèneres i temes literaris, des del final del segle XVIII fins avui; també es dona veu aquí a d'altres especialistes del món de la infància: sociòlegs, psicòlegs o pedagogs. Finalment, és molt útil i interessant el recull de centres de formació en literatura infantil i juvenil que fa l'apartat de formació del CNLJ, on podem trobar tots els cursos universitaris de literatura juvenil, agrupats per tipus de diploma, però també els cursos de formació a distància, catàlegs de cursos de formació oferts per associacions amb vocació nacional i informació sobre educació contínua per a professionals de biblioteques.

La cooperació

A nivell internacional, el CNLJ condueix accions de promoció dels llibres per a infants i pel desenvolupament de la lectura. A més de fer formació a la carta també fora de França, participa a la Fira Internacional del Llibre Infantil de Bologna, està a la secció francesa de l'IBBY (*International Board on Books for Young People*) i també participa en alguns projectes de la IFLA com les *Sister Libraries*. L'objectiu d'aquest nou projecte de la secció de Biblioteques Infantils de l'IFLA és el de permetre a les biblioteques infantils i juvenils crear aliances, intercanviar idees i experiències i realitzar accions conjuntes entorn de la promoció de la lectura de nens i adolescents.

A nivell estatal, el CNLJ encapçala un projecte de conservació i digitalització compartida en el marc de la política de Cooperació Nacional de la BnF que afavoreix la col·laboració d'aquesta institució amb tot tipus de biblioteques: municipals, regionals, universitàries, especialitzades públiques o privades, d'organismes de recerca... Aquesta

política té com a objectiu promoure el patrimoni imprès, escrit i gràfic conservat a les biblioteques franceses.

El treball del CNLJ amb els seus *partenaires* es fa amb dues direccions:

1. La conservació compartida. Aquesta conservació de documents de la LIJ està assegurada a nivell nacional per tres institucions: el CNLJ, la *Médiathèque Françoise Sagan* de París que integra els fons patrimonials de l'antiga *Heure Joyeuse* i la *Cité internationale de la bande dessinée et de l'image* (CIBDI) a Angoulême. No obstant això, aquestes institucions no conserven tota la producció editorial. És per això que, des de fa uns anys, s'ha desenvolupat una sèrie de plans de conservació compartida que en el cas del llibres per infants i joves també estan contemplats. Son plans promoguts des de les estructures regionals amb la col·laboració també de la BNF.

Com funcionen aquests plans?

A cada regió de França, les biblioteques públiques, acadèmiques o especialitzades aporten materials participant al PCPJ ([*Plans de conservation partagée des collections pour la jeunesse*](#)) per mantenir o completar les col·leccions.

Les biblioteques departamentals tenen un paper especial per a la coordinació i la logística.

La Fill (*Fédération interrégionale du livre et de la lecture*) coordina i anima el grup de treball sobre la conservació compartida, constituït especialment pels membres de les SRL (*Structures régionales pour le livre*) i de la BNF (CNLJ). La [*Fill*](#) crea eines comunes, com l'estat de desenvolupament del PCPJ i la taula "Quina regió guarda el què?" i comparteix informació, eines, recursos i pràctiques.

El paper de la BNF / CNLJ i de la *Médiathèque Françoise Sagan / L'Heure Joyeuse* en tot aquest procés és el de ser centres d'experiència i formació en el camp de la conservació de la col·lecció.

2. La digitalització concertada dels documents per a infants i joves dins de Gallica, la biblioteca digital de la BNF. En aquest sentit, el CNLJ i la *Médiathèque Françoise Sagan / L'Heure Joyeuse*, lideren i coordinen el procés de digitalització compartida de literatura infantil i juvenil a nivell de tot l'estat francès.

4.2. El centre de documentació *Livres au trésor*: de la biblioteca pública a la Universitat de París 13.

Un exemple d'aquesta política de conservació compartida que es potencia des del CNLJ de la BnF, és l'existència del centre de documentació [*Livres au trésor*](#), a la Universitat de París 13. D'acord amb aquesta política, el centre conserva de manera

preferent llibres-joc, llibres infantils sobre la guerra i la memòria - especialment de la Primera Guerra Mundial - i els que fan referència als temes específics del territori del Seine-Saint-Denis (immigració, exili...), així com les principals publicacions de l'edició per a joves des del 2010.

En els seus orígens, *Livres au trésor* fou un centre de documentació que els bibliotecaris de la vila de Bobigny i del Departament Seine-Saint Denis van mantenir en funcionament del 1989 al 2009. Obert a tothom, aquest centre de recursos va proporcionar un fòrum d'intercanvi i formació i un dipòsit de documents per a professionals del camp del llibre infantil i juvenil, l'educació i la infància en general. L'any 2010 va tancar i l'any 2013 l'ajuntament de Bobigny va cedir els seus fons a la Universitat de París 13.

Els fons

El fons de *Livres au trésor* es componia originalment de més de 40.000 llibres per a nens i joves, amb la temàtica esmentada més amunt, més col·leccions de premsa, així com llibres i revistes especialitzats en literatura i cultura juvenil, catàlegs i arxius d'editorials. Actualment, els fons estan localitzats a l'antiga biblioteca de Dret-Lletres de la Universitat de París 13, i es consultable només sota demanda. Es realitzen préstecs institucionals per a exposicions.

Les funcions

El llibre per a nens i joves, en les seves diferents dimensions, és un objecte cultural de recerca comú a diversos equips d'investigació de la Universitat de París 13. Per això la principal funció que té avui el fons de *Livres au trésor* és la de servir de centre de recursos especialitzats per a les diferents unitats d'investigació. Aquestes unitats s'agrupen, des de principis del 2014, en la plataforma federativa [Livres au trésor](#), un projecte multidisciplinar al voltant dels llibres per a infants i joves finançat per la Comissió d'Investigació Universitària 13 de París. Els principals equips de recerca que participen en el projecte són: [Pléiade](#) - Centre de recerca pluridisciplinar de lletres, llengües, ciències humanes i socials -, [EXPERICE](#), [UTRPP](#), i [LabsIC](#) - Laboratori de Ciències de la Informació i de la Comunicació -, també de la Universitat París 13, com tots els anteriors. La diversitat dels laboratoris implicats permet una àmplia varietat d'enfocaments disciplinaris, així com el desenvolupament de treballs conjunts al voltant del llibre per a infants i joves.

La cooperació

També gràcies a aquest fons de recerca que és avui *Livres au trésor*, el 2017 la Universitat va ser seleccionada per participar en el projecte europeu G-BOOK, dedicat a l'estudi d'imatges no estereotipades de nois i noies en la literatura infantil de 3 a 10 anys.

Ente els integrants d'aquest projecte, cofinançat en part per la Unió Europea i conduït per bibliotecaris universitaris i de biblioteca pública), es troba la ANILIJ (Asociación Nacional de Investigadores en Literatura Infantil de la Universidad de

Vigo), la pròpia Universitat París 13, la de Bologna, la de Dublín o la biblioteca Pública de Sarajevo. El projecte ha estat present aquest 2018 en la 55 edició de la Bologna's Children Book Fair.

4.3. **La Médiathèque Françoise Sagan de París i el fons històric de *L'Heure Joyeuse*.**

L'últim model analitzat a França és el d'un fons patrimonial en literatura infantil i juvenil convivint amb una biblioteca pública de París. D'aquest fons ja ens hem ocupat al punt 2.3. d'aquest treball, quan es tractava la influència de la biblioteca francesa de *L'Heure Joyeuse* en les primeres passes de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu, als anys quaranta i cinquanta del segle XX.

Recordem, només de manera sintètica, que es tracta d'un fons d'uns 80.000 documents que van des del segle XVI fins l'actualitat, esdevenint el segon fons patrimonial de literatura infantil i juvenil més important de França després del ja mencionat *Centre national de la littérature pour la jeunesse* (CNLJ) de la BnF. La composició detallada del fons es pot trobar al punt 2.3.1. d'aquest treball. El fons històric de *L'Heure Joyeuse* té una sala de consulta específica i s'organitzen exposicions i conferències de manera regular; disposa, també d'un fons especialitzat de referència en literatura infantil i juvenil en accés obert.

Els seus usuaris no són només investigadors i professionals del llibre infantil i juvenil, sinó que està obert a tot tipus de públic, i és per això, en part, que s'ha decidit fer-lo conviure amb una biblioteca pública. Tanmateix, *L'Heure Joyeuse* és, com ja s'ha vist quan es parlava de la conservació compartida dels fons patrimonials francesos, l'altre gran centre d'estudi de l'evolució del llibre infantil i juvenil a França.

La [*Médiathèque Françoise Sagan*](#) és una de les biblioteques públiques més grans i modernes de la xarxa de biblioteques públiques de París des de la seva inauguració a mitjans del 2015. Situada als renovats edificis de l'antiga presó de Saint-Lazare, a tocar de la Gare de l'Est, forma part d'un conjunt d'equipaments municipals entre els que es troba una escola bressol, un centre social i un gimnàs. La biblioteca ocupa una superfície de 4.300 m² dels quals 2.600 són d'accés al públic. Té un fons – sense comptar els fons patrimonials de *L'Heure Joyeuse*– de 100.000 documents, obre 40 hores a la setmana i hi treballen 40 persones. El fons històric i els investigadors i interessats en ell que s'apropen a consultar-lo, estan atesos per un equip de cinc persones amb el suport d'altres vuit que integren l'equip d'infantil i juvenil.

És voluntat de l'actual direcció el fer aquest fons històric el més accessible, útil i visible possible a la societat parisenca i francesa en general (Ezratty, 2016), mitjançant exposicions patrimonials que posen en valor els seus llibres i arxius. Una de les últimes oportunitats de demostrar aquesta voluntat de visibilització d'aquesta col·lecció patrimonial, ha estat la de ser la convidada d'honor al [Salon International du Livre Rare , Autographe, de l'Estampe et du dessin](#) del Grand Palais de París, l'abril del 2016. Pel que fa a l'interior de la médiathèque, la presència dels fons patrimonials va més enllà de la sala de consulta específica que s'hi dedica a *L'Heure Joyeuse*; les exposicions d'aquests materials formen part del dia a dia de la *Françoise Sagan* i es relacionen, de manera transversal, amb la pràctica totalitat de les seves àrees i serveis.

4.4. ***The Osborne Collection of Early Children's Books, de la Toronto Public Library***

Un cas semblant al del fons patrimonial de *L'Heure Joyeuse*, és el de la col·lecció Osborne de llibres infantils antics.

La [biblioteca pública de Toronto](#) (TPL) és el major servei bibliotecari del Canadà, amb 100 sucursals i 12 milions de documents. La biblioteca de referència –*Toronto Reference Library*–, amb 38.691 m2 i cinc plantes, actua com a central i allotja la major part de col·leccions especials i patrimonials, totes excloses de préstec. Aquestes col·leccions es troben a la cinquena planta de la *Toronto Reference Library*, al *Marilyn and Charles Baillie Special Collections Centre* i són les següents: la *Baldwin Collection of Canadiana* - materials sobre la història de Canadà, manuscrits i impresos -, l'*Arthur Conan Doyle Collection* - una de les col·leccions més importants del món dedicades a aquest escriptor -, la *Performing Arts Collection* - llibres, vídeo, audio i efímera sobre arts escèniques, música i dansa -, la *Picture Collection* i la *Rare & Books & Archives Collection*.

Només la col·lecció Osborne de llibres infantils antics i la *Merril Collection of Science Fiction, Speculation & Fantasy* estan a la [Lillian H. Smith Branch](#) de la TPL. La primera és la que passem a descriure més avall, i la segona, ubicada a la tercera planta de la biblioteca, amb 57.000 documents, és una de les col·leccions més importants del món de ciència-ficció, ufologia, especulació, gènere *pulp*, etc., adreçada tant a públic general com investigador.

Els fons

La col·lecció Osborne va tenir els seus començaments en un regal de 2.000 llibres per a infants del bibliotecari britànic Edgar Osborne, l'any 1949. Els materials donats anaven del segle XIV al 1910. Des de llavors, la col·lecció, que està oberta al públic però no presta els seus materials, ha crescut fins a incloure més de 80.000 articles. Inclou manuscrits, llibres, art relacionat amb llibres, arxius, *ephemera* i jocs relacionats amb llibres. Va dels clàssics de la literatura a la literatura popular, passant per mobles, miniatures o fins i tot tauletes cuneïformes. Els seus conservadors continuen alimentant-la amb material actual, seleccionant llibre art i rareses que seran objecte d'estudi el dia de demà. És una de les col·leccions de llibres per a nens en anglès més destacades del món. Aquesta col·lecció actualment té tres parts:

La Col·lecció Osborne: comprèn el desenvolupament de la literatura infantil anglesa, que va des d'un manuscrit del segle XIV de les Faules d'Isop, llibres de costums medievals, històries morals de l'època puritana, quaderns del segle XVIII i alfabets, així com els clàssics victorians, fantasia, aventura i històries escolars.

La Lillian H. Smith Collection: comprèn el millor i seleccionat de la literatura en anglès des del 1910 fins el present. De C. S. Lewis i Tolkien a J.K. Rowling. La col·lecció inclou manuscrits, cartes i art original relacionat amb llibres. Fou creada el 1962.

La Col·lecció "Canadiana": llibres sobre temes o autors, il·lustradors o editors canadencs per a infants des del segle XIX. Aquesta col·lecció es va crear als anys setanta.

La missió principal d'aquesta col·lecció que està considerada una de les millors del món per a l'estudi de l'evolució dels llibres infantils i juvenils en anglès, és la de mantenir l'evidència de les diferents tendències que s'han donat al llarg de la història en la producció del llibre infantil i juvenil. Es presta especial atenció a les rareses i als materials menys habituals – es tracta de llibres que requereixen un maneig

i una cura especials – i es persegueix que la raó de ser de la col·lecció sigui la resposta a la pregunta "Quins llibres eren considerats excel·lents i per què?"

Serveis i usuaris

La col·lecció Osborne ocupa la quarta planta de la biblioteca Lillian H. Smith, i està oberta un total de 48 hores setmanals de dilluns a dissabte. Ofereix el servei de consulta a sala i l'[accés digital](#) a una part petita de la col·lecció – 3.300 documents que suposen el 4,1% del total – a través de la biblioteca digital de la TPL.

El tipus d'usuari que freqüenta la col·lecció Osborne és, en primer lloc, un usuari intern (bibliotecaris), seguit per estudiosos del llibre infantil, història de la literatura i història cultural. També hi ha nombrosos usuaris a la recerca d'imatges, textos i dissenys lliures de drets d'autor, ja sigui per al disseny d'escena o l'ús comercial.

Periòdicament es fan activitats de promoció i difusió d'aquest fons (conferències, xerrades...) entre el públic interessant i també xerrades més específiques destinades a públic universitari amb la finalitat de captar-los com a futurs usuaris de la col·lecció: alumnes de graus i postgraus especialitzats en el món infantil i juvenil, la imatge, les arts gràfiques, etc.

El manteniment del fons va a càrrec del pressupost de la TPL, però també dels [Amics de la Col·lecció Osborne](#), una associació fundada el 1966 que en l'actualitat té més de 500 membres - canadencs i d'arreu del món - que volen ajudar a mantenir aquest fons. Es dediquen a buscar finançament per a projectes especials com: adquisicions - més enllà del pressupost ordinari de la TPL -, projectes de catalogació i conservació i divulgació a través d'esdeveniments patrocinats. El mecenatge o la figura del subscriptor a canvi de beneficis o privilegis especials -variables segons la quantia de la subscripció -, és molt habitual al món bibliotecari anglosaxó. En el cas de la Col·lecció Osborne, a més d'aquesta via de finançament, també es poden fer donacions puntuals, i es manté una botiga online i presencial amb marxandatge (postals, bosses, samarretes, pins, imants, arracades...) relacionat amb la col·lecció.

4.5. La Internationale Jugendbibliothek de Munich

Una de les institucions relacionades amb el llibre infantil i juvenil que més van interessar a les bibliotecàries catalanes des dels primers anys seixanta, va ser la [Internationale Jugendbibliothek](#) de Munich (IJB), la biblioteca internacional infantil i juvenil més gran del món. La Margarida Tura, l'any 1965, va ser la primera bibliotecària

de l'Estat que va prendre contacte amb aquesta biblioteca i s'hi va desplaçar durant tres mesos per fer-se'n càrrec de l'exposició dels millors llibres infantils de la secció espanyola d'aquesta biblioteca, llavors dividida en llibres en castellà i en català (Tura, 1968). Més de vint anys després, l'any 1988, l'Ester Omella -que poc després seria bibliotecària en el CDLIJ de la biblioteca infantil de la Santa Creu – també hi faria una estada de tres mesos (Omella, 1988).

La idea de crear una biblioteca d'aquestes característiques, que aplegués el millor de la literatura infantil i juvenil del món, parteix de Jella Lepman, una autora jueva de llibres infantils i periodista. Lepman va tornar a Alemanya des del seu exili britànic amb la missió d'ajudar els nens i adolescents que havien estat traumatitzats per la Segona Guerra Mundial. Aquesta autora, convençuda que el futur d'Alemanya passava per recuperar els valors de la democràcia i la tolerància en els caps dels més petits, va sol·licitar a editorials internacionals que els enviessin llibres i, en poc de temps, va recollir 4.000 llibres infantils de 14 països. Al juliol del 1946, aquests llibres que es van exposar al museu d'art de Munic en una "Exposició internacional de la literatura juvenil", van ser l'origen de la biblioteca que obriria les portes tres anys després, el setembre del 1949. Des del primer moment, i en plantejar-se recollir el millor de la producció editorial infantil del món en la major part de llengües possible, la Biblioteca Internacional de la Joventut posava la comprensió internacional i el diàleg intercultural al centre de la seva activitat.

En l'actualitat, es podria dir, des del punt de vista d'aquest treball, que la Biblioteca Internacional de la Joventut és la "biblioteca total", atès que reuneix en un mateix espai una biblioteca infantil, un servei de documentació de referència internacional i una col·lecció històrica amb exemplars que es remunten quatre segles enrere.

Des dels seus inicis, la IJB té aquesta doble dimensió: la de ser centre de referència en l'estudi de la literatura infantil i juvenil, i la de servir a la població infantil de Munic oferint-los el seu fons intercultural. La IJB està institucionalment finançada en proporcions variables pel Ministeri Federal de Famílies, Gent Gran, Dones i Joves, el

Ministeri d'Educació i Cultura, Ciència i Art de Baviera i el Departament de Cultura de l'Ajuntament de Munic. Durant molts anys, l'Oficina Federal de Relacions Exteriors ha finançat el programa de beques de la Biblioteca per a investigadors estrangers, i des del 1996 se'n fa càrrec una fundació específica de la IJB. L'any 1983 la IJB es va traslladar, buscant l'espai necessari per a una col·lecció que creix a raó d'uns 10.000 documents anuals a la seva seu actual, el castell de Blutenburg, que permet allotjar un fons d'uns 630.000 documents en 130 llengües gestionat per un equip de 32 persones. És important assenyalar, també, que la major part del volum d'adquisicions anuals de la biblioteca prové dels donatius editorials internacionals. Per a una editorial infantil i juvenil de qualsevol país, enviar les novetats a la IJB i que alguna d'aquestes surti ressenyada al prestigiós catàleg dels 200 millors llibres de l'any – el *White Ravens* – és un èxit comercial segur. La IJB també accepta donacions de particulars per finançar projectes puntuals com l'ampliació de la biblioteca infantil o el *White Ravens Festival*, entre d'altres.

La biblioteca Infantil

La Biblioteca infantil conté 30.000 llibres en més de 20 idiomes diferents, tots els quals es poden emportar en préstec. També hi ha jocs regulars de dibuix i artesanía amb temes basats en llibres per a nens i nenes d'edat preescolar i primària.

Tant els nens com els adolescents poden gaudir d'un ampli programa de lectures, tallers creatius d'escriptura i esdeveniments relacionats amb exposicions i temes de la literatura infantil i juvenil. Des dels inicis de la biblioteca, es manté el programa dels grups mensuals de lectura, una activitat on els nens discuteixen sobre les novetats editorials de la seva franja d'edat i que serveix com una espècie de laboratori per als professionals de la biblioteca que treballen en la selecció de les

millors obres de la literatura infantil i juvenil internacional. També es mantenen, des de fa molts anys, tallers de pintura i de manualitats. Actualment s'han anat afegint altres tipus d'activitats relacionades amb els nous formats, com per exemple l'activitat per a nens a partir de 10 anys "Obrir un llibre – Crear la teva pròpia pel·lícula", on creen un curtmetratge a partir de l'adaptació d'un llibre o d'una idea o història pròpia.

Els nens poden accedir a la biblioteca de manera individual o en grup (visites escolars) i es poden emportar en préstec llibres en els següents idiomes: alemany, anglès, català, croat, eslovac, eslovè, espanyol, francès, grec, holandès, hongarès, italià, japonès, persa, polonès, portuguès, romanès, rus, suec, serbi, turc, txec i xinès. Molts dels llibres que nodreixen aquesta col·lecció internacional a l'abast dels nens, són duplicats dels llibres que envien les editorials d'arreu del món a la IJB.

La biblioteca de referència

Però si hi ha alguna cosa en la que destaca la IJB és en ser un dels centres de referència de l'estudi, promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil ja des dels seus orígens:

"La información bibliográfica sobre el desarrollo de la literatura infantil es la misión específica de este importante centro. Para ello consta de varias secciones, con bibliotecarios especializados al frente de las mismas que atienden cuantas solicitudes de información se reciben diariamente de todo el mundo..." (Tura, 1968).

Aquesta biblioteca de referència disposa d'una sala de lectura que conté poc menys de 30.000 volums de referència en l'estudi de la literatura infantil i juvenil, prop de 130 subscripcions actuals a revistes especialitzades i 40.000 documents originals. Gran part d'aquest material es troba directament a les prestatgeries i contenidors de

la sala de lectura, és només consultable en sala, prèvia reserva telefònica, o per correu electrònic i, en poca proporció, susceptible de ser enviat a una altra biblioteca – alemanya o internacional- en préstec interbibliotecari per a ser consultat només a la sala de la biblioteca peticionària.

Les col·leccions patrimonials de la biblioteca de referència

A banda dels llibres sobre literatura infantil i juvenil de la sala de recerca que acabem de veure, la IJB ha anat adquirint una sèrie de col·leccions particulars – per compra o per donació – de llibres de diferents èpoques que, totes plegades, sumen més de 58.000 documents. Breument, aquestes col·leccions són les següents:

- *Col·lecció Ginebra*: A mitjans dels anys vint, l'Oficina Internacional d'Educació, de la històrica Societat de Nacions a Ginebra, va començar a compilar el primer recull complet de la literatura infantil i juvenil internacional al món. Aquesta col·lecció inclou prop de 30.000 llibres de 58 països, principalment literatura de contes i llibres d'imatges. Són edicions que van de la dècada de 1910 a la de 1960, tot i que també té gravats antics.
- *Col·lecció Schulz*: del doctor Karl-Heinz Schulz (1913-1982), col·leccionista de llibres, amb especial interès en la literatura d'aventures. El 1982, la Biblioteca Internacional de la Joventut va adquirir la seva col·lecció de 11.400 volums de literatura infantil i juvenil històrica dels segles XVIII i sobretot XIX, la majoria dels quals es troben sota la categoria de literatura d'aventures. Una part especialment valuosa de la col·lecció està formada per diverses edicions de *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe. Es considera una de les millors i més àmplies d'Alemanya.
- *Col·lecció Mischke*: excepcionalment valuosa i exhaustiva, del professor i col·leccionista Horst Mischke conté uns 7.000 llibres infantils il·lustrats per a infants i joves dels segles XVIII al XX, seleccionats pel seu valor pedagògic. La col·lecció va ser adquirida el 1998, i se centra especialment en abecedaris, llibres d'imatges, cançons infantils i revistes infantils. La Col·lecció té una orientació internacional, en comparació amb altres col·leccions alemanyes privades.
- *Col·lecció Binette Schroeder*: L'artista Binette Schroeder va reunir una col·lecció de gairebé 5.000 llibres d'imatges artísticament valuosos de tot el món. L'any 2005, Schroeder, va lliurar permanentment tota la seva col·lecció a la BIJ. La col·lecció forma part de l'exposició permanent sobre el treball de Binette Schroeder i es mostra a la "sala del tresor" de la BIJ.
- *Col·lecció Lawrence R. Sipe*: conté aproximadament 4.200 volums de llibres d'imatges anglòfones principalment i literatura infantil dels anys noranta fins a l'any 2011. Els temes de la col·lecció inclouen multiculturalitat, literatura africana i contes de fades.
- *Col·lecció Murken*: Aquesta col·lecció inclou la col·lecció especial de la BIJ sobre nacionalsocialisme i militarisme. La col·lecció conté prop de 415 llibres que

inclouen els gèneres de la guerra i llibres de soldats, llibres d'aventures, llibres per a noies, llibres per a la Joventut de Hitler, rondalles i llegendes, novel·les històriques, antologies i llibres de no ficció, tots orientats a adoctrinar els joves en la ideologia nacionalsocialista i en la preparació per a la guerra.

A més d'aquestes col·leccions patrimonials, hi ha els arxius personals - manuscrits, objectes personals, documentació per a la investigació biogràfica-, entre d'altres de Michael Ende, Hans Baumann, James Krüss o Jella Lepman.

Promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil: publicacions, exposicions i *White Ravens Festival*.

Com a servei de documentació especialitzat en literatura infantil i juvenil de referència internacional, la IJB publica, a més de monografies sobre els seus fons i catàlegs de les seves exposicions permanents o itinerants, el prestigiós catàleg [White Ravens](#). Aquesta publicació recull, entre la gran quantitat de donacions rebudes des de les editorials, les 200 millors obres, de més de 50 països i en més de 30 idiomes, escollides pels especialistes (*lektoren*) de la BIJ per tractar-se de llibres extraordinaris i innovadors per a nens i adolescents. El catàleg es presenta a la Fira del Llibre a Frankfurt a la tardor, així com a la Fira Internacional del Llibre Infantil a Bolonya, a la primavera de l'any següent; inclou anotacions breus, referències bibliogràfiques i imatges de totes les cobertes de llibres. Els "corbs blancs" són seleccionats perquè estableixen noves tendències i són de la més alta qualitat en termes de llenguatge, contingut i art.

La IJB ofereix exposicions permanents a la seva seu i d'altres itinerants que es poden sol·licitar des de qualsevol part del món. Entre les permanents, destaca el Museu Michael Ende, a la planta superior de l'edifici de la biblioteca de préstec, amb la seva biblioteca privada, objectes personals, documents, etc. Pel que fa a les segones, es tracta d'exposicions que barregen obra original amb panells explicatius sobre diferents autors (Ende, Binette Schroeder) i temàtiques (la família, la guerra, els *White Ravens*...).

Finalment, en el camp de la promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil de qualitat, la IJB organitza cada estiu el *White Raven Festival*, on es convida als autors i il·lustradors internacionals més destacats del moment a parlar sobre la seva obra i a presentar-la tant al públic especialista com als infants, adolescents i famílies de Munich i d'arreu del país.

Cooperació: el programa de beques de la IJB

El programa de beques de la Biblioteca Juvenil Internacional té dos objectius principals: recolzar la investigació en el camp de la literatura i la il·lustració infantil i juvenil internacional i promoure l'intercanvi acadèmic i la cooperació internacional. Amb açò, la BIJ fomenta la recerca comparada sobre literatura per a nens i adolescents, al mateix temps que promou l'ús acadèmic de la seva col·lecció internacional de llibres per a nens i joves adults, que abasta 400 anys.

Les beques de la IJB admeten fins a quinze becaris cada any. La durada de l'estada pot variar des de sis setmanes fins a tres mesos. Els investigadors treballen en projectes de recerca que ja han iniciat als seus països d'origen. Els becaris treballen a la sala de lectura de la biblioteca de recerca i són recolzats pels membres del personal tant en el contingut com en els aspectes organitzatius dels seus projectes de recerca.

4.6. *Seven Stories. The National Centre for Children's Books* a Newcastle (Regne Unit).

Un tipus de centre que suposa una variació en el que hem vist fins ara és el de *Seven Stories*, atès que es tracta d'un centre exclusivament infantil al qual està vinculat un fons patrimonial sobre aquesta temàtica. Per tant, no arriba a ser un model com el de la Biblioteca Internacional de la Joventut de Munich – li manca, a més del volum de col·leccions, un servei de documentació i referència -, ni tampoc es pot comparar a la *Médiathèque Françoise Sagan* ni a la *Toronto Public Library* perquè no conviu amb les instal·lacions d'una biblioteca pública.

El *Seven Stories* és el centre nacional de llibres per a infants del Regne Unit, i es troba a Newcastle. És un lloc de diferents activitats diàries al voltant dels llibres amb contacontes, autors, visitants i tallers i activitats lúdiques per a totes les edats. És de pagament i, a banda de cafeteria, restaurant i espais per a celebrar festes d'aniversari, tenen llibreria infantil i juvenil, reconeguda per la *Bookseller's Association* com una de les millors llibreries independents del país. Tanmateix, es tracta d'un espai on predomina l'activitat i els espais temàtics al voltant de l'experiència sensorial sobre el món del llibre i de la ficció infantil i juvenil per sobre de la presència del llibre o d'altres materials i serveis habituals de les biblioteques.

El centre obre de dimarts a diumenge 41 hores setmanals, i en període de vacances escolars obre tots els dies 48 hores a la setmana. L'equip té 44 empleats, i ofereix feina de manera regular a altres persones (artistes i empreses locals). Tenen el suport de 50 voluntaris i ofereixen 40 llocs de pràctiques cada any per a estudiants. L'equip de *Collections & Exhibitions* té una directora, 5 persones per a la col·lecció i 4 per a les exposicions.

S'ofereixen activitats diàriament per a diferents franges d'edat i a diferents hores. Cada dia hi ha *story time* - hora del conte - a mig matí per als més petits, a l'àtic, al migdia per a famílies i a la tarda també a l'àtic l'últim conte -, actuacions i tallers per grups d'edats. També cada dia, a les 14:30, hi ha la *Little Gallery Explorers*, per a nens de 2 a 4 anys, on els *Story Catchers* - caçadors d'històries -, els mateixos que fan l'hora del conte, acompanyen pares i nens a descobrir les exposicions de la casa amb cançons i activitats relacionades. Finalment, pels nadons hi ha les *Sensory stories*, dimecres i dijous a les 13:30, per mirar, escoltar i tocar.

A més de les activitats, l'altre gran atractiu de *Seven Stories* són les *Sensory rooms* o espais d'exposició permanent, on descobrir les històries i els seus processos creatius de la manera més sensorial possible: a través del tacte, de l'àudio o de la imatge... Aquests espais són: [Time to get up](#), [Comic](#) i [Aliens love underpants](#).

Pel que fa a la formació, els professionals de *Seven Stories* realitzen visites escolars per encoratjar a la lectura, formació de famílies per compartit llibres amb els seus petits, aprenentatge de francès amb llibres d'imatges i visites d'autors i il·lustradors a les escoles. També desenvolupen programes de promoció de la lectura per escoles tant per a alumnes com per a professors. El programa que porta més de deu anys d'èxit és *The Power of reading*, pel que han passat més de 3.500 escoles.

Els fons patrimonials de *Seven Stories*

La Col·lecció *Seven Stories* no s'emmagatzema al centre de visitants, sinó que està ubicada a un edifici diferent i només s'obre al públic amb cita prèvia. És l'única institució al Regne Unit que treballa activament per adquirir, preservar, conservar i posar a disposició del públic manuscrits originals, il·lustracions, i materials relatius a la pre i post publicació de les obres dels autors de la literatura britànica infantil i juvenil des dels anys 30 del segle XX. La col·lecció, de més de 35.000 llibres, comprèn més de 140 col·leccions privades - d'extensió molt diversa - que representen el treball de més de 250 autors, il·lustradors i editors, a més de llibres rars i curiosos. Una altra part de la col·lecció són els manuscrits originals dels autors en diferents estadis de la seva creació, correspondència amb editors, contractes, etc. Aquests documents són importants pel procés de creació i per estudiar les relacions autor/editor. Tots els originals escrits a màquina d'Enid Blyton, per exemple, estan en aquesta col·lecció.

Dels llibres impresos, els més antics són de finals del segle XVIII, mentre que el gros de la col·lecció d'impresos va dels anys 60s als 80s del segle XX; la cobertura dels anys 30s als 50s i dels anys 90s és més feble. Pel que fa a l'obra d'il·lustradors, se'n conserven originals de més de 150 autors, així com llibres en altres formats (roba, plàstic, àudio, vídeo, digital...). També tenen revistes i publicacions periòdiques sobre el llibre infantil.

Pel que fa a les polítiques de conservació d'aquest fons patrimonial, la institució té en compte les polítiques de conservació d'altres museus, biblioteques i institucions que recopilen les mateixes àrees temàtiques. Consulta amb elles quan pot existir risc de duplicats per tal de no malbaratar recursos. Aquestes institucions són: la Universitat de Newcastle i la seva biblioteca que també té un fons històric de llibre infantil i juvenil, la *British Library* (que reconeix el rol d'arxiu/fons patrimonial de la *Seven Stories Collection*), la *Bodleian Library* de la Universitat d'Oxford, la *National Art Library* - dins el departament de Paraula i Imatge del *Victoria & Albert Museum* -, *The Roald Dahl Museum and Story Centre*, *The House of Illustration* (oberta el 2014 a Londres amb tota l'obra donada per Quentin Blake) i *The Story Museum d'Oxford*.

Respecte als tipus d'usuaris i els serveis que els ofereix la *Seven Stories Collection*, cal dir que són principalment els investigadors de la literatura infantil i juvenil d'arreu del Regne Unit i també de la resta del món, les escoles i centres educatius - que usen materials de la col·lecció per a les visites o els seus projectes d'aprenentatge -, o les institucions interessades en les exposicions itinerants sobre aquest fons que exploren el món del llibre infantil i juvenil.

4.7. L'opinió dels experts en literatura infantil i juvenil

Després d'analitzar els models internacionals, i abans de passar a realitzar cap proposta de futur per al SDLIJ, s'ha cregut convenient recollir l'opinió de persones vinculades al món de la literatura infantil i juvenil des de diferents àmbits. Són persones coneixedores del SDLIJ, tant perquè en són usuàries com perquè en algun moment hi han treballat o hi han col·laborat de manera puntual. Per això, s'ha passat un qüestionari de 10 preguntes a les següents persones:

Mònica Baró: Professora de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona. Ha treballat en biblioteca escolar i també en biblioteca pública. S'ha especialitzat en biblioteques escolars i ha publicat nombrosos articles i llibre sobre el tema. És coordinadora del Màster de Biblioteca escolar i promoció de la lectura (UAB-UB).

Bernat Cormand: Director de la revista *Faristol*, del Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil. Filòleg, dibuixant i màster en Literatura comparada. Va començar la formació artística fent escultura, dibuix i il·lustració. Ha treballat uns anys com a redactor i editor, especialment per a Grup 62, coordinant col·leccions de ficció i no-ficció. Col·labora periòdicament en activitats i publicacions del SDLIJ.

Teresa Duran: Escriptora, il·lustradora, traductora i crítica de literatura infantil i juvenil. Ha escrit més de 100 llibres per a infants i joves i algunes de les seves obres, per les quals ha rebut diversos premis, han estat traduïdes al castellà, al francès, al portugués o al coreà. Ha col·laborat habitualment en diferents publicacions infantils, pedagògiques i especialitzades, entre les quals destaca *Faristol*, revista que ha dirigit durant anys, *Cavall Fort*, *Tretzevents*, *El Tatano*, i el *Periódico de Catalunya*, on s'ha ocupat de la crítica de literatura infantil.

Ester Omella: Cap de la secció de Planificació, Avaluació i Qualitat, de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. En el camp de la literatura infantil i juvenil, va obtenir una beca de treball a la *Internationale Jungendbibliothek* de Munic l'any 1988, i va treballar a la Biblioteca Infantil de la Santa Creu. Ha col·laborat en revistes especialitzades de literatura infantil i juvenil i ha impartit conferències, cursos i seminaris sobre temàtiques de biblioteca infantil, foment de lectura i sistemes de informació i política bibliotecària.

Núria Ventura: Diplomada en Biblioteconomia i Documentació (UB), Llicenciada en Pedagogia (UB). Postgrau en Planificació i Gestió de Biblioteques (UPF). Directora de les Biblioteques de Rubí i "Lola Anglada" de Barcelona. De 1986 a 1996 Cap de la Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i posteriorment Cap de Coordinació i Serveis Bibliotecaris (fins a 2013). Ha treballat també en el camp de la literatura infantil i del foment de la lectura. Ha fet col·laboracions habituals en revistes de literatura infantil i juvenil i culturals.

El qüestionari ha estat respost per escrit per quatre de les persones entrevistades i telefònicament per una d'elles. A l'Annex 6 es reproduïx el qüestionari i les respostes íntegres a les preguntes que han estat contestades pels entrevistats. L'última de les 10 preguntes és una invitació a afegir alguna aportació més que la persona entrevistada hagi cregut convenient fer.

Les preguntes del qüestionari es poden agrupar en tres blocs: el model de centre i la seva adscripció administrativa (preguntes 1, 4, 5 i 6), els fons que hauria de tenir – especialment si hauria d'incloure o no una col·lecció històrica – (preguntes 2, 3 i 7), i la valoració sobre l'estat actual del SDLIJ (preguntes 8 i 9).

Sobre el primer model de preguntes, el del model de centre i la seva adscripció administrativa, la majoria dels entrevistats reconeixen que es millor que un centre o servei de documentació de literatura infantil i juvenil no estigui vinculat a una sala infantil que funcioni com una mena de “laboratori” d'assaig d'activitats i projectes. Suggereixen que, per posar en marxa projectes experimentals, no hi hauria gaire problema en buscar el concurs puntual de l'àrea infantil d'una biblioteca pública. Només una de les persones entrevistades aposta obertament per un tipus de centre on el fort sigui el disseny i el lideratge de serveis bibliotecaris per a infants per davant del tipus de fons que contingui, finalment. Pel que fa a quin tipus de biblioteca hauria d'estar vinculat un servei d'aquestes característiques, tots els entrevistats coincideixen en que hauria de ser un centre amb suficient autonomia d'acció, no directament vinculat amb cap biblioteca però sí col·laborador de la biblioteca pública en general, com també ho podria ser de museus, i altres centres pedagògics i acadèmics. En aquest sentit, s'apunta des de la creació d'un organisme nou fins a la inclusió d'aquest, sense perdre l'autonomia, en biblioteques de tipus provincial o central - tot i que Barcelona encara no posseeix aquesta figura -, o nacional (Biblioteca de Catalunya); en concret, dues de les persones entrevistades apunten a la inclusió d'aquest servei en la futura Biblioteca Central Urbana de Barcelona. Una de les entrevistades apunta directament a la inspiració en el model del *Centre national de la littérature pour la jeunesse* de la *Bibliothèque nationale de France* que s'ha analitzat a l'inici d'aquest mateix capítol. Finalment, pel que fa a quina seria la millor adscripció administrativa per un servei de documentació de literatura infantil i juvenil, si única o compartida, tots coincideixen en els beneficis de ser compartida - més recursos, més visibilitat, més capacitat d'acció...- , però reconeixen la dificultat de gestió a l'hora de vincular-lo a diferents institucions: Ajuntament de Barcelona (Consorti de les Biblioteques de Barcelona, Institut de Cultura, Institut Municipal d'Educació/Biblioteca Artur Martorell, Oficina UNESCO Ciutat de la Literatura), Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona, Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, Institució de les Lletres Catalanes, Gremi d'Editors de Catalunya, Gremi de LlibreTERS de Catalunya, Associació de Mestres Rosa Sensat, universitats i altres instàncies acadèmiques. També s'apunta, per part d'una de les persones entrevistades, a la inclusió dels usuaris i del món de l'empresa privada tant en el disseny del tipus de centre com en la gestió dels continguts del mateix, dins d'un model de treball en ecosistema.

El segon bloc de preguntes és el de les relatives als fons que hauria de tenir un servei de documentació de literatura infantil i juvenil, especialment pel que fa a la inclusió o no d'una col·lecció històrica com la que ara té el SDLIJ i quin tractament se li hauria de donar. També es preguntava en aquest apartat sobre la conveniència d'ajuntar els fons del SDLIJ amb els de dos centres amb funcions semblants a les del nostre servei (biblioteca Artur Martorell i biblioteca de l'Associació de Mestres Rosa Sensat). En aquest sentit, la majoria dels entrevistats aposten per mantenir la riquesa patrimonial de la col·lecció històrica dins del servei, atès que és un dels seus grans actius, i donar-li més visibilitat com a element distintiu del món editorial i cultural català. Pel que fa a la possibilitat d'ajuntar els fons del SDLIJ amb els de la biblioteca Artur Martorell i els de la biblioteca Rosa Sensat, la majoria ho veuen com molt beneficiós per l'usuari i per poder establir un gran centre on aplegar el total de la producció editorial infantil i juvenil des del segle XIX fins l'actualitat. Tanmateix, reconeixen que, en ser un projecte ambiciós, requereix d'una planificació i d'uns recursos proporcionals al que seria el resultat final. Per contra, una de les persones entrevistades apunta la possibilitat de dipositar els fons patrimonials a biblioteques amb la capacitat i les eines per conservar-los (Biblioteca de Catalunya) i d'establir acords de col·laboració amb aquestes biblioteques per tal de poder seguir explotant la riquesa d'aquests fons - autors, il·lustradors, gèneres, editorials... - en les accions de promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil que haurà de desenvolupar el nou SDLIJ.

Finalment, a les dues preguntes que feien referència a la valoració de l'estat actual del SDLIJ - instal·lacions, horari i personal i activitats de difusió -, i a les propostes de millora, també hi ha hagut unanimitat. Pel que fa a les instal·lacions, es consideren totalment insuficients i, en part, responsables de l'escassa visibilitat del fons, que es troba dispers per diferents sales i espais de la Biblioteca Xavier Benguerel. També coincideixen en valorar com a molt insuficient la dotació de personal limitada a una única persona responsable de la gestió i de l'activitat quotidiana del servei, tot i que reconeixen l'esforç realitzat en matèria d'activitats de promoció i difusió del llibre i de la literatura infantil i juvenil. Els entrevistats també coincideixen en què, per permetre el creixement d'aquest servei i donar-li la visibilitat que mereixen els seus fons, cal un replantejament integral de la seva viabilitat, funcions, instal·lacions i recursos.

5. Propostes de futur

Un cop analitzats els models internacionals, comparats entre ells i amb el SDLIJ (Annex 5: Quadre comparatiu de centres), i escoltats els experts en literatura infantil i juvenil sobre quin seria el model futur més convenient per al SDLIJ, es podrien plantejar diferents models de centre on adaptar el que avui fa el SDLIJ (vegeu capítol tres d'aquest treball), però amb més mitjans i recursos per tal de donar-li una major visibilitat. Tot seguit, se'n proposaran tres dels molts possibles. El primer d'ells seria de gestió compartida, a la manera del que reclamaven la major part dels experts entrevistats amb aquesta finalitat. Els altres dos, serien competència, bàsicament, de Biblioteques de Barcelona. En tots tres casos, però, no es planteja cap trasllat ni reducció dels seus fons - ni dels patrimonials ni dels de referència ni de la literatura infantil i juvenil actual - perquè els seus principals usuaris són interns: professionals de les Biblioteques de Barcelona i de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona. Escollir un model més relacionat amb el disseny i gestió de serveis bibliotecaris infantils que amb la promoció i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil a partir dels fons amb que compta el SDLIJ, seria també una via interessant d'exploració, però suposaria un replantejament total de les funcions actuals del SDLIJ que, en qüestionar-lo com a centre i servei de documentació, quedaria fora de la línia d'investigació d'aquest treball.

Abans, però, de passar a les propostes concretes, quedaran descartades les comparacions amb dos dels sis centres analitzats. El primer és el de *Livres au trésor*, açò és, el model de centre de documentació adscrit a la universitat. L'altre model eliminat com a possible proposta seria el de *Seven Stories*. En tots dos casos, la raó per descartar-los és perquè s'allunyen del principal usuari que actualment té el SDLIJ: l'usuari intern, els professionals de biblioteca.

Proposta 1

Es tractaria d'un servei o institut català de literatura infantil i juvenil, a la manera del *Centre national de la littérature pour la jeunesse* (CNLJ) de la *Bibliothèque nationale de France*, com han apuntat algun dels entrevistats. L'adscripció administrativa hauria de ser compartida entre l'Ajuntament de Barcelona (instal·lacions) - Biblioteques de Barcelona (personal), la Gerència de Serveis Bibliotecaris de la Diputació de Barcelona (catàleg) i el Servei de Biblioteques de la Generalitat - Biblioteca de Catalunya (política de conservació i digitalització compartida dels fons patrimonials). A nivell de programes de promoció i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil s'hauria de comptar amb la participació en projectes, tant estructurals com puntuals, del Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, la Institució de les Lletres Catalanes o el Gremi d'Editors i el de Llibreters de Catalunya.

Els fons serien els que té ara mateix el SDLIJ – més de 40.000 – sumats als de la Biblioteca Artur Martorell – uns 73.000 – i els de la col·lecció històrica de la biblioteca Rosa Sensat – uns 4.000 - . En total, un poc més de la tercera part dels documents que té el CNLJ de la BnF.

Pel que fa a les funcions, serien les mateixes que desenvolupa ara mateix el SDLIJ – activitats de promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil, formació de professionals vinculats a les àrees infantils de les biblioteques públiques de Barcelona i d'altres xarxes i atenció al públic investigador i estudiós dels fons de literatura infantil i juvenil aplegats al fons. A aquestes accions bàsiques, i sumant més recursos i mitjans, es podrien afegir publicació de materials propis més enllà del Butlletí actual o de les ressenyes que fa el Grup de Treball d'Àrees Infantils al Bibarnabloc – el bloc de recomanacions de les Biblioteques de Barcelona -, i, sobretot, s'haurien d'incorporar eines de gestió pròpies: centre de cost propi al sistema de gestió bibliotecària de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona, catàleg i web propis i dotació pressupostària independent.

A nivell d'instal·lacions, com ha suggerit també alguna de les persones entrevistades, podria anar vinculat a la futura Biblioteca Central Urbana de Barcelona, però per les característiques de la col·lecció i per les funcions de formació i promoció i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil, fóra convenient que, a més d'una sala de lectura com la del CNLJ de la BnF, estigués dotat amb un auditori el suficientment gran i equipat com per realitzar conferències, jornades, congressos, etc., a més d'un espai polivalent on poder realitzar des d'exposicions a tallers.

Pel que fa als horaris, en tractar-se d'un centre independent, no estarien condicionats pels horaris d'una biblioteca pública. Un centre d'aquestes característiques no té el mateix tipus d'usuari que una biblioteca pública i, per tant, pot ajustar els seus horaris a les necessitats dels seus visitants.

El SDLIJ actualment té un horari ampli perquè la part de la col·lecció en lliure accés està a l'abast del públic les mateixes 58 hores d'obertura setmanal de la biblioteca Xavier Benguerel, tot i que l'única persona responsable d'aquest servei no cobreix, òbviament, la totalitat de l'horari d'obertura.

Proposta 2

Inspirada en la *Internationale Jugendbibliothek* de Munic que, a les funcions habituals d'un servei de documentació de literatura infantil i juvenil, suma un fons històric i, al mateix temps, una biblioteca infantil i juvenil.

Aquesta opció seria gestionada únicament per Biblioteques de Barcelona i consistiria en la inclusió, en la seva xarxa de biblioteques públiques, d'una biblioteca dedicada exclusivament al públic infantil i juvenil. Al mateix temps, aquesta biblioteca serviria de "laboratori" o de banc de proves d'activitats i projectes per al públic infantil

i juvenil que després serien exportats a la resta de sales infantils de les biblioteques de Barcelona. La formació del futur personal de les àrees infantils, així com el seu període de pràctiques, també es podria realitzar en aquest centre. La inclusió d'un centre així a la xarxa de biblioteques de la ciutat seria una bona oportunitat també per la formació contínua i el reciclatge dels ses professionals.

Pel que fa als horaris, haurien de ser molt amplis, per a cobrir per una banda el públic investigador i interessat en els fons de referència i històrics i, d'altra banda, per atendre els usuaris infantils fora de l'horari escolar. El personal hauria d'estar, com a la *Médiathèque Françoise Sagan*, o a *Seven Stories*, clarament diferenciat entre el que s'ocupa del servei de documentació, de la formació dels professionals de les àrees infantils i, finalment, de l'atenció al públic infantil i juvenil.

Les instal·lacions, finalment, haurien de ser centríques i atractives, tractant-se d'una biblioteca única i especialitzada en infants. En aquest sentit, un edifici semblant al Castell dels Tres Dragons, entre el Parc de la Ciutadella i el Passeig Picasso permetria combinar activitats d'interior i d'exterior i estar també a prop de la futura Biblioteca Central Urbana de Barcelona. Els edificis del voltant podrien servir de sales de consulta de la col·lecció històrica (a la manera del model del *Seven Stories* al Regne Unit).

Proposta 3

La proposta menys ambiciosa en quant a projecció, posicionament i visibilitat del SDLIJ seria la de repensar-lo com un centre associat a altres projectes de promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil, però sense el lideratge que impliquen les dues propostes anteriors.

Es tractaria de reproduir el model de la *Médiathèque Françoise Sagan* o de la *Osborne Collection of Early Children's Books* de la Biblioteca Pública de Toronto. En tots dos casos es tracta de dues col·leccions històriques conservades a una biblioteca pública i, per tant, compartint instal·lacions amb aquesta, però amb espais de consulta propis, horaris diferents als de la biblioteca i recursos tècnics i humans específics.

Actualment, el SDLIJ, com hem vist al capítol 3 d'aquest treball, es troba a l'interior de la biblioteca Xavier Benguerel de Barcelona, repartit per tres espais diferents de la mateixa i, tots tres, àmpliament ja insuficients per al desenvolupament normal d'aquest servei. Es necessitaria, per començar, un espai específic que, en el cas de la Xavier Benguerel, es pot guanyar a costa del local contigu a la biblioteca que ara ocupa l'Arxiu del Districte de Sant Martí. Aquest servei municipal està previst que es traslladi l'any 2022 a l'arxiu centralitzat de la ciutat de Barcelona que s'instal·larà a Can Batlló (Districte de Sants), juntament amb els altres nou arxius de districte de la ciutat. Les instal·lacions de l'arxiu compten amb prestatgeries compactes que podrien ser utilitzades per guardar la secció històrica del SDLIJ (uns 26.000 documents) que ara es reparteixen entre prestatgeries tancades a la sala infantil i un magatzem a la primera planta de la biblioteca. Pel que fa als espais per portar a terme activitats de formació o

de difusió i promoció de la literatura infantil i juvenil, inexistents a les instal·lacions de l'actual Arxiu del Districte de Sant Martí, seguirien utilitzant-se, degudament condicionats, els espais de la biblioteca Xavier Benguerel que s'usen ara per part del SDLIJ (sala d'actes i sala infantil).

Si el SDLIJ manté les funcions que té ara mateix – centre de documentació i suport als projectes infantils de Biblioteques de Barcelona així com referent dels professionals de les seves àrees infantils –, aquesta proposta ja excediria els models de la *Françoise Sagan* i de la *Osborne Collection*, ja que aquells no contempen algunes de les funcions pròpies d'un servei de documentació: formació, certes activitats de difusió de la literatura infantil i juvenil, etc. Tanmateix, aquestes funcions, inexistents en els models de referència, s'haurien de mantenir en el cas del SDLIJ per ser un servei de referència i formació bàsica per als professionals de les àrees infantils de Biblioteques de Barcelona.

A més d'un pressupost propi i d'una entrada com a centre de cost propi en el sistema de gestió bibliotecària en el que s'insereixen la resta de Biblioteques de Barcelona, el nou SDLIJ hauria de comptar amb el personal suficient per gestionar una col·lecció de més de 40.000 documents i exercir, al mateix temps, la resta de funcions pròpies d'un servei de documentació –formació, activitats de promoció i difusió de la literatura infantil i juvenil, atenció a les consultes i demandes dels usuaris interns i del públic investigador –, a les quals hauríem d'afegir les funcions que se'n deriven de la seva missió principal: fer de suport tècnic als professionals de les àrees infantils de Biblioteques de Barcelona i a les direccions tècniques dels seus serveis centrals. En aquest sentit, també prendríem com a referència els models de la *Médiathèque Françoise Sagan* o la *Osborne Collection*, tots dos fons d'uns 80.000 documents. En el cas dels francesos, atenen el fons (consultes, exposicions, preparació de materials i lots a demanda per a accions de formació, etc.) cinc persones, amb el suport d'altres nou de l'àrea infantil i juvenil per a activitats puntuals.

Finalment, els horaris també hauran de ser un tema a reconsiderar en el nou plantejament del SDLIJ. A la *Françoise Sagan*, el fons històric de *L'Heure Joyeuse* obre 40 hores setmanals –les mateixes que la biblioteca –, mentre que a Toronto, la Col·lecció Osborne està disponible per a consulta 48 de les 69 hores que obre la biblioteca. En el cas del SDDLIJ, la biblioteca obre 58 hores setmanals, però la persona responsable del SDLIJ treballa bàsicament de matí, que es quan més consultes s'atenen d'investigadors i interessats en el fons. La resta de demandes del dia fins cobrir l'horari de la biblioteca es fa amb el personal no especialitzat de la biblioteca Xavier Benguerel, que atén demandes molt bàsiques o deriva els interessats, directament, al contacte de la responsable.

Amb la inauguració de la nova biblioteca de referència al Districte de Sant Martí, prevista pel 2020, la biblioteca Xavier Benguerel deixarà de ser biblioteca de districte i canviarà de mòdul. Això implicarà una reducció d'horari i de personal que, directament, afectarà al SDLIJ i a com desenvolupa fins ara la seva activitat.

Si fins ara era difícil fer créixer aquest servei per les seves instal·lacions i els seus escassíssims recursos, amb la reducció de mòdul de la biblioteca Xavier Benguerel corre el risc d'estancar-se en una lenta agonia. És per això, entre d'altres motius, que s'ha cregut convenient estudiar aquest servei, mirar cap a altres models semblants i fer-ne una sèrie de propostes per al seu futur a mig i llarg termini.

6. Conclusions

Aquest treball de recerca va ser suscitat, en principi, per l'interès de conèixer com s'havia gestat un centre de documentació de literatura infantil i juvenil com el SDLIJ de la biblioteca Xavier Benguerel de Barcelona. Més enllà d'intentar esbrinar l'origen dels seus fons, aviat els objectius es van ampliar a presentar un estat de la qüestió actual d'aquest servei amb la finalitat de comparar el SDLIJ amb altres centres internacionals de característiques semblants. L'últim objectiu de la recerca era el de partir d'aquesta comparativa de models que, sumada a l'opinió sobre el SDLIJ d'alguns experts en el món del llibre infantil i juvenil, em permetés suggerir algunes propostes de futur per a aquest servei. D'aquesta sèrie d'objectius, doncs, s'han succeït les conclusions que se segueixen.

Els orígens del SDLIJ s'han de buscar molt més enllà de la creació, l'any 1986, del Centre de Documentació del Llibre Infantil i Juvenil (CDLIJ) a la biblioteca infantil de la Santa Creu, el seu precedent immediat. En realitat, bona part de la raó de ser d'un centre de documentació com el CDLIJ, i el seu hereu el SDLIJ, neix de l'existència d'un fons singular en literatura infantil i juvenil, de procedència diversa, que s'aplega per primer cop l'any 1940 per esdevenir el nucli de la creació de la biblioteca infantil de la Santa Creu, el veritable embrió d'aquesta història. Aquesta va ser la primera biblioteca d'aquestes característiques a l'Estat espanyol, inaugurada el 2 d'octubre d'aquell mateix any a un local del carrer de les Egipcíaques, situat on ara es troba l'actual dipòsit de la Biblioteca de Catalunya. Per entendre la importància i la singularitat d'aquesta primera biblioteca infantil, s'ha de tenir en compte també el personal al seu front, especialment la bibliotecària Lluïsa Rivas, que la va dirigir entre 1940 i 1966, formada en el model innovador de l'Escola Superior de Bibliotecàries del primer terç del segle XX. Un dels objectius d'aquesta Escola era el de promoure la formació a l'estranger de les seves alumnes, i aquest va ser el cas, l'any 1936, de la Lluïsa Rivas a París, fent una estada a *L'Heure Joyeuse*, la primera biblioteca infantil que s'havia obert a Europa l'any 1924. Els mètodes, els continguts i les activitats de *L'Heure Joyeuse*, no van trigar a ser aplicats per Rivas a la Santa Creu. L'any 1975, la biblioteca es trasllada a un altra sala del recinte gòtic de l'antic hospital de la Santa Creu, sota la direcció de Teresa Rovira, una altra bibliotecària que té gran influència en el disseny de la nova biblioteca i que, un cop més, torna a mirar cap a França, en aquest cas inspirant-se, entre d'altres, en la biblioteca infantil *La joie par les livres*, oberta a Clamart l'any 1965. El treball d'investigació i difusió del llibre infantil i juvenil i d'assessorament i formació dels professionals de les biblioteques infantils fet pels bibliotecaris de *La joie par les livres* és el que inspira, l'any 1986, la creació del Centre de Documentació del Llibre Infantil i Juvenil (CDLIJ) a la biblioteca infantil de la Santa Creu. El CDLIJ, doncs, assenta les bases del funcionament del futur SDLIJ: formació als professionals relacionats amb el llibre infantil i juvenil, promoció i difusió del mateix i suport a l'investigador que acudeix a consultar l'important fons patrimonial que conserva.

Actualment el SDLIJ, des de la seva creació l'any 2004 amb el trasllat del CDLIJ i del fons històric d'aquest a la biblioteca Xavier Benguerel, segueix desenvolupant les

funcions de centre de documentació del llibre infantil i juvenil esmentades més amunt. Els més de 20.000 documents que arriben des de la biblioteca infantil de la Santa Creu a la Xavier Benguerel es reubiquen en tres espais diferents: la sala infantil, l'àrea d'adults de la biblioteca i els magatzems de la mateixa, sense cap espai específic de consulta d'un fons que, a dia d'avui, supera els 40.000 documents. Per fer-se càrrec d'aquest servei, l'any 2004, el recentment creat Consorci de les Biblioteques de Barcelona convoca per primera vegada el lloc de responsable del SDLIJ, amb una sèrie de funcions molt homologables a les que fins al moment havia desenvolupat el personal de la biblioteca infantil de la Santa Creu que hi estava al front del CDLIJ. El canvi de nom, de centre a servei, no és pas una qüestió només de denominació. Això es veu a la segona convocatòria de la plaça, l'any 2012, quan, entre les funcions del nou responsable del SDLIJ, destaquen les de suport i intermediari entre els professionals de les àrees infantils de les Biblioteques de Barcelona i les direccions tècniques d'aquesta institució. Una funció cabdal, que passa a esdevenir missió i que havia estat àmpliament reivindicada pels professionals de les àrees infantils. D'aquesta manera, a les funcions pròpies i habituals d'un servei de documentació en literatura infantil i juvenil que dobla el seu fons fundacional, se n'afegien de noves sense augmentar la dotació de personal adscrit al SDLIJ.

Dels models internacionals que han inspirat les diferents propostes de futur presentades en aquest treball, cap d'ells és aplicable en la seva totalitat a un futur desenvolupament del SDLIJ, però hi aporten solucions parcials d'interès. Tanmateix, de l'estudi dels sis models analitzats, se'n deriva una idea clau: com és de poc habitual la convivència d'aquests tres elements: un fons històric i un servei especialitzat a dintre d'una biblioteca pública. D'un costat, trobem centres de documentació del llibre infantil i juvenil vinculats a altres tipus de biblioteques: el cas del gran *Centre national de la littérature pour la jeunesse* vinculat la *Bibliothèque nationale de France* amb molt poc espai per al públic infantil i juvenil, o el cas del centre de documentació *Livres au trésor* adreçat exclusivament a públic investigador i inserit dins una biblioteca universitària de París. D'altra banda estan les biblioteques públiques infantils i juvenils que han anat acumulant fons de referència i/o històrics fins a esdevenir centres especialitzats: els casos de la *Internationale Jugendbibliothek* de Munic o el més atípic de *Seven Stories national centre for children's books* a Newcastle (Regne Unit). Finalment, i compartint les instal·lacions de biblioteques públiques de model molt semblant a les catalanes, trobaríem dos fons històrics que hi conviuen amb aquestes: els fons patrimonials de l'antiga biblioteca *L'Heure Joyeuse* a l'actual *Médiathèque Françoise Sagan* de París i la *Osborne collection of early children's books* de la *Toronto Public Library*.

Pel que fa a l'opinió dels experts en literatura infantil i juvenil sobre el SDLIJ i el model de centre que veurien com a més adient a partir dels fons, dels serveis i de les activitats que ofereix el nostre servei, la majoria coincideixen en no vincular-lo necessàriament a una sala infantil ni a una biblioteca pública convencional. El veuen més integrat en una biblioteca de tipus provincial o central urbana o, fins i tot, a la Biblioteca de Catalunya. En tots els casos menys en un, es pensa en la conservació de la totalitat dels fons actuals del SDLIJ en el nou centre i, només en un, s'apunta la idea

de traslladar els fons històrics a la Biblioteca de Catalunya i establir-ne acords de col·laboració amb aquesta per a l'explotació, promoció i difusió d'aquests fons patrimonials. Els entrevistats també coincideixen en les possibilitats multiplicadores d'una adscripció i administració compartida del servei – on hi entri des de l'administració pública al capital privat o l'usuari –, malgrat que reconeixen les dificultats de gestió d'un model d'aquestes característiques. Finalment, tots els entrevistats valoren com a molt millorables, i alguns directament insuficients, les instal·lacions i els recursos actuals del SDLIJ.

Amb tot l'exposat fins a aquest punt, s'han suggerit tres propostes de desenvolupament futur per al SDLIJ. Totes tres passen per un augment i millora de les instal·lacions i dels recursos d'aquest servei, però en cap es tracta de desvincular-lo totalment dels seus fons, tant dels de referència actuals com dels patrimonials. Escollir un model més relacionat amb el disseny i gestió de serveis bibliotecaris infantils que amb la promoció i difusió del llibre i la literatura infantil i juvenil a partir dels fons amb que compta el SDLIJ, seria també una via interessant d'exploració. Tanmateix, això suposaria un replantejament total de les funcions actuals del SDLIJ que el posaria en qüestió com a centre i servei de documentació i de formació i suport als professionals de les àrees infantils de les biblioteques de Barcelona. La primera proposta, que podríem considerar “de màxims”, consistiria en mantenir i potenciar totes les funcions: la formativa del personal de biblioteques, la de promoció i difusió del patrimoni del llibre infantil i juvenil català i la d'atenció a l'usuari investigador o interessat en el tema en un centre a la manera del *Centre national de la littérature pour la jeunesse*, instal·lat a la futura biblioteca central urbana de Barcelona. La segona proposta passaria per sumar el públic infantil i juvenil a aquest model anterior, reproduint, a escala, la *Internationale Jugendbibliothek* de Munic en un espai de la ciutat adient per crear la biblioteca infantil i juvenil de Barcelona. L'última de les propostes, la més modesta pel que faria a la projecció i creixement del SDLIJ, passaria per mantenir-lo vinculat a una biblioteca pública, la Xavier Benguerel, millorant i augmentant les instal·lacions i els recursos d'aquest servei.

7. Bibliografia

BARÓ, Mònica (2002). "Les biblioteques per a infants". A COLOMER, Teresa (ed.): *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis*. Bellaterra: Institut de Ciències de l'Educació. Universitat Autònoma de Barcelona, p. 119-133.

CALVO, Nati (2010). *Àrees infantils Biblioteques de Barcelona. Línies estratègiques d'actuació*. Barcelona: Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil -SDLIJ, Biblioteques de Barcelona, 2010.

CARRERAS, Concepció (1993). "Gestión de una biblioteca infantil". V *Jornadas Bibliotecas Públicas. San Sebastián, 4, 5, 6 de junio de 1992*. Donostia: Asociación de Bibliotecarios y Documentalistas de Gipuzkoa, DL 1993, p. 75-101.

DÍAZ-PLAJA, Aurora (1989). *Carta d'Aurora Díaz-Plaja a Teresa Mañà i cia. sobre les seves propostes plantejades abans, durant i després de treballar-hi, 12/04/1989*. Arxiu del SDLIJ-Biblioteca Xavier Benguerel, Caixa 1: Història Biblioteca Infantil Santa Creu / CDLIJ. Carpeta: Correspondència (Personals), núm. 8.

ESTIVILL, Assumpció (2006). "Una mirada retrospectiva : de l'Escola Superior de Bibliotecàries a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació (1915-2005)". *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 16 (juny) . <<http://bid.ub.edu/16estivi.htm>>. [Consulta: 20-04-2018].

ESTIVILL, Assumpció (2013). "Les biblioteques populars de Barcelona com a espais de socialització durant el segon franquisme, 1957-1975". *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 30 (juny) . <<http://bid.ub.edu/30/estivill.htm>>. [Consulta: 22-04-2018].

ESTIVILL, Assumpció (2014). "Teresa Rovira i Comas, o el gust per la professió bibliotecària". *Revista de Catalunya*, núm. Extraordinari, 2014/2 (Homenatge a Teresa Rovira), p. 71-99.

EZRATTY, Viviane (2016). « Les fonds d'archives du Fonds patrimonial Heure Joyeuse de la médiathèque Françoise Sagan : une histoire « humaine » ». *Strenæ*, núm. 11. <<http://journals.openedition.org/strenae/1674>>. [Consulta: 26/04/2018]

EZRATTY, Viviane i VALOTTEAU, Hélène (2012). "La Création de l'Heure Joyeuse et la généralisation d'une belle utopie". *Bulletin des bibliothèques de France* (BBF), 2012, núm. 1, p. 45-49. <<http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2012-01-0045-008>>. [Consulta: 18/04/2018]

LOSANTOS, Marga (2010). Les biblioteques populars de la Diputació de Barcelona de 1939 a 1945: reflexions sobre el canvi. Programa de doctorat Informació i Documentació en la Societat del Coneixement, 2008-2010. Tutora: Assumpció Estivill Rius. 68 p.

MAACK, Mary Niles (1993). "L'Heure Joyeuse, the Firts Childre's Library in France: Its Contribution to a New Paradigm for Public Libraries". *The Library Quarterly: Information, Community, Policy*, vol. 63, núm. 3 (juliol 1993), p.257-281.

MAÑÀ, Teresa (2014). *Les Biblioteques, un projecte d'èxit? : una mirada 100 anys després : acte de commemoració de l'establiment del Projecte de biblioteques de la Mancomunitat de Catalunya, celebrat el 23 de maig de 2014, amb la intervenció d'Antoni Dalmau i Borja de Riquer / presentació, resum i comentaris: Teresa Mañà*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de cultura [etc.], DL 2014. 36 p.

MAÑÀ, Teresa (1992). "Un servicio de la biblioteca pública: el Centro de Documentación del Libro Infantil." *IV Jornadas Bibliotecas Públicas. San Sebastián, 23, 24, 25 de mayo de 1991*. Donostia: Asociación de Bibliotecarios y Documentalistas de Gipuzkoa, DL 1992, p. 43-52.

MAÑÀ, Teresa (1989). "Biblioteca Infantil Santa Creu". *CLIJ. Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil*, núm. 4, p. 59-61.

OMELLA, Ester (1988). "La biblioteca internacional de Munic". *Ítem: Revista de Biblioteconomia i Documentació*, núm. 2-3, p. 131-136.

PATTE, Geneviève (2017). "Retour aux sources". Laissez-les lire! Le blog de Geneviève Patte. 20 de juliol de 2017. Blog. [Consulta: 02/05/2018].

PATTE, Geneviève (1991). "Noves experiències a les biblioteques infantils". *Faristol*, núm. 10-11, p.47-65.

Pla de biblioteques de Barcelona 1998-2010: les biblioteques del segle XXI: de la informació al coneixement. Barcelona: Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona, 1998.

RIVAS, Luïsa (1936). *Memòria sobre "L'Heure Joyeuse de París", després d'unes pràctiques de dos mesos*. Arxiu del SDLIJ-Biblioteca Xavier Benguerel. Caixa 3: Història Biblioteca Infantil Santa Creu / CDLIJ.

RIVAS, Lluïsa (1941). "Biblioteca Popular Juvenil de la Santa Cruz". *Anuario de la Biblioteca Central y de las populares y especiales correspondiente a los años 1939 (Año de la Victoria) y 1940*. Barcelona: Diputación Provincial de Barcelona, 1941, p. 293-298.

ROVIRA, Teresa (1967). "Proyecto de una biblioteca popular piloto junto a la Escuela de Bibliotecarias". *Biblioteconomía*, núm. 65-66, p. 47-58.

ROVIRA, Teresa (1968). "Las bibliotecas para niños y jóvenes". *Actas y Ponencias del II Congreso Nacional de Bibliotecas*. Madrid: Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos, 1968, p. 95-100.

ROVIRA, Teresa (1974). "Visita a "La Joie par les livres" de Clamart i a les biblioteques de "Lecture publique" de París". *Biblioteconomía*, núm. 77-78, p. 41-50.

ROVIRA, Teresa (1990). "Biblioteca infantil Santa Creu : la història". *Mil-i-una: butlletí de la Biblioteca Infantil Santa Creu*. s.l.: Centre de Documentació del Llibre Infantil. Biblioteca Infantil Santa Creu, 1990, p. 2-4.

SEGUÍ, M. Rosa (2014). "La Biblioteca Infantil de la Santa Creu i Teresa Rovira: un projecte a disposició dels infants i dels estudiosos del llibre infantil". *Revista de Catalunya*, núm. Extraordinari, 2014/2 (Homenatge a Teresa Rovira), p. 100-108.

TURA, Margarida (1968). "Breve informe sobre la Biblioteca Internacional de la Juventud en Munich". *Actas y Ponencias del II Congreso Nacional de Bibliotecas*. Madrid: Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos, 1968, p. 113-118.

VENTURA, Núria (1990). "Editorial". *Mil-i-una: butlletí de la Biblioteca Infantil Santa Creu*. s.l.: Centre de Documentació del Llibre infantil. Biblioteca Infantil Santa Creu, 1990, p. 1.

VIDAL-NAQUET, Jacques (2005). "Une nouvelle adresse pour La Joie par les livres". *La Revue des livres pour enfants*, núm 224, p.152-161. <http://cnli.bnf.fr/sites/default/files/revues_document_joint/PUBLICATION_67_33.pdf> [Consulta: 28/04/2018]

8. Annexos

Annex 1.
**LLuïsa Rivas: *Memòria sobre “L’Heure Joyeuse de París”,
després d’unes pràctiques de dos mesos.***

MEMÒRIA SOBRE “L’HEURE JOYEUSE DE PARÍS”, DESPRÉS D’UNES PRÀCTIQUES DE DOS MESOS

“L’Heure Joyeuse de Paris” fou fundada pel *Book Committee on Children’s Libraries of United States*, després de la gran guerra, el novembre del 1924. Es mirà que en tots els més petits detalls fos una còpia de les Biblioteques Infantils dels Estats Units.

Començaren per posar personal especialitzat, format en una escola sostinguda pel mateix *Committee*. La Biblioteca s’inaugurà amb un fons de 2.000 llibres. El *Committee* la sostingué durant un any, després del qual la passa a [la] ciutat de París, sense per això deixar de col·laborar-hi.

La sala és espaiosa; dóna, d’una banda, al carrer, i de l’altra, a un pati d’una escola, és a la planta baixa. El mobiliari, de roure, molt sòlid, estic americà. Les taules són rodones i d’altres rectangulars; mai no hi falta el seu gerro de flors en cada una. Les cadires, de diferents grandàries per a totes les edats. Les prestatgeries, també de roure, a l’abast dels infants, col·locades tot al voltant de la sala. Ultra el taulell de préstec, i el moble catàleg, hi ha un altre petit taulell per a les exposicions que fan els infants. Un moble importantíssim dins de la sala és el tauler d’anuncis.

Damunt de les prestatgeries es troba sempre una exposició o altra. Els primers dies que vaig arribar, eren pintures i dibuixos dels infants d’una escola, el mestre de dibuix de la qual havia estat durant molt de temps lector assidu a “L’Heure Joyeuse”, setmanes més tard era una stagiare qui exposava llibres i estampes existents a la Biblioteca, sobre “Els mitjans de locomoció, des dels temps primitius fins als nostres dies.” Aquestes exposicions donen a la sala un aire molt simpàtic.

L’entrada a “L’Heure Joyeuse” és completament lliure. Tenen dret a entrar-hi des de l’edat de sis anys (si saben llegir) fins als setze anys. Generalment les primeres vegades que l’infant va a la Biblioteca hi va acompanyat dels seus pares, si és molt menut, o bé si és grandet, d’un company que ja és un lector antic de la Biblioteca. És bonic de veure com el company, o amigueta, li ensenya la sala, amb la satisfacció que li explica el funcionament del catàleg, com li mostra els seus llibres preferits... i quan ja li ha fet veure tot, el presenta a la Bibliotecària. Aquesta el rep molt amablement, però també seriosament, donant a l’infant tota la importància que es mereix. L’invita a seguir venint i li diu que si la Biblioteca li agrada, al cap d’uns dies l’inscriuran. L’infant no es fa pregar gaire: quan fa tres o quatre dies que assisteix a la sala de lectura, demana d’èsser inscrit. Segons l’edat, es fa una petita cerimònia. Ell mateix ha d’inscriure’s en el llibre registre (molt ben presentat), a l’encapçalament de cada plana hi ha aquesta llegenda: “*En écrivant mon nom dans ce livre, je deviens membre de “L’Heure Joyeuse” et promets de prendre soin des livres et d’aider les Bibliothécaires à rendre notre Bibliothèque agréable et utile à tous.*” Si és petit, se li fa explicar el que ha llegit, per veure si ho ha entès bé, i se li recomana que compleixi el que ha promès.

Després se li dóna una targeta blava, que ha d'omplir a casa seva, on ha de posar el nom, edat, escola i la professió dels pares, i aquests han de signar.

Quant l'infant torna la targeta, se li lliura un cartró, també blau, amb el seu nom i número d'entrada: ve a ésser com el títol de membre de "L'Heure Joyeuse". Des d'aquest moment l'infant considera la Biblioteca com un club, com una llar; per alguns d'ells, millor que la seva: allí hi troben alegria i bon humor i Bibliotecàries sempre sol·lícites disposades a escoltar-los i ajudar-los en tots els sentits. És corrent veure la Bibliotecària anar d'una taula a l'altre interessant-se per allò que llegeixen, conversant familiarment amb ells, rient... Hom té la impressió que els infants són feliços. Se'ls veu moltes vegades llegint un llibre dos nens plegats, i molt sovint un nen i una nena junts. Les Bibliotecàries m'han contat que de molt menuts comencen amistats que quan són adolescents les nenes refreden una mica, i els nois tots disgustats, van a explicar les seves penes a les Bibliotecàries, les quals tenen cura d'arreglar l'incident. A "L'Heure Joyeuse" les Bibliotecàries tot ho arreglen, per als infants ho són tot. És amb un gran sentiment que deixen la seva estimada Biblioteca quan tenen disset anys. Vaig assistir al comiat d'uns quants d'aquests lectors; va ésser emocionant, de debò, dins la seva senzillesa.

Per la situació de la Biblioteca, en ple barri llatí i molt prop de la Sorbona, els joves lectors de "L'Heure Joyeuse" pertanyen a diferents estaments socials: alumnes d'instituts, d'escoles municipals, alguns aprenents, fills d'intel·lectuals, d'obrers, de comerciants i també algun petit jueu, forma un públic molt poc homogeni. Si d'una banda uns lectors tan diferents presenta dificultats, de l'altra és molt avantatjós. Les bibliotecàries tenen molta traça a unir-los i elevar de nivell els més desheretats. La característica de la Biblioteca és d'una gran simpatia i interès entre els seus membres. Moltes festes que es fan a la Biblioteca necessiten de la col·laboració de persones grans, i és corrent de veure diferents lectors anant a treballar a casa d'un d'ells, on no solament es reuneixen els infants, sinó els familiars. Encara que exposant-me a fer aquesta memòria massa llarga, [no] uc deixar de copiar unes ratlles d'un article escrit pels mateixos lectors de "L'Heure Joyeuse".

"Quel bel idéal de fusion de toutes les classes sociales, les Bibliothécaires avec leurs coeur[s] et leur tact on su réaliser entre ces enfants qui representent là toutes les conditions et qui savent grace à elles se comprendre, s'aimer et s'entraider. C'est là que je crois la merveille de la vie de la Bibliothèque, qui aplanissant tous les préjugés ne sait vivre que dans l'amitié fraternelle."

Després d'uns elogis tan entusiàstics, fets per uns lectors que ha viscut la vida de "L'Heure Joyeuse", poca cosa puc afegir. La tasca de les Bibliotecàries, amb tot, és bastant alleugerida, perquè a França tots els infants tenen els mateixos fonaments de cultura, i a més, per quelcom que és difícil d'explicar, com em deia una vegada la directora, és l'ambient degut a la proximitat de la Sorbona.

ORGANITZACIÓ, TÈCNICA I CATÀLEG DE L'HEURE JOYEUSE

La Biblioteca té actualment uns 5.000 volums, molts d'ells duplicats i altres fins triplicats i quadruplicats. Les obres estan classificades segons el sistema *Dewey*, exceptuant les biografies, les novel·les i els contes. Aquests en lloc d'estar dividits en graus, com ho tenim a les nostres Biblioteques, els tenen dividits en C, contes, que és el nostre 2on grau, i en J, llibres d'imatges o àlbums, que són els contes de 1er grau nostres. Tant les novel·les com els contes i biografies, estan col·locats per ordre alfabètic d'autors, i dintre l'ordre d'autors, pel títol. També compta la Biblioteca amb una col·lecció de gravats, col·locats, segons l'ordre decimal, en un fitxer.

El catàleg és catàleg diccionari sobre cèdules, fetes segons les [re]gles de *l'American Library Association*, escrites a màquina. Les cèdules d'autors porten totes les dades biogràfiques. Per les novel·les, a més, una petita "notice" dona idea del contingut de l'obra. Per les obres de diferents matèries afegeixen l'índex, si no és massa llarg, o bé una part, la que pugui donar millor idea de l'obra. A la cèdula principal, o d'autor, segueixen de títol, de conceptes, d'il·lustrador, de col·lecció, de referència i diverses cèdules analítiques. Les targes de matèries les tenen en calaix a part, serveixen per a l'inventari.

Per a ensenyar el maneig del catàleg als infants, tenen uns grans cartons, on estan enganxades les diferents targetes, i després que els han explicat que poden trobar el llibre per l'autor, pel concepte, per la sèrie, etc... els fan fer exercicis pràctics. Aquests exercicis consisteixen en buscar en el catàleg i després en els prestatges, el llibre que la Bibliotecària els indica. Comencen per signatures fàcils, i acaben buscant llibres per un concepte determinat que no existeix en el catàleg i que han de buscar en un concepte més ampli, la qual cosa obliga als infants a pensar.

Aquests exercicis acostumen a fer-se a mitjans de curs, però no sempre són necessaris. Molt sovint es veu un lector antic ensenyant-ne un altre de nou. He vist petits lectors de nou anys, consultar el catàleg i buscar-se els llibres, sempre han trobat el que buscaben (sic). Tot amb tot, es nota una petita dificultat: sembla que a l'escola cada vegada s'ensenyava menys l'alfabet, i és freqüent veure el petit lector girar les targetes del catàleg sense parar, fins caure per atzar en la que busca (s'entén, dins la matèria que desitja). Naturalment, que no sàpiguen alfabetitzar, passa solament amb els més petits.

Les Bibliotecàries també es valen del tauler d'anuncis per a fer consultar el catàleg. De tant en tant es posa un anunci com aquest:

"LECTEURS qui aimez les travaux manuels, consultez le catalogue aux mots suivants:

Travaux manuels

Menuiseries"

O bé, amb motiu de les vacances:

“LECTEURS qui partez pour la mer, vous trouverez des livres qui vous intéresseront en consultant le catalogue aux mots suivants:

Mer
[Marine]
Marins
Voyages en mer
Pêche
Navigateurs
Navigation
Navires
Sous-marins
Naufragues
Algues
Animaux marins”

Per aprendre el sistema decimal no es presenten massa dificultats; l’infant s’hi acostuma aviat, per la semblança al sistema mètric, a més, en el lloc més vistent de la sala hi ha un gran quadre il·lustrat de la classificació Decimal, que poden consultar sense gaire esforç.

Sempre que el petit lector té dificultats per a trobar la col·locació d’un llibre, no té més que agafar el plan (sic) de la sala on estan indicades la situació de les diferents matèries. Aquest plan (sic) es troba damunt del fitxer.

PRÉSTEC

Quan l’infant ha assistit unes vint vegades a la sala de lectura, té dret a inscriure’s al préstec. Li donen una targeta rosa, que s’enduu a casa seva, per fer-la signar als seus pares. El mateix dia se’n pot emportar llibres. Se l’avisarà que ha de tenir sempre els llibres forrats (sic), sota pena d’una multa de 10 cèntims, com també que ha de tornar el llibre el dia assenyalat, sota la mateixa pena.

A temporades, quan les Bibliotecàries ho creuen convenient, per a interessar els infants en el moviment de la Biblioteca i per a donar-los la impressió que hi són útils, els ensenyen a fer el préstec. Abans de confiar-los-el, però, han de passar per una petita prova. Vegem-la:

Un examen de lectors pel préstec “les épreuves” (sic):

1. *Savoir faire le prêt a domicile.*

2. *Savoir faire une inscription de nouveau lecteur.*
3. *Écrire les cotes (écriture des bibliothécaires).*
4. *Ranger les fiches roses par ordre numérique et alphabétique.*
5. *Ranger les cartes alphabétiquement et d'après la classification.*
6. *Faire les statistiques.*
7. *Calculer les amendes.*
8. *Rendre la monnaie (sic).*
9. *Savoir retrouver les erreurs.*
10. *Vitesse.*
11. *Savoir être aimable et poli.*
12. *Savoir résister à toutes les tentations.*

[De vegades, quan les bibliotecàries estan molt enfeinades, els infants fan el préstec. El que és més curiós és que quan les *stagiaires* són noves els lectors els ensenyen a fer el préstec. Es comprèn la satisfacció i interès que l'infant ha de sentir en creure's necessari.]

DIVERSES OCUPACIONS DELS INFANTS A LA BIBLIOTECA. EXPOSICIONS. FESTES

Els infants prenen una part molt activa a la vida de la Biblioteca. Cuiden de les flors, col·loquen els llibres, fan rètols per a l'hora del conte, arreglen els llibres pel préstec, enganxen gravats... Cada lector es dedica al que més li plau. Les Bibliotecàries dirigeixen i estimulen, però mai no s'imposen.

Quan ja saben manejar el catàleg i es belluguen amb facilitat per la Biblioteca, se'ls proposa de fer exposicions. L'infant escull el tema, i el proposa a la Bibliotecària. Una vegada acceptat, es posa a treballar amb entusiasme, reuneix tots els llibres i gravats que tracten [del tema] escollit i, a més, en fan una composició. Molt sovint treballen dos infants plegats. Col·loquen els llibres i els gravats en un petit taulell que tenen exprés, amb un gran rètol ben suggestiu; no es descuiden mai d'anunciar-ho en el tauler.

Aquestes exposicions tenen un gran valor; acostumen l'infant a documentar-se, a manejar el catàleg i, al mateix temps, llibres poc llegits cauen a les seves mans.

Les festes a "L'Heure Joyeuse" consisteixen en representacions teatrals, amb motiu de l'any nou, per l'aniversari de la Biblioteca, etc...

Aquestes representacions estan estudiades fins els més petits detalls. Els infants, junt amb les Bibliotecàries, escolleixen (sic) la peça teatral, n'estudien l'ambient, els vestits i la decoració en els llibres de la Biblioteca, i si aquests no són suficients, visiten altres Biblioteques, van als Museus a prendre croquis dels vestits, prenen notes del color...Tot plegat els dóna molta feina; però feta amb els companys i les Bibliotecàries, els representa un esbarjo altament instructiu, car contribueix a

desenvolupar l'esforç personal i el treball lliure, una de les finalitats principals que persegueixen les Biblioteques Infantils.

A aquestes festes estan invitats els pares, membres de l'ensenyament i els amics de la Biblioteca.

L'HORA DEL CONTE

De les diferents activitats de "L'Heure Joyeuse", una de les més interessants és "L'Hora del Conte.". És l'hora esperada durant tota la setmana per la mainada. Els dijous, abans de les cinc de la tarda, a la sala de la Biblioteca, hi ha una animació desacostumada: s'hi troben infants de totes les barriades de París.

Durant la setmana, els lectors més grans han dibuixat grans rètols anunciant el títol del conte per al pròxim dijous. A més, fan petites invitacions, que es reparteixen als lectors, de sis a onze anys, sense oblidar-se d'anunciar-ho en el tauler.

Malauradament, "L'Heure Joyeuse" no compta amb una sala convenient per a reunir els infants: han hagut d'habilitar un departament al soterrani. La persona que aconduïx els infants no és mai la "conteuse", aquesta es reserva, per a fer la seva entrada més sensacional. Col·loquen els més menuts davant i procuren que tots estiguin ben asseguts, perquè no hi pugui haver cap interrupció durant el relat. Quan sembla que tots els infants estan ben instal·lats, entra "la conteuse". Aquesta, somrient, sense parlar, s'asseu i espera que hi hagi quietud (aquesta actitud produeix una gran expectació). Durant tot el conte els infants estan pendents de la persona que explica, i una vegada ha acabat, "la conteuse", amb intenció, no fa el més petit moviment ni indica que està llesta, i per uns segons encara els infants segueixen vivint la història.

Per la Bibliotecària que explica el conte, representa moltes hores de treball. És corrent, tot i tenir molta pràctica, dedicar-hi de tres a quatre hores d'estudi. Els contes són escollits d'entre els més bells, tan artísticament com moralment, i d'entre totes les literatures. La "conteuse" s'esforça a conservar el mateix to del conte; no insisteix mai en el detall fàcil per a fer riure l'infant, i tracta de fer comprensiva la part moral, sense fer-se pesada. El llenguatge és perfecte, molts passatges de[] conte són apresos de memòria, fins la mímica i les entonacions de veu ha estat estudiades especialment. De la Bibliotecària que vaig tenir la sort de sentir, puc dir que de la recitació del conte n'ha fet un art, i és amb veritable plaer que assistia a "L'Hora del Conte."

No sempre són les Bibliotecàries de "L'Heure Joyeuse" que expliquen. De vegades persones dedicades a l'ensenyament o altres que estimen particularment els infants són admeses a recitar el conte (com diuen els infants). Sempre que es tingui la seguretat que ho fan bé.

De vegades, després del Conte, els infants demanen de cantar. D'aquesta manera aprenen cançons populars, i fins si fa bon temps surten al pati a fer rotlles, tot cantant corrandes.

També se'ls demana de fer dibuixos dels passatges del conte que els hagin agradat més.

De cada recitació es té molta cura de guardar-ne les impressions. En targetes especials indiquen la data, el títol del conte, el nombre d'infants que hi assistiren i la impressió que el[s] ha fet. També anoten les faltes de la recitadora: falta de pràctica, poca preparació, conte mal escollit per l'edat dels oients, etc. Aquestes dades tenen un gran interès: quan al cap d'uns anys es torna a repetir un d'aquests contes, es poden fer comparacions molt profitoses.

Per als lectors més grans es fan lectures comentades, apropiades a l'edat, i alguna vegada persones desinteressades ho donen conferències en to de conversa, sense pedanteria.

Algun editor, aprofitant la preparació dels petits lectors de "L'Heure Joyeuse", ha provat de llegir-los contes encara inèdits, per veure com reaccionen, i al mateix temps proven d'aconseguir-ne una crítica. Han estat provatures, que no deixen d'ésser interessants i poden beneficiar la literatura infantil.

Finalment, no més em queda indicar una altra activitat de "L'Heure Joyeuse", com a primera i única Biblioteca Infantil a París: s'ocupa de donar tota classe d'indicacions sobre Biblioteques Infantils, Literatura Infantil, etc... no solament a França sinó a l'estranger. A més, en hores especials, les persones que tenen cura dels infants, com són mestresses de pàrvuls, caps de boy scouts (sic), etc., tenen dret a consultar els llibres de la Biblioteca i a endur-se'n en préstec.

Tota aquesta activitat ha estat acceptada voluntàriament per les Bibliotecàries, amb la il·lusió d'ésser un ajut i un model per a futures Biblioteques infantils.

En aquesta biblioteca es donen uns cursets, que duren tres mesos, de biblioteconomia. Les lliçons van a càrrec de Mlle. Gruny, Bibliotecària de "L'Heure Joyeuse", i les pràctiques es fan en la mateixa Biblioteca. Aquestes pràctiques són fetes a consciència; les *stagiaires* fan tots els serveis de la Biblioteca, des de treure la pols dels prestatges fins informació als visitants (que són molt nombrosos), guiar els infants i explicar el conte.

Les *stagiaires* procedeixen de diferents escoles, però la majoria són de l'Escola d'Assistència Social. S'ha donat algun cas de Bibliotecàries, sortides de l'*École de Chartes*, que en volguer (sic) dedicar-se a Biblioteques Infantils han fer el seu *stage* a "L'Heure Joyeuse".

Nota d'edició: Les paraules i texts entre claudàtors [] corresponen a afegits o correccions fetes a mà amb llapis o tinta sobre l'original mecanografiat. S'han respectat les majúscules, les cometes i els subratllats originals posats per la Lluïsa Rivas. Només s'han posat en cursiva els noms no catalans que no van entre cometes a l'original mecanografiat.

Annex 2.
Cronologia: de la Biblioteca Infantil de la Santa Creu al Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil de la biblioteca Xavier Benguerel.

CRONOLOGIA

Annex 3.
Evolució dels donatius de llibres de les editorials al SDLIJ els últims cinc anys.

EVOLUCIÓ DELS DONATIUS DE LLIBRES DE LES EDITORIALS AL SDLIJ EN ELS ÚLTIMS CINC ANYS

	2013	2014	2015	2016	2017	Total Exemplars	Preu aprox.
1984				1	6	7	105
A BUEN PASO	8	6	18	9	6	47	705
A FIN DE CUENTOS					2	2	30
ANDANA					9	9	135
ANIMALLIBRES					7	7	105
ALTRA EDITORIAL					1	1	15
ASTRONAVE (NORMA)					31	31	465
BABULINKA				4	8	12	180
BAMBU					10	10	150
BARBARA FIORE				12	9	21	315
BARCANOVA/ANAYA					12	12	180
BASE				5		5	75
BAULA	111	45	57	77	55	345	5.175
BIRA BIRO			8	2	5	15	225
BLACKIE BOOKS		3	7	10	3	23	345
COCO BOOKS				8		8	120
COL·LECTIU LGTB ¹				8		8	120
COMBEL	10	23		46	31	110	1650
CORIMBO			8	7	5	20	300
COSQUILLAS				4		4	60
CRUILLA	16		25	82	82	205	3.075
CUSCUSIANS				6		6	90
DE BASE				3		3	45
EDEBÉ	6	67	36	19	17	145	2.175
EKARÉ	22	25	12	19	11	89	1.335
FINA DE MADE ²			31			31	465
FLAMBOYANT				4	10	14	210
FONDO DE CULTURA				2		2	30
FRAGATINA				3		3	45
IBBY ³				125		125	1.875

¹ El Col·lectiu LGTB és una entitat, no una editorial.

² Fina de Made és una distribuïdora que serveix al SDLIJ, entre d'altres, novetats de les editorials Bárbara Fiore i Kalandraka.

³ Donació puntual arran d'una participació CLIJCAT (Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil de Catalunya) a una activitat del IBBY (International Board on Books for young People). El SDLIJ pertany al CLIJCAT des del 1993.

	2013	2014	2015	2016	2017	Total Exemplars	Preu aprox.
IMPEDIMENTA				10	7	17	255
JOVENTUT	18	49	32	17	22	138	2.070
KALANDRAKA		14	42	30	35	121	1.815
KÓKINOS	8			25		33	495
LÓGUEZ		13	12	13	11	49	735
MAEVA				11	12	23	345
MAMUT					6	6	90
MILRAZONES				8	6	14	210
MOSQUITO					5	5	75
NADIMBÚ		10	16	4	6	36	540
NARVAL				7	7	14	210
NIÑO EDITOR				6	11	17	255
NOCTURNA EDICIONES					7	7	105
NÓRDICA			2	14	4	20	300
NORMA CÒMIC ⁴					32	32	480
OCÉANO				11	29	40	600
OQO				5		5	75
PARRAMON					3	3	45
PHAIDON				15		15	225
PLANETA				9	12	21	315
PLATAFORMA					50	50	750
PUNXES ⁵				37	236	273	4.095
RBA				39	51	90	1.350
SALAMANDRA			16	6		22	330
SEMBRA					1	1	15
SIRUELA			9			9	135
SM				3	10	13	195
TAKATUKA	9	2	14	7	5	37	555
THULE				6		6	90
TRAMUNTANA					3	3	45
TRES TIGRES TRISTES					14	14	210
UN PAS DE LLIBRE				4		4	60
VIENA				7	8	15	225
WONDER PONDER				2		2	30
YEKIBUD				1		1	15
ZORRO ROJO			14	10	18	42	630
Total Exemplars	208	257	359	763	931	2.518	
Total Euros (preu aprox.)	3.120	3.900	5.385	11.445	13.965		37.770

⁴ Norma Còmic és una llibreria especialitzada en aquest gènere.

⁵ Les Punxes és la distribuïdora que serveix al SDLIJ novetats de les editorials següents: Alba; Akiara; Blackie Books; Comanegra; Corimbo; Edicions de 1984; Kókinos; Lata de sal; Libros del Zorro Rojo; Narval; Océano; Pastel de Luna; Siruela; Zahorí Books.

Annex 4.
Memòria de l'activitat del SDLIJ 2013-2017.

Biblioteques de Barcelona
B. Xavier Benguerel

**Servei de documentació
de literatura infantil i juvenil**
Biblioteca Xavier Benguerel

Servei de Documentació
de Literatura Infantil i Juvenil
(SDLIJ)

Memòria d'Activitat
(2013-2014)

Anna Herráez
Responsable del SDLIJ
Gener, 2015

FONS		
Selecció i cessió de fons	<ul style="list-style-type: none"> • Congrés de Literatura Infantil i Juvenil (LIJ) • Món Llibre • UB • Rosa Sensat 	Selecció temàtica i cessió temporal d'aquest material a altres entitats per a l'exposició en Jornades i Congressos.
Recepció de donatius	EDITORIALS Contacte i incorporació del fons d'algunes de les editorials més destacades de la LIJ a la col·lecció del SDLIJ.	ANY 2013 Incorporació del fons de novetats procedents de donacions d'editorials a l'SDLIJ: 208 llibres= 3.120 € ANY 2014 Incorporació del fons de novetats procedents de donacions d'editorials a l'SDLIJ: 257 llibres = 3.900 €

SERVEIS I RECURSOS PER A:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Guies temàtiques i de novetats		✓	✓	Elaboració de guies temàtiques i de novetats per donar a conèixer el fons del Servei.
Butlletins SDLIJ	65 butlletins	✓	✓	Elaboració d'un butlletí periòdic amb les notícies LIJ més destacades.
Efemèrides		✓	✓	Creació d'un document on es recullen les efemèrides LIJ més representatives de l'any.

Delicious		✓	✓	Creació dels enllaços d'interès sobre el món de la LIJ (llibreries especialitzades, blocs, etc.).
Secció de Premis	Incorporació de nous premis.	✓	✓	Adquisició dels Premis més rellevants de la Literatura Infantil i Juvenil a nivell nacional i internacional.
Visites de l'SDLIJ i formacions a: investigadors i professionals de la Literatura Infantil i Juvenil	<ul style="list-style-type: none"> • Alumnes de Magisteri (UB). • Alumnes del Postgrau de Didàctica del Lleure (UB). • Alumnes de l'Escola d'Estiu Rosa Sensat. • Coordinadors i voluntariat de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. • Editors, 		✓	Visites formatives a mida on es mostren alguns dels documents més representatius de l'SDLIJ. En funció de la demanda, es fa una selecció i presentació de llibres que el col·lectiu està investigant.

	il·lustradors i escriptors.			
Digitalització	Fons històric de l'SDLIJ.	✓	✓	Selecció, classificació i preparació del material triat per a la conservació i futur accés en format digital.
Portal web Infantil de Biblioteques de Barcelona	Grup de Treball d'Àrees Infantils.	✓		Coordinació i proposta de continguts per al Portal web Infantil de Biblioteques de Barcelona.
Manual d'acollida	Grup de Treball d'Àrees Infantils.	✓		Definició, coordinació i elaboració del Manual d'acollida i de referència bàsic per a les Àrees Infantils de Biblioteques de Barcelona.

ACTIVITATS A LA BIBLIOTECA:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Àlbums i editors	Editors de: A buen Paso, Ekaré Libros del Zorro Rojo i Thule. La il·lustradora i especialista era Anna Castagnoli.	✓	✓	Presentació dels àlbums que han estat millor editats de l'any. Taula rodona amb quatre editors i una il·lustradora.
Sessió <i>Pop-up</i>	Alumnes de magisteri de la Universitat de	✓	✓	Xerrada de divulgació amb convidats

	Barcelona. Un llibreter especialista. Els editors més representatius d'aquesta tipologia de documents.			especialistes. Les editorials fan donació de més de 30 documents d'aquest format que s'incorporen al fons.
Taula Rodona llibres auto editats	Col·lectiu d'il·lustradors. Alumnes de l'Escola Ignasi Blanch. Petites editorials Independents. Llibretera.	✓	✓	Taula rodona. S'incorporen els llibres auto editats a la col·lecció de l'SDLIJ.
Llibre digital infantil	Edita Interactiva.	✓	✓	Conferència sobre els dispositius digitals, formats, producció i aplicacions disponibles al mercat.
Trobades amb la Galera	2 sessions amb escriptors i especialistes.	✓	✓	Taula rodona sobre: La importància de les Xarxes. Taula rodona sobre: El fil dels clàssics. Les illes dels tresors avui.
Promoció de la lectura	Irene Vasco, Esriptora i especialista en el foment de la lectura.	✓	✓	Sessió amb l'escriptora convidada. Presentació dels llibres cabdals d'escriptors en llengua hispana del fons de l'SDLIJ.
<i>Far Out isn't far enough.</i>	Editora de Kalandraka (qui	✓	✓	Presentació de la vida i obra d'un

Tomi Ungerer	té la majoria de llibres publicats de l'autor a Espanya) L'especialista en LIJ i llibretera d'Al·lots.			dels autors més reconeguts en el món de la Literatura Infantil i Juvenil, Tomi Ungerer. Passi d'un documental amb intervencions de l'editora que té els drets d'autor a Espanya, juntament amb una llibretera. Mostra dels documents disponibles de l'autor a l'SDLIJ.
Collita Fresca	Trobades periòdiques amb quatre editors i un llibreter. Primera edició 23/10/2014. Combel, Edebé, Juventut, Lóquez. Llibretera: Sònia Gómez (Pati de llibres).	✓	✓	Presentacions de les novetats més destacades de la Literatura Infantil i Juvenil. Les donacions de novetats de les editorials convidades, s'incorporen a la col·lecció de l'SDLIJ.
Llibres d'artista	Pascal Humbert, expert en llibres infantils, especialitzat en el llibre d'artista infantil. Professor, crític, formador i conferenciant.	✓	✓	Dins del marc de l'exposició <i>L'àlbum en rebonds: les 1001 cares de l'àlbum il·lustrat</i> , organitzat per l'Institut Francès a Barcelona, el SDLIJ va presentar una xerrada en la que el convidat va donar eines

				sobre com acostar els llibres d'artista als petits lectors.
Redescobrint els clàssics	Es van convidar a dues editores que estan recuperant els clàssics de la literatura infantil.	✓	✓	L'activitat va donar peu a la comparació de les edicions històriques i les noves, ja que la biblioteca disposa tant del fons històric com de les noves publicacions. Es va fer una exposició el dia de la sessió.
Llegir Imatges	Irene Savino, directora d'art, editora i especialista en literatura infantil i juvenil.	✓	✓	La convidada ens va oferir eines per ajudar-nos en el procés de lectura d'imatges i aprofundir en la interpretació de les nostres col·leccions.

EXPOSICIONS				
		Dins de la biblioteca	Fora de la Biblioteca	
Pop-ups	L'exposició es va realitzar tant a la Biblioteca com a Món Libre.	✓	✓	Recorregut per l'evolució històrica d'aquesta tipologia documental fins arribar a l'època actual. L'SDLIJ disposa d'un ric fons documental mòbil des de començaments de la primera meitat de segle XX.

Llibres auto-editats	Col·lectiu d'il·lustradors i il·lustradores de l'Escola de la Dona.	✓		Exposició d'una mostra de 25 llibres il·lustrats auto editats. Aquests llibres es van donar a la col·lecció del Fons de l'SDLIJ.
Contes de la Guerra Civil	La biblioteca va acollir aquesta exposició itinerant.	✓		L'exposició es va enriquir amb els llibres del fons històric que mostraven les banderoles il·lustratives.
Mercè Llimona	Mostra de llibres dels fons, històric i actual, de l'SDLIJ, de la producció d'aquesta il·lustradora.	✓		La biblioteca va realitzar aquesta exposició amb motiu del centenari del seu naixement. Una de les filles de l'autora ens va felicitar per l'exposició.
Caputxetes	Selecció i exposició de llibres del fons històric i actual de l'SDLIJ que mostren l'evolució i les diferents edicions de contes d'aquest personatge.		✓	Recorregut per l'evolució les diferents versions del clàssic. Mostra d'una selecció de contes del fons històric i actual.
La Galera	Exposició representativa de la producció de l'editorial de documents del fons històric i actual.	✓		Mostra de l'evolució de l'editorial i exposició dels llibres més representatius del fons històric i actual de l'SDLIJ.

COL·LABORACIONS	
Setmana del Llibre en català (2013).	Participació a l'espai de recomanacions de la Setmana proposant lectures per a les diferents franges d'edat infantils i juvenils.
Congrés de Literatura Infantil i Juvenil sobre novel·la històrica (2013).	Participació a la taula rodona amb una ponència i a l'exposició amb llibres del nostre Fons Històric.
Saló del Llibre Infantil i Juvenil de Catalunya (2013 i 2014).	Participació en l'organització del Saló, com a membre del CLIJCAT.
Bibliografia sobre 1714 per a la Generalitat (SAB)	Fer la bibliografia de l'apartat infantil i juvenil amb la selecció dels millors llibres sobre aquesta temàtica.

Biblioteques de Barcelona
B. Xavier Benguerel

**Servei de documentació
de literatura infantil i juvenil**
Biblioteca Xavier Benguerel

Servei de Documentació
de Literatura Infantil i Juvenil
(SDLIJ)

Memòria d'Activitat
(2015)

Anna Herráez
Responsable del SDLIJ
Gener, 2016

FONS		
Selecció i cessió de fons	<ul style="list-style-type: none"> • Món Llibre • Born. Llibres prohibits 	Selecció temàtica i cessió temporal d'aquest material a altres entitats per a l'exposició a Festivals de Literatura.
Recepció de donatius	<p>EDITORIALS</p> <p>Contacte i incorporació del fons d'algunes de les editorials més destacades de la LIJ a la col·lecció del SDLIJ.</p>	<p>ANY 2015</p> <p>Incorporació del fons de novetats procedents de donacions d'editorials a l'SDLIJ: 359 llibres = 5.385 €</p>

SERVEIS I RECURSOS PER A:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Guies temàtiques i de novetats		✓	✓	Elaboració de guies temàtiques i de novetats per donar a conèixer el fons del Servei.
Butlletins SDLIJ	19 butlletins.	✓	✓	Elaboració d'un butlletí periòdic amb les notícies LIJ més destacades.
Efemèrides		✓	✓	Creació d'un document on es recullen les efemèrides LIJ més representatives de l'any.
Delicious		✓	✓	Creació dels enllaços

				d'interès sobre el món de la LIJ (llibreries especialitzades, blocs, etc.).
Secció de Premis	Incorporació de nous premis.	✓	✓	Adquisició dels Premis més rellevants de la Literatura Infantil i Juvenil a nivell nacional i internacional.
Visites de l'SDLIJ i formacions a: investigadors i professionals de la Literatura Infantil i Juvenil	<ul style="list-style-type: none"> • Alumnes de Magisteri (UB). • Alumnes del Postgrau de Didàctica del Lleure (UB). • Alumnes de l'Escola d'Estiu Rosa Sensat. • Coordinadors i voluntaris de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. • Editors, il·lustradors i 		✓	Visites formatives a mida on es mostren alguns dels documents més representatius de l'SDLIJ. En funció de la demanda, es fa una selecció i presentació de llibres que el col·lectiu està investigant.

	escriptors.			
Digitalització	Fons històric de l'SDLIJ.	✓	✓	Selecció, classificació i preparació del material triat per a la conservació i futur accés en format digital.
Portal web Infantil de Biblioteques de Barcelona	Grup de Treball d'Àrees Infantils.	✓		Revisió dels continguts per al Portal web Infantil de Biblioteques de Barcelona.
Secció de cinema	Grup de Treball d'Àrees Infantils.	✓		Selecció de filmografia per diferents franges d'edat. Creació d'una guia de referència de cinema i LIJ per a professionals.

ACTIVITATS A LA BIBLIOTECA:

		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Àlbums i editors	<p>Editors de:</p> <p>Març 2015: Babulinka Books, Barbara Fiore, Corimbo i Libros del Zorro Rojo ens presenten les seves darreres novetats. Amb la participació de Paula Jarrín de la Llibreria Al·lots.</p> <p>Novembre 2015:</p>	✓	✓	Presentació dels àlbums que han estat millor editats de l'any. Taula rodona amb quatre editors i una il·lustradora.

	Fanbooks, Siruela, Viena, Salamandra, Cruïlla . Amb la participació de Miguel Á. Rincón de la Llibreria La Petita.			
Collita Fresca	Trobades periòdiques amb quatre editors i un llibreter.	✓	✓	Presentacions de les novetats més destacades de la Literatura Infantil i Juvenil. Les donacions de novetats de les editorials convidades, s'incorporen a la col·lecció de l'SDLIJ.
Coneguem..	Maurice Sendak	✓	✓	Analitzem l'obra de M. Sendak de la mà de l'especialista Ellen Duthie amb la col·laboració de Kalandraka Catalunya ((5 de nov. 2015).

EXPOSICIONS				
		Dins de la biblioteca	Fora de la Biblioteca	
Alícia al país de les Meravelles	L'exposició es va realitzar tant a la Biblioteca com a Món Llibre.	✓	✓	Recorregut per l'evolució les diferents versions del clàssic. Mostra d'una selecció de

				més de 50 exemplars del fons històric i actual.
Llibres prohibits	L'exposició es va realitzar a la Biblioteca com al Born, coincidint amb la setmana del llibre prohibit.	✓		Exposició d'una mostra de llibres infantils i juvenils que han estat censurats al llarg de la història.
Contes de la Guerra Civil	La biblioteca va acollir aquesta exposició itinerant.	✓		L'exposició es va enriquir amb els llibres del fons històric que mostraven les banderoles il·lustratives.

COL·LABORACIONS

La Llotja	Amb motiu del 240 aniversari de La Llotja, els professors han consultat les obres del fons del SDLIJ d'aquests il·lustradors: Lola Anglada, Mercè Llimona, Ramon de Capmany, Xirinius (Jaume Juez i Castellà), Rafael Tona i Nadal, Joan Llaverias, Alfredo Opisso i Cardona.
-----------	---

Biblioteques de Barcelona
B. Xavier Benguerel

**Servei de documentació
de literatura infantil i juvenil**
Biblioteca Xavier Benguerel

Servei de Documentació
de Literatura Infantil i Juvenil
(SDLIJ)

Resum d'Activitat
(2016)

Anna Herráez
Responsable del SDLIJ
Gener, 2017

FONS		
Selecció i cessió de fons	<ul style="list-style-type: none"> • Món Llibre • Born. Llibres prohibits • Sala Beckett 	Selecció temàtica i cessió temporal d'aquest material a altres entitats per a l'exposició a Festivals de Literatura.
Recepció de donatius	EDITORIALS Contacte, col·laboració i incorporació del fons d'unes quaranta editorials de la LIJ a l'SDLIJ.	ANY 2016 Incorporació del fons de novetats procedents de donacions d'editorials a l'SDLIJ: 763 llibres = 11.445 €

SERVEIS I RECURSOS PER A:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Facebook		✓	✓	Creació d'un perfil de Facebook. Coordinació d'un grup de treball.
Guies temàtiques		✓	✓	Elaboració de guies temàtiques per donar a conèixer el fons del Servei.
Butlletins SDLIJ	7 butlletins, més enviaments puntuals de notícies per correu electrònic.	✓	✓	Elaboració d'un butlletí periòdic amb les notícies LIJ més destacades.
Efemèrides		✓	✓	Creació d'un document on es recullen les efemèrides LIJ més representatives de l'any.

Delicious		✓	✓	Actualització dels enllaços d'interès sobre el món de la LIJ (llibreries especialitzades, blocs, etc.).
Secció de Premis	Incorporació de nous premis.	✓	✓	Adquisició dels Premis més rellevants de la Literatura Infantil i Juvenil a nivell nacional i internacional.
Visites de l'SDLIJ i formacions a: investigadors i professionals de la Literatura Infantil i Juvenil	<ul style="list-style-type: none"> • Alumnes de Magisteri (UB). • Alumnes del Postgrau de Didàctica del Lleure (UB). • Alumnes de Centres Formatius (Centre López Vicuña) 		✓	Visites formatives a mida on es mostren alguns dels documents més representatius de l'SDLIJ. En funció de la demanda, es fa una selecció i presentació de llibres que el col·lectiu està investigant.
Digitalització	Fons històric de l'SDLIJ.	✓	✓	Selecció, classificació i preparació del material triat per a la conservació i futur accés en format digital.
Portal web Infantil de	Grup de Treball d'Àrees Infantils.	✓		Col·laboració amb la introducció de notícies

Biblioteques de Barcelona				destacades de la LIJ per alimentar el Portal web Infantil de Biblioteques de Barcelona.
Secció de cinema	Grup de Treball d'Àrees Infantils.	✓		Selecció de filmografia per diferents franges d'edat. Creació d'una guia de referència de cinema i LIJ per a professionals.

ACTIVITATS A LA BIBLIOTECA:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Celebració 10 anys	Nórdica Libros	✓	✓	Taula rodona amb l'editor i tres autors representatius de l'editorial: Noemí Villamuza, Ignasi Blanch i Agustí Comotto. (26 de febrer).
Collita Fresca	Trobades periòdiques amb quatre editors i un llibreter: Març: Blackie Books, Lata de Sal Editorial, Milrazones, Tramuntana i la participació de A Peu de Pàgina. Novembre: Andana, Kókinos, Impedimenta,	✓	✓	Presentacions de les novetats més destacades de la Literatura Infantil i Juvenil. Les donacions de novetats de les editorials convidades, s'incorporen a la col·lecció de l'SDLIJ.

	Narval, Cuscusians. i la participació de: Abracadabra.			
Llegir imatges	Sessió d'aproximació a la interpretació i valoració de la il·lustració en els llibres.	✓	✓	Matinal amb la il·lustradora Alba Marina Rivera i l'editora de A buen paso (12 de maig).
Presentació de les guies	Sessió de cinema i Lij.	✓	✓	Presentació de guies de cinema per part del grup d'AAll. Cinema i projecció del documental sobre la història de Tomi Ungerer.

EXPOSICIONS I COL·LABORACIONS				
		Dins de la biblioteca	Fora de la Biblioteca	
Flautista d'Hamelín	L'exposició es va realitzar a Món Llibre.	✓	✓	Recorregut per l'evolució les diferents versions del clàssic. Mostra d'una selecció de contes del fons històric i actual.
Hansel i Gretel	L'exposició es va realitzar a Món Llibre.	✓	✓	Recorregut per l'evolució les diferents versions del clàssic. Mostra d'una selecció de contes del fons històric i actual.
Llibres prohibits	L'exposició es va realitzar a l'Espai del Born.		✓	Exposició d'una mostra de llibres infantils i juvenils que han estat

				censurats al llarg de la història.
Ex Libris	Exposició dels treballs dels alumnes de l'Escola de La Llotja.	✓		Exposició de: ex libris en homenatge als grans il·lustradors de la LIJ.
Contes d'Àsia	La biblioteca va exposar llibres del fons històric, del fons actual i de l'àrea infantil de la biblioteca.	✓		L'exposició es va fer al vestíbul i a l'àrea infantil i va ser un èxit pel volum de documents prestats.
Sala Beckett	Exposició a la Sala Beckett de llibres de l'SDLIJ.		✓	Exposició d'una selecció de llibres del fons històric sobre la Ventafocs i el Peter Pan al vestíbul de la Sala Beckett. (7 de novembre a l'1 de desembre).

Biblioteques de Barcelona
B. Xavier Benguerel

**Servei de documentació
de literatura infantil i juvenil**
Biblioteca Xavier Benguerel

Servei de Documentació
de Literatura Infantil i Juvenil
(SDLIJ)

Resum d'Activitat
(2017)

Anna Herráez
Responsable del SDLIJ
Gener, 2018

FONS		
Selecció i cessió de fons	<ul style="list-style-type: none"> Jornada Biblioteques Patrimonials. Biblioteca de Reus 	Selecció temàtica i cessió temporal d'aquest material a altres entitats per a l'exposició a Jornades de Literatura.
Recepció de donatius	EDITORIALS Contacte, col·laboració i incorporació del fons d'unes quaranta editorials de la LIJ a l'SDLIJ.	ANY 2017 Incorporació del fons de novetats procedents de donacions d'editorials a l'SDLIJ: 931 llibres = 13.965 €

SERVEIS I RECURSOS PER A:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Facebook		✓	✓	Manteniment de publicacions i notícies relacionades amb l'àmbit de la LIJ. Coordinació d'un grup de treball.
Bibarnabloc		✓	✓	Creació i coordinació d'un equip de ressenyaires de novetats LIJ amb selecció de posts al Bibarnabloc. Posts conjunts. Ex: Recomanacions d'estiu, Velocirepte per al 2018.
Guies temàtiques		✓	✓	Elaboració de guies temàtiques per donar a

				conèixer el fons de Biblioteques de Barcelona. Guia LGTB. Coordinació.
Butlletins SDLIJ	5 butlletins, més enviaments puntuals de notícies per correu electrònic.	✓	✓	Elaboració d'un butlletí periòdic amb les notícies LIJ més destacades.
Efemèrides		✓	✓	Creació d'un document on es recullen les efemèrides LIJ més representatives de l'any.
Delicious		✓	✓	Actualització dels enllaços d'interès sobre el món de la LIJ (llibreries especialitzades, blocs, etc.).
Secció de Premis	Incorporació de nous premis.	✓	✓	Adquisició dels Premis més rellevants de la Literatura Infantil i Juvenil a nivell nacional i internacional.
Visites de l'SDLIJ i formacions a: investigadors i professionals de la Literatura Infantil i	<ul style="list-style-type: none"> • Alumnes de l'Escola d'estiu de la Universitat Blanquerna. • Alumnes de 		✓	Visites formatives a mida on es mostren alguns dels documents més representatius de l'SDLIJ. En funció de la demanda, es fa una selecció i presentació de

<p>Juvenil</p>	<p>Magisteri (UB).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investigadora internacional. Professora de la Universitat de York (autors clàssics espanyols de la LIJ). • Investigadora internacional. (llibres d'artista). • Investigadora xilena Victoria Peni (fons infantil. Especialment àlbum). 			<p>llibres que el col·lectiu està investigant.</p> <p>Visites d'investigadors (Universitat de York i de Torino). Estiu</p> <p>Visita professional de bibliotecàries sueques (15 de novembre).</p> <p>Bibliotecaris de Colòmbia (finals novembre)</p>
<p>Digitalització</p>	<p>Fons històric de l'SDLIJ.</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>Selecció, classificació i preparació del material triat per a la conservació i futur accés en format digital.</p>

ACTIVITATS A LA BIBLIOTECA:				
		Professionals Àrees Infantils	Professionals i Interessats en LIJ	
Collita Fresca	<p>Trobades periòdiques. Presència de set editors i uns llibreter:</p> <p>Març: Edicions B, Bang, Base, Dibbuku, Norma, Panini, Planeta. Lata de Sal. I la participació de la Llibreria Norma Còmic.</p> <p>Novembre: es va canviar el Collita per la I Setmana de l'Àlbum Il·lustrat de Barcelona, on van venir els autors: Albert Asensi, Imapla i Beatriz Martín Vidal.</p>	✓	✓	Presentacions de les novetats més destacades de la Literatura Infantil i Juvenil. Les donacions de novetats de les editorials convidades, s'incorporen a la col·lecció de l'SDLIJ.
Llegir imatges	Sessió d'aproximació a la interpretació i valoració de la il·lustració en els llibres.	✓	✓	Matinal amb l'especialista Ana Juan i l'il·lustrador Ramón Paris. (26 de maig).
LGTB		✓	✓	Bernat Cormand. Rubén Solé. Llibreria Antinous (16 de juny).
Il·lustrador es il·lustres		✓	✓	Homenatge a Fina Rifà i Maria Rius. Condueix: Bernat Cormand (30 de

				novembre).
Literatura digital lectura i ficció més enllà del llibre, una nova mirada per a un mateix desig.		✓	✓	Jornada amb: Lucas Ramada i Bernat Ruíz (15 de desembre).

EXPOSICIONS				
		Dins de la biblioteca	Fora de la Biblioteca	
Contes sense armaris	<p>Els infants tenen el rol molt marcat en funció del gènere que se'ls assigna en néixer. Aprenen, doncs, a ser nens o nenes seguint formes estereotipades. A Bernat Cormand, com a artista i autor d'alguns contes, li interessa traspasar aquests límits, la qual cosa es pot veure a "El nen perfecte". A més del contingut, la tècnica i el traç fan que el seu treball artístic estigui interrelacionat. El dibuix, amb grafit i llapis de colors, és l'eina que sol utilitzar per expressar-se, per construir el seu</p>	✓		Exposició d'una mostra d'il·lustracions d'obres de llibres infantils de temàtica LGTB de Bernat Cormand.

	univers personal.			
Voltant per ...Europa	La biblioteca va exposar llibres del fons històric, del fons actual i de l'àrea infantil de la biblioteca amb contes ambientats en ciutats europees.	✓		L'exposició es va fer al vestíbul amb obres de l'àrea infantil i del fons històric i actual de l'SDLU.
Jocs i contes-objecte que cuiden la imaginació i la creativitat	La mostra, recull una selecció de maquetes i els prototips dels contes-objecte i jocs creatius de Cuscusian+s adreçats a infants i a adults.	✓		Al vestíbul de la biblioteca també podreu veure una exposició de Llibres-joc, Haikus i Landscapes, una proposta de documents que podreu agafar en préstec. (20/11/2017-20/12/2017).

COL·LABORACIONS	
Participació a jornades	Participació a les jornades "A la llum de Llull", celebrades a Reus (Capital de la Cultura Catalana 2017) el 17 de novembre de 2017, presentant els fons i serveis del SDLIJ.
Participació a grups de treball	Participació al grup de treball per al Pla d'Innovació Tecnològica de Biblioteques de Barcelona.

Annex 5.
Quadre amb comparativa de models de centres al voltant de la literatura infantil i juvenil.

COMPARATIVA DE MODELS DE CENTRES AL VOLTANT DE LA LITERATURA INFANTIL I JUVENIL (LIJ)

	Funcions de servei especialitzat o centre de documentació				Té fons històric	Tipus de centre	Entitat pròpia?				
	Formació professionals	Publicacions i servei de difusió LIJ	Activitats promoció LIJ	Atenció investigadors			Pressupost propi	Personal específic	Catàleg propi	Web propi	XX.SS. pròpies
SDLIJ (Catalunya)	✓	✓	✓	✓	Sí	Biblioteca Pública	X	✓ 1 persona	X	X	Facebook
CNLJ / BnF (France)	✓	✓	✓	✓	Sí	Biblioteca Nacional	✓	✓	✓	✓	Facebook
Médiathèque Françoise Sagan (France)	X	X	✓	✓	Sí	Biblioteca Pública	✓	✓ 5 persones	X	X	X
Livres au trésor (France)	X	✓	X	✓	Sí	Universitat	✓	✓	X	X	X
Osborne Collection – Toronto PL (Canada)	X	X	✓	✓	Sí	Biblioteca Pública	✓	✓	X	X	Facebook
Internationale Jugendbibliothek (Munich)	✓	✓	✓	✓	Sí	Bib. Infantil i Juvenil	✓	✓ 32 persones	✓	✓	Facebook Twitter Instagram Pinterest
Seven Stories – The National Centre for Children's Books (U.K.)	X	✓ (només producció d'exposicions per llogar)		✓	Sí (en edifici separat)	Únic	✓	✓ 4 Persones col·lecció (+5 expos)	✓	✓	Facebook Twitter Instagram Pinterest

Annex 6.
Qüestionari sobre el SDLIJ de la biblioteca Xavier Benguerel.

QÜESTIONARI SOBRE EL SDLIJ DE LA BIBLIOTECA XAVIER BENGUEREL

A partir d'una informació bàsica sobre el SDLIJ, el mes de maig del 2018 es va enviar aquest qüestionari a les següents persones: Mònica Baró, Bernat Cormand, Teresa Duran, Ester Omella i Núria Ventura.

Quatre d'ells van respondre per escrit i una ho va fer de manera telefònica.

1. *Creu que un servei de documentació i difusió del llibre i la lectura infantil i juvenil ha d'estar necessàriament vinculat a una sala infantil? Ha de ser la sala infantil el laboratori d'aquest centre?*

MB: En principi, podria ser una entitat no vinculada a una sala infantil, a mode de Centre de documentació especialitzat. En aquest cas, tampoc caldria que formés part d'una biblioteca pública. No obstant, entenc que la relació amb una biblioteca és interessant, perquè permet aplicar i experimentar determinades accions i oferir un horari ampli d'accés. En el cas concret que ens ocupa, però, tot i la bona predisposició de tothom per evitar-ho, el servei queda una mica "amagat". Penso que una solució de futur seria la de vincular aquest servei a una hipotètica biblioteca de Barcelona, més gran, i que podria reunir altres centres i serveis similars. Tinc al cap la Biblioteca Émile Zola de Montpeller, que té un espai específic de 500m² amb funció de centre de recursos per les escoles i difusió de la literatura infantil. En aquest cas, l'espai està pensat per a visites d'escolars i per a l'ús del professorat, tot i que, evidentment, la biblioteca disposa d'una gran sala específicament destinada als infants.

Es pot consultar a:

<https://mediatheques.montpellier3m.fr/DEFAULT/enseignant.aspx>

BC: Des del meu punt de vista, un centre de documentació i difusió del llibre i la lectura infantil i juvenil no ha d'estar necessàriament vinculat a una sala infantil. De fet, el centre pot allunyar-se del model tradicional de biblioteca, i en aquest sentit la funció de laboratori sempre la poden dur a terme altres biblioteques que disposin de l'espai adequat per treballar.

TD: Ni ho crec... ni ho deixo de creure. En principi penso que hi ha un tipus d'usuari del servei que agrairia uns horaris, una calma i uns equipaments que no tenen res d'infantil. Ara bé, també pot passar que determinades recerques de tipus experimental necessitin d'un col·lectiu d'usuaris infantils o juvenils, que és bo tenir a prop, tot i que cap biblioteca pública negaria fer-ho en el si de la seva pròpia sala infantil. En cas de disjuntiva excloent, jo acabaria afirmant que un servei de documentació i difusió no cal que estigui ubicat dins d'una sala infantil.

EO: Més enllà de l'espai final, el que s'hauria d'anar és a treballar els serveis bibliotecaris infantils des d'aquest centre/servei i per a tota la xarxa. La ubicació és indiferent, però podria anar perfectament vinculat a una biblioteca de tipus provincial (Biblioteca Central Urbana de Barcelona).

NV: No necessàriament, encara que un espai dedicat als infants pot servir de banc de proves per experimentar algunes temàtiques, estils, imatges... Però crec que no és el més important de la funció que ha de fer un Centre de Documentació, que hauria d'anar adreçat a un públic adult interessat per la literatura infantil i juvenil, la il·lustració, els creadors, l'art, etc. És evident que per realitzar aquests objectius ha de disposar d'un pressupost important, personal i un espai propi i generós per poder desenvolupar la seva tasca.

2. *Creu que, en el cas que es disposi d'ella, aquest servei ha de tenir vinculada una col·lecció històrica de llibres infantils i juvenils?*

MB: La col·lecció històrica de llibre infantil té, ara mateix, una funció molt important, pel fet que és molt completa i, el més important, s'incrementa de manera més o menys vegetativa, a partir de les aportacions de les biblioteques del sistema. Em sembla bé que el servei pugui oferir la consulta d'aquesta col·lecció, perquè l'experiència ens demostra que el llibre infantil històric no sol ser objecte d'estudi ni de difusió per part d'altres biblioteques.

TD: Depèn d'allò que es consideri una col·lecció històrica...Depèn del tipus de llibres i documents i de les seves reals possibilitats de duplicar-ne el fons. Depèn també de la vigència dels títols...

EO: No necessàriament. No és tant plantejar-se un vincle com una ubicació física com aprofitar-ne la riquesa d'aquesta col·lecció històrica per fer-ne difusió, donar-la a conèixer al públic infantil i també als professionals, però

no mantenir-la ni conservar-la físicament. Això últim ho pot fer la BC amb qui es podrien signar acords de col·laboració de la mateixa manera que també ho ha fet l'Ateneu Barcelonès amb part dels seus fons patrimonials.

NV: El disposar d'un fons històric, del nivell del que posseeix l'actual SDLIJ, és un dels grans actius del Centre. Sortosament tenim una rica història darrera, amb importants escriptors, il·lustradors i editors que van donar a conèixer el ric patrimoni de la literatura infantil universal, però que també van crear llibres originals, molts d'ells lligats als moviments pedagògics i socials de l'època, de qualitat literària i gràfica remarcable. És una vergonya que l'obra de grans il·lustradors com Lola Anglada, Junceda, Llaverias i tants d'altres estigui avui dispersa, o tancada en magatzems fora de l'abast del públic.

3. *Creu que s'hauria de donar la mateixa importància (exposicions, digitalització...) a aquest fons històric que a la difusió i promoció de l'àlbum il·lustrat o els nous formats del llibre infantil i juvenil?*

MB: Mentre no hi hagi cap altra entitat que ho faci, el Centre hauria de seguir vetllant per les dues vessants: l'estudi històric i la informació sobre la producció actual.

BC: Un centre de documentació pot tenir funcions diverses, totes igual d'importantes: servei a altres biblioteques, jornades o tallers al voltant de la LIJ, exposicions, digitalització d'obres, etc. L'envergadura del projecte depèn, és clar, de l'espai i el pressupost.

TD: Decididament sí. Si el pressupost o el mecenatge cultural ho permeten (tant de bo).

EO: No, perquè no tenim a la biblioteca pública les condicions i les eines per tractar aquest fons i conservar-lo com es mereix. Ho hauria de fer qui té les condicions per a la conservació i des del SDLIJ arribar-hi a acords de col·laboració per l'ús i difusió d'aquest fons.

NV: Penso que tenen públics o usuaris diferents. El fons històric pot interessar a joves i adults que es volen apropar a la nostra història, a la cultura i a l'art (aquest darrer camp pot ser de gran interès, perquè la imatge té un gran atractiu i es situa en el seu context) i en aquest sentit podria ser un gran pol d'atracció la programació d'una sèrie d'exposicions del fons històric situant-los en l'època, als moviments artístics del moment, el costums, la vida social de

cada període... Exposicions, que en una versió una mica més simplificada podrien convertir-se en itinerants per les biblioteques de la Xarxa.

D'altra banda cal seguir promocionant el llibre il·lustrat modern, perquè educadors, pares, bibliotecaris, i persones interessades per la imatge i la il·lustració puguin trobar una guia que els condueixi per aquest ampli i extens camp: exposicions de les obres d'il·lustradors reconeguts o emergents, selecció dels llibres més innovadors dels publicats en un període de temps determinat, exposicions temàtiques (el món animal vist des de diferents perspectives, els contes d'ossos o de llops segons il·lustradors antics i moderns, les influències dels artistes clàssics sobre els il·lustradors actuals, el llibre sense text, etc.).

4. *Creu que un servei d'aquestes característiques pot tenir una entitat pròpia, ser un organisme autònom i independent o ha d'anar necessàriament vinculat a una biblioteca?*

MB: Jo pensaria en una entitat pròpia. En aquest sentit, potser estaria bé recuperar una idea que s'ha posat damunt la taula diverses vegades, de crear algun centre sobre el món de l'edició general, amb una secció dedicada a la producció de nens i joves, que reunís la documentació avui dispersa de les editorials catalanes, la seva producció i que facilités el coneixement i els estudis sobre el món editorial. També s'hi podrien vincular estudis sobre la lectura, sobre lectura i escola, i sobre biblioteques. Unificar esforços i coneixement, permetria disposar d'un focus d'irradiació de la literatura infantil necessari a Catalunya, atès que és un centre editorial importantíssim, i que el llibre infantil i juvenil és una part substancial de la producció editorial catalana.

BC: Lligat a la reflexió de la primera pregunta, penso que aquest servei hauria de dependre d'un organisme autònom, amb unes funcions específiques al voltant del llibre infantil i juvenil. La funció principal seria la de fer de centre de documentació amb el seu propi fons històric, per a especialistes en LIJ i professionals del sector, però també un espai de formació de LIJ (cursos, jornades, taules rodones, conferències). Aquest centre autònom, amb unes característiques diferents de la biblioteca tradicional, tindria vinculació amb les biblioteques en general, no amb una de sola, les quals podrien acudir-hi sempre que ho necessitessin.

TD: Em sembla que no cal que estigui necessàriament vinculat a una biblioteca... Jo el preferiria com organisme autònom, que pot tenir vincles amb diferents biblioteques, museus, universitats, institucions pedagògiques, etc...

EO: En tant que el generador de serveis bibliotecaris adreçats al públic infantil i juvenil que hauria de ser, hauria d'anar vinculat a la biblioteca pública, tot i que amb entitat pròpia. Però més que a una biblioteca pública en concret de la xarxa, a la biblioteca Central Urbana de Barcelona (Biblioteca Provincial).

NV: Cal buscar la fórmula més beneficiosa pel Centre, comptant amb els recursos que es puguin obtenir en cadascuna de les fórmules. Tal vegada pot ser més difícil crear un organisme nou, però si se segueix depenent d'una biblioteca cal que tingui autonomia d'acció, personal i pressupost propi que li permetin créixer i desenvolupar els serveis i el espais. Actualment el Centre de Documentació queda totalment amagat dins la biblioteca, te els seus fons repartits en espais diferents i la projecció externa ve donada bàsicament per l'esforç en mantenir una informació virtual i en organitzar actes. Amb una sola persona com a responsable, és evident que està sota mínims i difícilment podrà seguir avançant.

5. *En cas que cregui que ha d'anar vinculat a una biblioteca, a quin tipus de biblioteca? Pública, d'investigació, universitària...?*

MB: Des del meu punt de vista, estaria bé que es vinculi a una biblioteca Pública provincial, o a la Biblioteca de Catalunya, sempre i quan el centre pugui mantenir certa identitat i visibilitat pròpia. En aquest sentit, el centre podria inspirar-se en el *Centre National de la littérature pour la jeunesse* de la BnF, tot i que perdria aquesta relació amb el públic.

TD: Ep! Una biblioteca d'investigació i una biblioteca universitària no són excloents!!!!

EO: (vegeu resposta a la pregunta 4)

NV: Entenc que amb qui pot tenir més punts de relació és amb les biblioteques públiques, pel seu paper de divulgació i de suport als diferents estaments (pares, escoles, persones interessades per la imatge, la literatura, etc.). A més una part del fons del Centre de Documentació s'ha nodrit de fons donats per les pròpies biblioteques i sembla raonable que continuï aquest vincle.

6. *Quina creu que hauria de ser l'adscripció administrativa òptima d'un servei com el SDLIJ i per què? Única (Consorti de les Biblioteques de Barcelona/Ajuntament)? Compartida per més administracions (Diputació de Barcelona, Generalitat de Catalunya, Universitats i altres institucions acadèmiques, Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil, Gremi de Llibreters, Fundacions privades...)?*

MB: Un SDLIJ vinculat a diverses institucions (a la llista hi trobo a faltar el gremi d'editors, per exemple, i la Institució de les Lletres catalanes ...), té el problema de la gestió, però s'incrementaria la visibilitat i, sobretot, cal suposar que també la dotació econòmica i de personal. En tot cas, es podria fer un patronat com el que regeix la Biblioteca de Catalunya.

BC: Desconec l'organització interna del centre i se'm fa difícil respondre a això i saber què seria el més adequat. De tota manera, considero que una adscripció compartida podria fer créixer el SDLIJ. Es podria crear una xarxa en què hi hagués implicades institucions, organitzacions, universitats, etc., vinculades a la LIJ, com una manera d'unir forces i fer un organisme més potent.

TD: Compartida seria millor, tot i que d'això se'n deriven dificultats de gestió i d'organització.

EO: Hauria de ser un projecte compartit no només per la biblioteca pública i altres institucions vinculades amb la literatura infantil i juvenil, juntament amb universitats i empresa privada, sinó també pels usuaris. Un treball en ecosistema com el que ja s'està fent, per exemple, amb el *Living Lab* de la biblioteca Volpelleres-Miquel Batllori de Sant Cugat.

NV: El que sigui més factible de tirar endavant. Com més acords, col·laboracions i suports tingui més coses podrà fer. A més cal tenir en compte que Barcelona ha entrat a formar part de les Ciutats del Llibre de la UNESCO i un centre d'aquest tipus seria un bon complement i suport a moltes de les iniciatives que es porten o es podrien dur a terme. Com més complicitats s'estableixin, més profitosa serà la tasca, però també és cert que de vegades intentar reunir massa organismes diversos pot complicar molt la gestió o fins i tot parilitzar-la. O sigui que també cal ser realistes i veure quines entitats o organismes tenen un mínim de punts en comú i la voluntat real participar en un projecte d'aquest tipus. A més de les administracions públiques (Ajuntament, Diputació, Generalitat també hi entraria molt clarament El Consell Català del

Llibre Infantil i Juvenil, així com Rosa Sensat...) També cal tenir present els estudiants de Ciències de l'Educació de les diferents universitats catalanes que podrien treure molt més rendiment del fons del Centre i amb qui es podrien establir acords de col·laboració.

7. *A Barcelona hi ha d'altres institucions que tenen un fons també important en llibre infantil i juvenil, com són la Biblioteca Artur Martorell o la biblioteca de l'Associació de Mestres Rosa Sensat. Com veu una possible relació del SDLIJ amb aquestes institucions? Creu que seria factible ajuntar-les totes tres en un sol fons especialitzat que guanyés en riquesa documental, persona i visibilitat?*

MB: Considerant les limitades actuacions que aquestes institucions poden dur a terme per a una correcta conservació i una bona difusió del fons, penso que el més operatiu seria reunir tots els fons en un sol centre de documentació, que permeti conèixer l'edició per a nens des d'un punt de vista històric però també actual.

BC: Es podria crear un gran centre de documentació a partir de la unió de diferents fons, ubicat en un espai adequat per a aquest fi. També hi ha la Biblioteca de Catalunya, que fa d'arxiu d'originals de grans artistes catalans, una funció diferent que la que té el SDLIJ però també relacionada amb el món del llibre infantil i juvenil. En aquest cas, encara que no compartissin espai, el SDLIJ i la biblioteca podrien compartir informació, estar en xarxa, la qual cosa facilitaria l'accés a la documentació a través del mateix canal. Amb això vull dir que, d'una banda, estaria bé crear un únic centre de documentació amb diverses institucions implicades i, de l'altra, es podria vincular aquest gran centre amb altres institucions amb funcions diferents però igualment vinculades a la LIJ.

TD: I tant que seria factible! I bo per als usuaris, a més!

EO: No és una qüestió de més o menys fons documental, sinó de projecte. L'accent s'ha de posar més en el paper del SDLIJ a l'hora de liderar els serveis infantils de les biblioteques públiques de la xarxa que en els fons.

NV: Si el projecte és prou ambiciós es podrien ajuntar (la Bib Artur Martorell és de titularitat municipal, que ho fa més fàcil des del punt de vista legal) però cal tenir present la importància del nombre de volums que tenen les dues institucions (especialment l'Artur Martorell) i els problemes d'espai i

logística que això pot suposar. Caldria plantejar-se la programació i dotació a curt i a mig termini, així com assegurar el finançament d'una operació d'aquest tipus.

8. *En cas de conèixer el SDLIJ, considera adients i suficients:*

- MB:**
- a. *Les instal·lacions:* clarament insuficients (tant pel que fa a l'espai de consulta com d'instal·lació del fons)
 - b. *L'horari i el personal:* correcte
 - c. *Les activitats de difusió:* molt bé, tenint en compte les limitacions actuals

BC: No cal dir que tot es pot millorar, però en general el SDLIJ funciona correctament. El punt que potser necessita un replantejament són les instal·lacions.

TD: Són adients, ara per ara, però en cap cas suficients. El pressupost, la manca de personal i els anys transcorreguts sense fer res al respecte, dificulten cada vegada més posar en marxa un SDLIJ com cal i es reclama.

- NV:**
- a. *Les instal·lacions:* Les instal·lacions totalment insuficients , perquè la biblioteca sols ofereix un petit espai dins la sala d'adults, que passa pràcticament desapercebut per a la majoria de visitants de la biblioteca. A més hi ha molt poc material de consulta directa (per manca d'espai). El fons històric queda amagat dins armaris a la secció infantil i la resta de llibres , tancats al primer pis. No hi ha un espai d'exposicions propi, no hi ha cap rètol fora anunciant el Centre, no hi ha fulletó editat en paper...
 - b. *L'horari i el personal:* Una sola persona s'ha de multiplicar per atendre les consultes, preparar activitats, fer el butlletins digitals etc. La dotació mostra que no s'ha valorat la importància de disposar d'un centre d'aquestes característiques i que no hi ha un interès real de donar-li suport.
 - c. *Les activitats de difusió:* Les activitats de difusió estan ben enfocades (presentacions de novetats editorials, petits cursos...) però es podrien multiplicar i diversificar si es disposés dels recursos adients per dur-ho a terme. Igualment la presència a les xarxes i als mitjans podria ser més activa si es disposés dels recursos.

9. *Quines millores proposaria per a aquest servei?*

MB: Les millores haurien d'anar lligades a un replantejament del centre, de la seva viabilitat i de les seves funcions. Si no és així, difícilment podrà créixer en l'entorn actual.

BC: Tenint en compte el que he descrit en aquesta enquesta, caldria reubicar el centre de documentació en un espai no vinculat a una biblioteca tradicional.

TD: Millores econòmiques, polítiques culturals que no siguin ràncies ni ignorants respecte la LIJ, personal suficient per a no haver de suplir voluntariosament les mancances habituals, suport mediàtic...

EO: Un bon exemple serien els models que van més enllà de la dicotomia biblioteca pública /biblioteca nacional: els casos del Quebec o de Riga amb les seves biblioteques centrals o nacionals, totes dues amb amplis espais dedicats al públic infantil i juvenil.

Pel que fa a les propostes de futur del SDLIJ, hauria d'estar més relacionat amb els serveis bibliotecaris infantils que no amb la conservació estricta d'un fons, i directament vinculat a la biblioteca Central Urbana de Barcelona (Biblioteca Provincial). El fons, però, ha de ser una eina més, i important, per la seva riquesa d'autors, il·lustradors, etc., i per a la creació de continguts i serveis adreçats al públic infantil i juvenil.

S'hauria de considerar també la importància de treballar el projecte amb usuaris, altres institucions, editorials, universitats, escriptors, il·lustradors o mitjans audiovisuals (treball en ecosistema).

NV: D'entrada augmentar el personal dedicat exclusivament al SDLIJ, per poder ocupar-se més del fons bibliogràfic i de la seva difusió. I buscar la manera d'expandir l'espai i poder accedir directament al fons bibliogràfic que no és exclusivament històric.

Buscar un espai per fer exposicions temporals del fons documental. I si no es pot, fer exposicions virtuals, que ajudin a donar a conèixer el seu ric fons: la Caputxeta vista pels il·lustradors antics i moderns, la visió de l'habitatge al llarg dels anys (de Lola Anglada i Junceda, a Montse Ginesta i Roser Capdevila), els millors contes adreçats a un públic sense edat (Jimmy Liao, etc.).

Però sens dubte, es requereix d'un replantejament global de tot el centre, com ara es vol fer amb aquesta enquesta...

10. Si desitja afegir alguna cosa més...

MB: Ens cal, urgentment, donar solució al problema actual. De propostes en podem fer moltes, sigui integrant-lo en la Biblioteca de Catalunya o en la futura biblioteca provincial o sigui com a entitat independent o integrada en un marc més genèric de l'edició en el seu conjunt. Caldrà veure els pros i els contres de cada opció. En qualsevol cas, el centre hauria d'estar dotat convenientment d'espai, de personal i de tot tipus de recursos i seria molt útil per a facilitar la tasca a tots els qui treballen amb infants, oferint informació, fent formació i activitats de difusió, mantenint seminaris especialitzats per a la selecció de material i essent un referent per a biblioteques públiques i escolars de tot el país.

TD: No sé si he respost a una enquesta... o he fet una carta als reis d'Orient...

NV: Lamento que amb els anys que vaig estar de responsable de la Xarxa de Biblioteques no arribéssim més lluny en la cerca d'un futur pel SDLIJ, però el treball d'aquests anys ha estat una molt bona labor, malgrat les mancances que tots detectem.

Crec que Barcelona i Catalunya mereixen tenir un centre potent, que s'adreci també al públic en general, perquè el patrimoni literari i artístic del llibre infantil i juvenil antic i modern no és exclusiu dels professionals del llibre i de l'educació, si no patrimoni de tots, i és en aquest sentit que crec que cal plantejar-lo.

